

**Ганна Подосиннікова
Валентина Черниш**

**СУЧАСНЕ СТУДЕНТСЬКЕ
ОСВІТНЄ ДОСЛІДЖЕННЯ:
ЯК НАПИСАТИ НАУКОВУ РОБОТУ
З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

**Ганна Подосиннікова
Валентина Черниш**

**СУЧАСНЕ СТУДЕНТСЬКЕ ОСВІТНЄ
ДОСЛІДЖЕННЯ:
ЯК НАПИСАТИ НАУКОВУ РОБОТУ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Навчально-методичний посібник

для студентів спеціальності А4 Середня освіта
(Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань А Освіта

Суми – 2026

УДК 001.891:[378.016:81'243](075.8.057.875)

П44

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 2 від 29.09.2025 року)*

Рецензенти:

Задорожна І. П. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Шовковий В. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання української та іноземних мов і літератур Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Школа І. В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов і методики викладання Бердянського державного педагогічного університету.

Подосиннікова Г. І., Черниш В. В.

П44 Сучасне студентське освітнє дослідження: як написати наукову роботу з методики навчання іноземних мов : навчально-методичний посібник / за редакцією Г. І. Подосиннікової. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2026. – 151 с.

ISBN 978-966-698-372-8

Навчально-методичний посібник включає загальні положення проведення сучасного дослідження з методики навчання іноземних мов майбутніми вчителями іноземних мов, рекомендації щодо вибору теми наукової роботи, вимоги до змісту та оформлення, тощо. Посібник може бути використаний студентами спеціальності А4 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань А Освіта / Педагогіка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, а також студентами магістратури, аспірантами, учителями та викладачами іноземних мов.

УДК 001.891:[378.016:81'243](075.8.057.875)

© Г. І. Подосиннікова, В.В.Черниш, 2026

ISBN 978-966-698-372-8

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	8
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	14
1.1. Порядок виконання та основні вимоги до структури та обсягу курсової роботи з методики навчання іноземних мов	14
1.2. Зміст курсової роботи з методики навчання іноземних мов	18
1.2.1. Структура вступу та опис понятійного апарату	18
1.2.2. Основна частина курсової роботи з методики навчання іноземних мов.....	25
1.2.3. Висновки.....	30
1.2.4. Список використаних джерел.....	31
1.2.5. Резюме.....	31
1.2.6. Додатки	32
1.3. Основні вимоги до оформлення тексту курсової роботи з методики навчання іноземних мов.....	32
1.4. Дотримання академічної доброчесності дослідження та опрацювання джерел (цитування, посилання, оформлення списку використаних джерел)	38
1.5. Оцінювання наукової роботи з методики навчання іноземних мов	42
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	49
2.1. Тематика курсової роботи з методики навчання іноземних мов.....	49
2.2. Етапи виконання курсової роботи з методики навчання іноземних мов	51
2.4. Робота з матеріалом практичної частини дослідження.....	57
2.5. Методи дослідження у методиці навчання іноземних мов.....	62
2.6. Стил ь наукової роботи з методики навчання іноземних мов.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	72
ДОДАТКИ.....	76
Додаток А Компетентності здобувачів освіти, які формуються під час написання наукової роботи з методики навчання іноземних мов	77

Додаток Б Зразок індивідуального плану написання курсової роботи з методики навчання іноземних мов і культур.....	81
Додаток В Орієнтовна тематика курсових робіт з методики навчання іноземних мов	83
Додаток Г Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи	86
Додаток Д Зразок оформлення змісту наукової роботи.....	87
Додаток Е Зразок оформлення вступу наукової роботи	90
Додаток К Вимоги до оформлення бібліографічних записів	93
Додаток Л Приклади оформлення списку використаних джерел за національним та міжнародним стандартами.....	98
Додаток М Приклад резюме наукової роботи.....	100
Додаток Н Приклади анкет для проведення опитування.....	103
Додаток П Зразки опрацювання результатів анкетування	107
Додаток Р Зразки гістограм.....	116
Додаток С Зразки опису вправ.....	117
Додаток Т Зразок оформлення схеми комплексу вправ.....	119
Додаток У Зразок оформлення плану-конспекту уроку	120
Додаток Ф Зразок вхідного тесту	124
Додаток Х Приклад опису моделі освітнього процесу	127
Додаток Ц Матеріали перевірки курсової роботи на унікальність.....	129
ДОДАТОК Ш Зразок презентації та протоколу захисту курсової роботи з методики викладання іноземних мов	131
Додаток Щ Зразок оформлення відгуку наукового керівника на курсову роботу	143
Додаток Ю Зразок оформлення рецензії на курсову роботу	144
Додаток Я Мовні кліше для логічного викладу наукового тексту	145

ПЕРЕДМОВА

Навчально-методичний посібник «**СУЧАСНЕ СТУДЕНТСЬКЕ ОСВІТНЄ ДОСЛІДЖЕННЯ: як написати наукову роботу з методики навчання іноземних мов**» призначено для формування професійної дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов із урахуванням вимог Професійного стандарту вчителя (2020) та положень програми щодо принципів, цілей, завдань, змісту, методів підготовки майбутніх учителів іноземних мов, актуальних тенденцій і рекомендацій щодо створення відповідних навчальних курсів, перш за все, на першому (бакалаврському), а також на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Посібник знайомить студентів із методологією, особливостями планування та організації, практикою проведення сучасних освітніх досліджень з методики навчання іноземних мов і культур, вимогами до написання та оформлення студентської наукової роботи.

Зміст навчального посібника складається із наступних розділів.

Вступний розділ висвітлює мету, завдання та зміст наукового дослідження студентів, які здобувають освіту за спеціальністю А4 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)). Зміст розділу допоможе здобувачам освіти зрозуміти особливості студентського дослідження з методики навчання іноземних мов (зокрема, курсової роботи) як освітнього компонента, коректно планувати та гнучко використовувати згідно потреб конкретної освітньо-професійної програми закладу вищої освіти.

Змістовий розділ 1 містить основні вимоги до студентської наукової роботи з методики навчання іноземних мов. Розділ структуровано за підрозділами у яких розглянуто: 1) порядок виконання та основні вимоги до структури та обсягу студентської наукової роботи; 2) зміст студентської наукової роботи з методики навчання іноземних мов; 3) основні вимоги до оформлення тексту студентської наукової роботи; 4) дотримання академічної доброчесності дослідження (цитування, посилання, оформлення списку використаних джерел); 5) оцінювання студентської наукової роботи.

Змістовий розділ 2 містить методичні рекомендації з виконання студентської наукової роботи з методики навчання іноземних мов щодо таких аспектів організації та проведення сучасного студентського освітнього дослідження: 1) тематика студентської наукової роботи

з методики навчання іноземних мов; 2) етапи виконання студентської наукової роботи; 3) робота з науковою літературою та інтернет-джерелами; 4) робота з матеріалом практичної частини дослідження; 5) використання методів наукового дослідження з методики навчання іноземних мов; 6) стилістичне оформлення наукової роботи.

Посібник містить списки використаних джерел і рекомендованої літератури.

У додатках подано значну кількість допоміжних матеріалів практичного та ілюстративного характеру, які стануть до нагоди здобувачам освіти у проведенні наукових досліджень з методики навчання іноземних мов і культур за сучасними стандартами, оформленні та презентації їх результатів.

Посібник розраховано на самостійну роботу здобувачів освіти для формування та удосконалення у студентів дослідницької професійно-методичної компетентності, основи якої закладено в межах базового курсу «Методика навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти» та інших дисциплін методичного профілю.

Сподіваємось, що посібник буде для майбутніх учителів корисним помічником і порадином в навчальній, науковій, педагогічній діяльності, а його матеріали допоможуть здобувачам освіти втілити в своїх дослідженнях і практиці викладання набуті знання, навички та вміння, усвідомити мету, завдання та зміст дослідницької роботи сучасного вчителя іноземних мов і культур, перевірити на практиці засвоєні теоретичні положення, науково коректно втілити в навчальний процес методичні інновації та власні цікаві знахідки, перевірити їх ефективність, описати отримані результати та поділитися ними з колегами.

Автори вдячні колегам-науковцям і студентам з різних університетів України, залученим до діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур і Студентської лабораторії методики навчання іноземних мов (при кафедрі англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, керівник Г.І.Подосиннікова), які умотивованою творчою атмосферою, плідною співпрацею, професійним сприянням і дружньою підтримкою надихали авторів до багаторічної наукової роботи зі здобувачами освіти та написання посібника. Щиро вдячні особисто Вероніці Коломієць, члену лабораторії, за практичну допомогу у розробці та оформленні матеріалів посібника.

Автори висловлюють глибоку вдячність рецензентам – доктору педагогічних наук, професору, проректору з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Задорожній І. П., доктору педагогічних наук, професору, завідувачу кафедри методики викладання української та іноземних мов і літератур Київського національного університету імені Тараса Шевченка Шовковому В. М., кандидату філологічних наук, доценту, завідувачу кафедри іноземних мов і методики викладання Бердянського державного педагогічного університету Школі І. В., які люб'язно погодилися вивчити рукопис, обговорити та оцінити цю працю, висловити цінні рекомендації та побажання.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

КР – курсова робота

НІМ – навчання іноземних мов

ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

ВСТУП

Студентське дослідження – це науково-дослідна робота, яка виконується здобувачем вищої освіти з метою узагальнення результатів теоретичної та практичної підготовки у рамках нормативної та варіативної складових освітніх програм підготовки фахівців певного рівня вищої освіти, розвитку наукового мислення, формування навичок самостійного наукового пошуку та розв'язання конкретних наукових завдань.

Наукове дослідження студентів, які здобувають вищу освіту за спеціальністю А4 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань А Освіта / Педагогіка, повинно мати такі основні характеристики.

1. Дослідження має виконуватися з навчальною метою, сприяти закріпленню та поглибленню знань, отриманих у процесі навчання.

2. Дослідницька робота має бути спрямована, перш за все, на розвиток наукового мислення: дослідження допомагає студенту розвивати логічне мислення, аналітичні навички, вміння формулювати гіпотези, проводити експерименти та робити висновки.

3. У процесі виконання наукової роботи відбувається формування навичок самостійного пошуку: студент вчиться працювати з науковою літературою, проводити пошук інформації, аналізувати дані та представляти результати дослідження.

4. Дослідження має практичну спрямованість, пов'язане з майбутньою професійною діяльністю, його результати можуть бути використані для вирішення певних проблем освітньої галузі, розробки нових методів або технологій навчання.

Наукова робота з методики навчання іноземних мов (НІМ) – це самостійний вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти, який передбачає вивчення конкретної наукової проблеми практичної спрямованості в галузі методики НІМ з обов'язковим здійсненням самостійного моноаспектного наукового пошуку і фіксуванням його результату – проведенням власного освітнього дослідження.

Значення студентського наукового дослідження з методики НІМ у процесі підготовки майбутніх учителів є вагомим:

- 1) розвиток наукового та особистісного потенціалу студентів;
- 2) підвищення якості освіти та наукової роботи у вищих навчальних закладах;

- 3) упровадження нових знань та технологій у навчальних процес закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) та інші сфери діяльності;
- 4) підготовка кваліфікованих наукових кадрів у галузі освіти.

Завдання наукової роботи з методики НІМ, які вирішуються студентом, полягають у наступному.

1. Оволодіти вміннями виявляти актуальну проблему в методиці НІМ у ЗЗСО.

2. Оволодіти вміннями визначати мету, об'єкт, предмет, ставити завдання та окреслювати шляхи їх розв'язання, планувати етапи дослідження.

3. Розвинути вміння використовувати сучасні методи освітніх досліджень у методиці НІМ.

4. Розширити і поглибити теоретичні знання з досліджуваної методичної проблеми.

5. Поглибити знання з суміжних наук: філології, педагогіки, психології, психолінгвістики, лінгвокультурології, інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій тощо.

6. Удосконалити вміння та навички організації навчальної та науково-дослідної роботи, самостійного наукового пошуку.

7. Практично оволодіти методами пошуку, обробки та використання інформації (добір, опис, аналіз джерел).

8. Розвинути вміння аналізу та порівняння різних підходів і методів вирішення проблем НІМ в теоретичній і практичній площині.

9. Розвинути вміння рефлексії, аналізу передового досвіду та власних спостережень

10. Оволодіти сучасними методами освітніх досліджень.

11. Навчитись планувати та проводити методичний експеримент, коректно описувати й інтерпретувати отримані результати, робити узагальнення та висновки.

12. Розвинути вміння самостійного відбору та розробки навчальних матеріалів, обґрунтовувати доцільність та способи їх використання відповідно до предмету дослідження.

13. Упроваджувати у свою діяльність цінності академічної доброчесності, виробити поважливе ставлення до продуктів розумової діяльності та інтелектуальної власності.

У процесі науково-методичної та професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти студентське дослідження

з методики НІМ може бути частиною навчального плану освітньої програми («курсова робота», «курсний проєкт») або виконуватися у ширшому контексті наукової роботи кафедри, університету (наприклад, для участі у конкурсах національних і міжнародних студентських наукових робіт, у процесі проєктної діяльності тощо).

Курсова робота (КР) з методики НІМ у ЗЗСО є важливою складовою освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань А Освіта.

КР вносить вагомий внесок у досягнення **мети освітньої програми** – набуття знань, формування навичок, вмінь відповідно до компетентностей у галузі середньої освіти, визначених професійним стандартом; підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних учителів іноземних мов, які здатні вирішувати професійні завдання щодо організації та здійснення освітнього процесу з іноземних мов в основній школі, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, мають особистісні якості, що відповідають професіограмі вчителя, здатні до професійної самоосвіти та самовдосконалення протягом життя (Освітньо-професійна програма, 2025).

Мета виконання КР – систематизація, розширення та інтеграція знань з актуальних питань методики НІМ у ЗЗСО, одержаних здобувачами за час навчання, формування здатності та готовності їх застосування для комплексного опрацювання та розв’язання конкретного завдання, що відповідає сфері майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти; стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку.

КР є досить складною формою дослідної творчої діяльності, яка демонструє ступінь сформованості професійної компетентності, навчальної автономії здобувача освіти.

У процесі виконання КР з методики НІМ студент повинен продемонструвати **вміння**.

1. Вести пошуково-аналітичну діяльність щодо інформаційних джерел і самостійно впорядковувати теоретичні знання.

2. Здійснювати критичний аналіз наукових джерел і даних, формувати науково обґрунтовані висновки, дотримуватись правил посилання на праці авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати.

3. Чітко та логічно викладати думки, формувати та аргументувати власну позицію.

4. Планувати та проводити самостійне освітнє дослідження за сучасними стандартами.

5. Використовувати теоретичні та емпіричні методи дослідження, обробляти та представляти результати дослідження в їх логічному взаємозв'язку.

6. Проводити наукове спостереження та аналіз існуючої практики НІМ у ЗЗСО, методичний аналіз навчально-методичного комплексу та його вправ.

7. Добирати, аналізувати та класифікувати навчальний матеріал, засоби навчання тощо.

8. Обґрунтовано та аргументовано пропонувати підсистеми вправ, навчальні матеріали, тематично організовані комплекси вправ тощо.

9. Створювати науково обґрунтовану теоретичну модель підсистеми вправ для формування компонентів іншомовної комунікативної компетентності учнів ЗЗСО та способів контролю рівня їх сформованості.

10. Практично розробляти репрезентант створеної теоретичної підсистеми вправ – комплекс вправ на матеріалі певного класу з дотриманням вимог програми.

11. Розробляти навчальні матеріали, посібники, плани-конспекти уроків тощо.

12. На основі отриманих експериментальних даних вносити корективи до розробленої методики, пропонувати методичні рекомендації тощо.

13. Компетентно й логічно узагальнювати текстовий матеріал, здійснювати презентацію результатів наукової діяльності, апробувати їх у відповідному фаховому середовищі, обґрунтовано висвітлювати та аргументовано захищати отримані результати дослідження.

У процесі написання КР у студента мають формуватися **компетентності** відповідно до змісту освітньо-професійної програми, за якою здобувається освіта (Освітньо-професійна програма, 2025). Докладніше про компетентності див. у додатку А «Компетентності сформовані під час написання курсової роботи».

Порядок виконання КР визначається спеціальним положенням, яке затверджується вченою радою університету та уточнюється випусковою кафедрою.

Найкращі КР рекомендуються до участі у конкурсах студентських наукових робіт факультету та університету, як усні або стендові доповіді на науково-практичних конференціях, симпозіумах, засіданнях студентського наукового товариства та ради молодих вчених тощо.

Удосконалені курсові дослідження з методики НІМ з поглибленим аналізом і додатковими емпіричними даними можуть брати участь у національних і міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, стати матеріалом наукових публікацій у фахових виданнях, основою майбутніх кваліфікаційних проєктів і дослідної роботи студентів у наукових лабораторіях (як, наприклад, Міжуніверситетська науково-дослідна лабораторія сучасних технологій навчання іноземних мов і культур (<https://fisf.sspu.edu.ua/mndl-anglfil>) Студентська наукова лабораторія методики навчання іноземних мов Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка).

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.1. Порядок виконання та основні вимоги до структури та обсягу курсової роботи з методики навчання іноземних мов

КР з методики НІМ виконують на старшому етапі опанування бакалаврської освітньо-професійної програми паралельно з вивченням курсу методики НІМ у ЗЗСО або після його завершення.

КР повинна бути зорієнтована на розв'язання науково обґрунтованих і практично значущих професійних завдань згідно з положеннями професійного стандарту вчителя.

Тематика КР пов'язана з проблематикою наукової роботи випускової кафедри.

Тему КР затверджує науковий керівник не пізніше початку навчального семестру, в якому виконується КР, з тим, щоб студенти мали час для підготовки та виконання курсового дослідження.

Приблизний перелік тем пропонується керівником секції або курсу методики НІМ – розробником освітнього компоненту «Курсова робота з методики навчання іноземних мов», затверджується кафедрою, уточнюється науковим керівником і пропонується студентам на початку семестру, в якому виконується КР.

Студенту надається право вибору та уточнення теми КР. Найпродуктивнішим є шлях, за яким студент визначає основний напрямок, що його цікавить, аспект дослідження, навчальний інструмент / матеріал, а потім разом з керівником уточнює тему КР.

Науковий керівник КР призначається зі складу досвідчених викладачів випускової кафедри. Він здійснює контроль за написанням КР в межах виділених навчальних годин. Додатково у якості консультантів-практиків до вирішення окремих завдань КР можуть залучатися висококваліфіковані вчителі ЗЗСО.

Основними функціями наукового керівника є: а) визначення та формулювання спільно зі студентом теми КР; б) консультаційна допомога студенту; в) контроль ходу виконання КР відповідно до встановлених термінів.

На початку семестру під час консультації керівник спільно зі студентом визначає тему КР, допомагає сформулювати завдання дослідження, ознайомлює студентів із вимогами щодо самостійності та дослідницького характеру КР, політики унікальності / антиплагіату.

Керівник здійснює консультаційну допомогу студенту у розробці плану дослідження та складанні графіку написання КР, доборі необхідної літератури, виборі методики проведення дослідження, оформленні КР.

Протягом одного місяця з моменту затвердження теми здобувач освіти має надати науковому керівнику детальний план КР разом із комплексним оглядом опрацьованої наукової літератури (Положення, 2021).

Після завершення студентом КР науковий керівник знайомиться з її змістом, за потреби дає рекомендації щодо коригування та оформлення результатів дослідження, перевірки на унікальність / антиплагіат, призначає захист КР.

Науковий керівник не здійснює: корекцію порушень чітких ключових вимог до змісту та оформлення КР; виправлення граматичних, стилістичних, орфографічних, пунктуаційних помилок і друкарських огріхів; не здійснює форматування тексту КР замість здобувача освіти. Робота зі значною кількістю грубих або очевидних помилок не рецензується та повертається студентові для доопрацювання.

У разі позитивного висновку перевірки на унікальність / антиплагіат керівник під час захисту фіналізує результати оцінювання КР відповідно до критеріїв у формі диференційованого заліку до початку екзаменаційної сесії.

Вимоги до структури та обсягу КР з методики НІМ визначає кафедра з опорою на загальноуніверситетські нормативні документи (наприклад: Положення, 2021).

КР є дослідженням, яке структуроване та оформлене відповідно до вимог державних стандартів документації та наукового стилю.

Структура КР повинна відповідати вимогам стандарту ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», який регламентує загальні принципи побудови, викладення та оформлення науково-технічних звітів. Цей стандарт також застосовується до дисертаційних і інших наукових робіт.

КР можна умовно поділити на три частини: вступну, основну та додатки.

Структура КР включає виокремлені елементи, які подано у схемі.

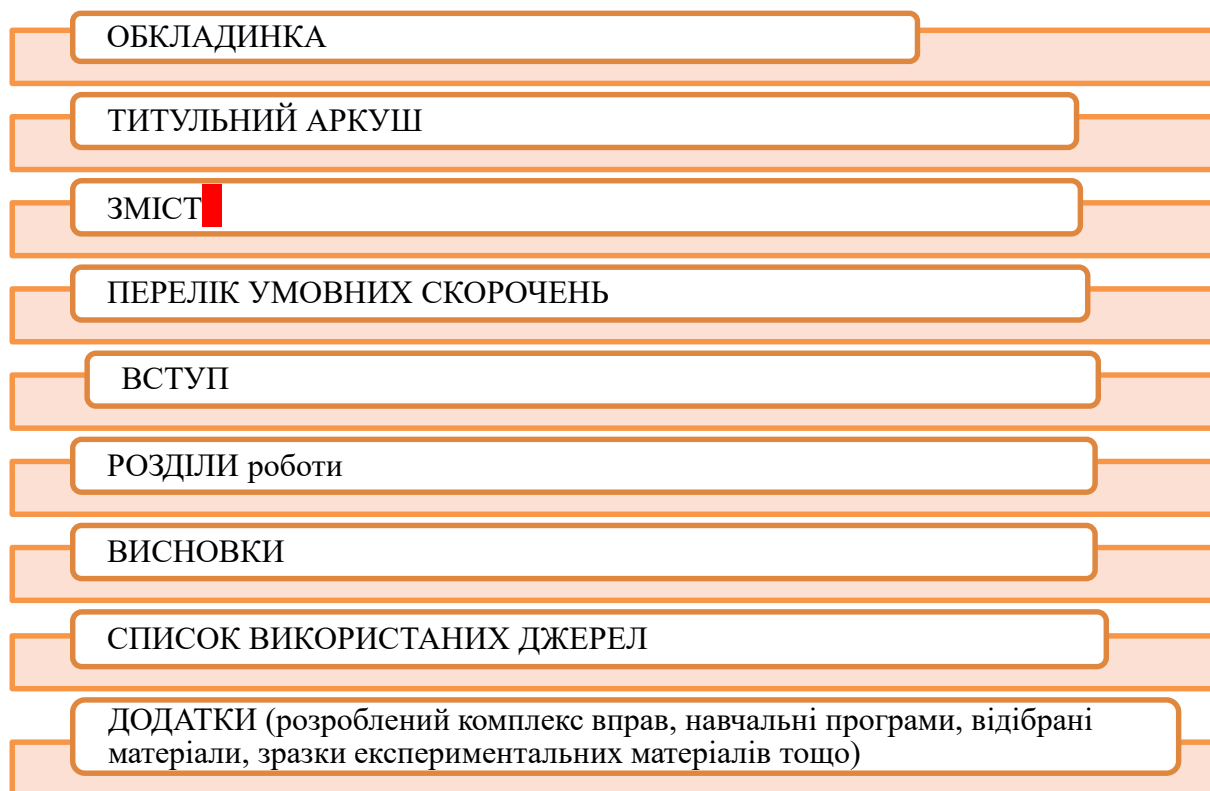

Рис. 1 – Структурні елементи курсової роботи

ОБКЛАДИНКА є елементом зовнішнього оформлення і має виконувати скріплювальну та захисну функції. Тип палітурки – зшивка пружиною у брошуру з прозорою пластиковою обкладинкою.

Титульний лист є першою сторінкою КР, але номер сторінки на титульному аркуші не друкується. На ньому вказується основна інформація про курсову роботу.

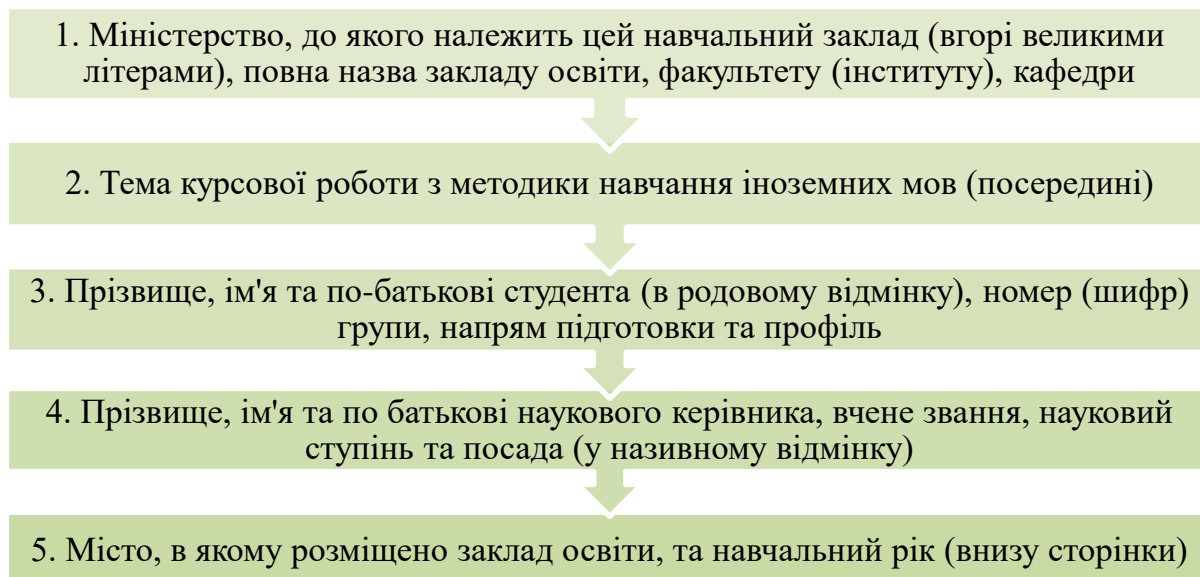

Рис.2 – Схема титульного аркушу

Оформлення титульного листа регламентується закладом освіти. Зразок оформлення титульного листа поданий в додатку Г «Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи».

ЗМІСТ розміщується на початкових сторінках КР і включає найменування всіх структурних компонентів – вступу, розділів, підрозділів, пунктів, висновків, переліку використаних джерел, резюме та додатків – із точним зазначенням сторінок, на яких кожен із цих елементів починається (Додаток Д «Зразок оформлення змісту курсової роботи»).

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ подається у випадку використання в КР скорочень (абревіатур), символів, або інших специфічних позначень. Такий перелік оформлюється в роботі у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом.

Абревіатура має вводиться обґрунтовано, лише за необхідності, якщо певний термін має пряме відношення до предмету дослідження, активно та наскрізно використовується у тексті КР.

Приклад

Тема КР: «Формування англійськомовної лексичної компетентності засобами електронного кейсу в учнів профільної школи закладів загальної середньої освіти».

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АЛК – англійськомовна лексична компетентність

АЛН – англійськомовні лексичні навички

ЕК – електронний кейс

ПШ – профільна школа

ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

У разі, якщо певні скорочення та символи трапляються в тексті менше трьох разів, окремий перелік не складається, а їх розшифрування подається безпосередньо в тексті при першому згадуванні.

Уведення скорочення відбувається за першою згадкою у тексті КР. Якщо скорочення введено, воно має використовуватися в усьому тексті КР, окрім назв розділів, підрозділів, таблиць, схем.

Приклад

Актуальним середовищем та засобом навчання англійської мови (АМ) у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) сьогодні стає мережа інтернет і різноманітні комп'ютерні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Відповідно, останнім часом збільшилася кількість досліджень із проблематики питань використання ІКТ у процесі віддаленого та змішаного навчання АМ у старших класах ЗЗСО.

ВСТУП є ключовим елементом КР, де описується основний понятійний апарат дослідження, дається обґрунтування актуальності обраної теми та визначаються ціль та завдання роботи. Докладніше про структуру вступу – у п. 1.2.1 та у додатку Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи».

В **РОЗДІЛАХ** основної частини КР систематизуються та описуються теоретичні передумови наукового дослідження та запропонована технологія (методика) навчання, аналізується наукова та методична література, що вивчається за темою, викладаються результати проведеного дослідження.

Формулювання **ВИСНОВКІВ** мають коротко констатувати основні результати КР. У висновках відповідно до поставлених у вступі завдань стисло підбивають підсумки проведеного дослідження, викладають отримані результати щодо теоретичного обґрунтування дизайну запропонованої технології (методики) навчання та її практичної розробки, надаються рекомендації щодо використання отриманих даних та перспектив продовження дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ містить наукову та науково-методичну літературу, джерела ілюстративного матеріалу, підручники, нормативні документи, які використано у дослідженні. Список використаних джерел має бути ретельно оформленим чітко за вимогами національних або міжнародних бібліографічних стандартів (див. додаток К «Вимоги до оформлення бібліографічних записів»).

ДОДАТКИ містять розроблені та відібрані практичні матеріали, таблиці, діаграми, плани та ін.

Обсяг КР – 30–40 сторінок стандартного друкованого тексту від титульного аркуша до списку літератури (включно). Додатки до обсягу роботи не зараховуються.

1.2. Зміст курсової роботи з методики навчання іноземних мов

1.2.1. Структура вступу та опис понятійного апарату

У вступі КР описується її понятійний апарат, обґрунтовується актуальність обраної теми, визначаються об'єкт та предмет дослідження, формулюються мета та завдання роботи, визначаються методи дослідження, його теоретична цінність та практичне значення, надається інформація щодо апробації та публікації результатів дослідження, структури КР.

Першим складовим елементом вступу є обґрунтування вибору теми дослідження та визначення її актуальності.

Актуальність теми дослідження визначається на основі аналізу: 1) вимог нормативних документів, 2) даних наукових джерел щодо стану проблеми та шляхів її вирішення, 3) практики навчання, педагогічного досвіду вчителів, інтерпретації результатів наукового спостереження або анкетування вчителів і учнів тощо.

Обов'язковим елементом є посилання на наукові джерела, які найбільш ґрунтовно і безпосередньо розкривають проблематику, пов'язану з обраною темою.

Короткий огляд новітніх досліджень у цій галузі виконується з метою обґрунтування новизни теми наукового пошуку здобувача освіти.

Основні питання, на які автор КР має дати відповідь у процесі обґрунтування актуальності роботи, подано у схемі нижче.

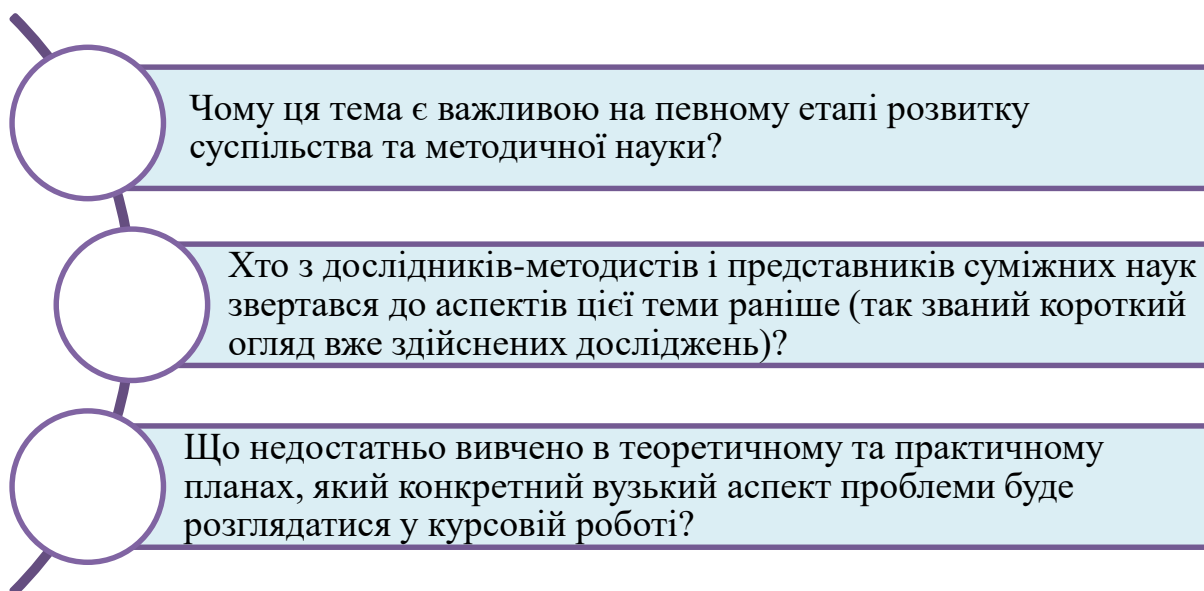

Рис. 3 – Питання для обґрунтування актуальності курсової роботи

Стислі відповіді на ці питання в межах 2-3 абзаців у результаті повинні привести до обґрунтованого висновку про існування суспільно значущої потреби у вирішенні визначеної методичної проблеми та недостатній ступінь вивченості запропонованої теми.

Здійснений аналіз дозволяє обґрунтувати теоретичну та практичну значущість наукової роботи для розвитку дидактики і методики НІМ у ЗЗСО.

Приклад обґрунтування актуальності представлений у додатку Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи».

Наступні обов'язкові елементи вступу КР – об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і є таким, що обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта (див. додаток Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи»).

Об'єкт і предмет дослідження як ключові категорії наукового пізнання перебувають у співвідношенні загального і часткового. У межах об'єкта окреслюється певний фрагмент реальності або аспект явища, що становить безпосередній предмет наукового аналізу.

Саме предмет дослідження є центральним елементом, на який зосереджується дослідницька увага автора КР, оскільки він конкретизує тему дослідження та відображається в її назві, що зазначається на титульному аркуші. Фактично предмет дослідження – це і є тема КР.

У вступній частині також формулюються **мета дослідження** та відповідні **завдання дослідження**, послідовне розв'язання яких є необхідною умовою для досягнення поставленої мети.

Мета дослідження дозволяє зрозуміти, якого кінцевого результату прагне автор роботи.

Формулювання мети дослідження не повинно обмежуватися вживанням дієслів на кшталт «дослідити» чи «вивчити», оскільки ці терміни радше позначають інструмент або процес, ніж кінцевий результат наукового пошуку. Мету доцільно викладати в 1–2 реченнях, чітко окреслюючи очікувані науково-теоретичні й практичні результати, до досягнення яких спрямована КР.

Типове формулювання мети курсового дослідження з методики НІМ є таким: мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній розробці методики / технології формування... (наприклад, англійськомовної граматичної компетентності, англійськомовних фонетичних навичок, англійськомовних вмінь монологічного мовлення тощо) або навчання ... (наприклад, діалогу-обговорення на матеріалі автентичних фільмів / коротких оповідань / сюжетів новин тощо) в ... (наприклад, 8) класі ЗЗСО (див. також додаток Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи»).

Приклад

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично розробити технологію формування англійськомовної лексичної компетентності засобами електронного кейсу в учнів 10-го класу закладів загальної середньої освіти.

Завдання дослідження конкретизують основні напрями наукового пошуку та визначають логіку реалізації дослідницької стратегії. Вони мають бути сформульованими конкретно і максимально ретельно, оскільки опис їхнього рішення має становити зміст глав роботи.

Завдання дослідження формулюються у вигляді 7-10 відокремлених пунктів, кожен з яких відображає окремий етап або напрям наукового пошуку. Вони розкривають зміст КР, забезпечують логічну послідовність викладу матеріалу та дозволяють простежити загальний хід дослідження.

Кожен підрозділ дослідження зазвичай присвячено вирішенню того чи іншого завдання, тобто назви підрозділів змісту КР та їх зміст прямо корелюють із формулюваннями завдань дослідження.

Для чіткості й однозначності викладу завдання доцільно формулювати за допомогою дієслів у формі інфінітива (див. додаток Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи»).

Методи дослідження є інструментом вирішення його завдань, збору та опрацювання фактичного матеріалу і даних, перевірки адекватності зроблених висновків. Коректність обраних методів дослідження є необхідною умовою досягнення поставленої мети дослідження.

У методиці НІМ виокремлюють такі основні типи методів дослідження.

Теоретичні методи	Емпіричні методи	Статистичні методи
<ul style="list-style-type: none">• критичний аналіз наукових джерел з обраної проблематики• порівняльний аналіз• історико-педагогічний аналіз літератури з методики, педагогіки, лінгвістики, психології• теоретичне моделювання	<ul style="list-style-type: none">• педагогічне спостереження• анкетування• бесіда• аналіз результатів навчальної діяльності учнів• узагальнення передового педагогічного досвіду• педагогічний експеримент	<ul style="list-style-type: none">• кількісно-якісний аналіз отриманих емпіричних даних• статистична обробка результатів дослідження

Рис.4 – Методи дослідження курсової роботи

У вступі КР перелік методів дослідження подається з метою обґрунтування шляхів досягнення поставленої мети роботи. Їх доцільно представляти не ізольовано, а в контексті змісту дослідження, з коротким поясненням застосування кожного методу відповідно до завдань.

Приклад

Для вирішення поставлених завдань застосовано такі **методи дослідження**:

- *теоретичні* – аналіз педагогічної, методичної, психологічної, технічної літератури, Інтернет-ресурсів, офіційних документів Міністерства освіти і науки України щодо особливостей мети, змісту та засобів формування англomовної компетентності в писемному мовленні в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти; аналіз стану використання інноваційних технологій з метою розробки сучасних засобів навчання іноземних мов; аналіз і узагальнення вітчизняної та зарубіжної літератури та досвіду щодо проблеми дослідження, екстраполяція даних і їх творчий синтез;
- *емпіричні* – проведення анкетування вчителів та учнів 9-го класу з метою уточнення завдань дослідження, проведення пробного навчання для апробації та оптимізації розробленого комплексу вправ для формування англomовної компетентності в писемному мовленні в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти на матеріалі теми «Travelling».

Докладніше про методи дослідження див. у п. 2.5.

Використання обраних методів входить до складу завдань дослідження (див. додаток Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи»).

Окрім обґрунтування актуальності, мети, завдань у вступі може бути позначено **гіпотезу дослідження** – прогнозований результат за дотримання низки умов.

Приклад

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що використання рольових ігор підвищить ефективність формування вмінь англomовного діалогічного мовлення старшокласників за умови....

Гіпотеза перевіряється із залученням аналізу наукової літератури, даних актуальних досліджень і публікацій та підтверджується експериментальним шляхом під час проведення методичного експерименту.

У вступі також необхідно окреслити теоретичну цінність та практичну значущість проведеного дослідження.

Теоретична цінність дослідження – це певний внесок результатів дослідження у теорію, розвиток методики НІМ як науки у межах вимог до студентської КР: розробка теоретичної моделі навчання, визначення критеріїв відбору навчального матеріалу, класифікація (типологізація) труднощів навчання, мовного матеріалу, освітніх інструментів тощо. Результати проведеного дослідження відображаються у узагальненні, уточненні, систематизації та класифікації відповідних наукових понять, практичних методів і прийомів організації навчально-виховного процесу тощо (див. додаток Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи»).

Приклад

Теоретична цінність дослідження полягає у розробці: підсистеми вправ для формування компетентності в англomовному писемному мовленні з використанням блогів в учнів закладів загальної середньої освіти, типології блогів для формування англomовної компетентності у писемному мовленні в учнів закладів загальної середньої освіти та алгоритму створення блогів для формування англomовної компетентності у писемному мовленні.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування отриманих результатів або сформульованих на їх основі рекомендацій у педагогічній практиці. Це конкретний матеріал втілення запропонованих теоретичних результатів і новацій: розроблені за авторською теоретичною підсистемою вправ комплекси вправ і завдань для певного класу за конкретною темою, складені списки автентичних фільмів / текстів / подкастів, відібраних за запропонованими у теоретичній частині критеріями, можливість використання результатів дослідження у практиці викладання іноземних мов або інших сфер діяльності.

Приклад

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці комплексу вправ для формування англomовної компетентності в писемному мовленні з використанням блогів в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти на матеріалі теми “Travelling”, розробці блогів для формування англomовної компетентності в писемному мовленні в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти.

У вступі подається детальна інформація щодо **апробації результатів дослідження та публікацій** за матеріалом КР (див. додаток Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи»).

Апробація результатів дослідження – це оприлюднення результатів дослідження в усному виступі автора КР та їх колективне обговорення на наукових заходах (конференція, круглий стіл, симпозіум, науковий семінар тощо).

Публікація за матеріалом КР – це оприлюднення результатів дослідження в наукових текстах (тези, стаття, розділ колективної монографії), які написано автором одноосібно або в співавторстві з науковим керівником і на момент завершення КР вже опубліковано у збірках студентських доповідей і статей, фахових наукових журналах тощо.

За умов опублікування наукового доробку студента до моменту подання КР на оцінювання, такі публікації слід включити до списку використаних джерел, а у вступі виділити окремим блоком під рубрикою «Публікації».

Приклад

Апробація результатів дослідження відбулася на звітній студентській науково-практичній конференції «Макаренківські читання: філологічні та методичні студії» у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка 4 червня 2024 року.

Публікації. Результати дослідження відображено в 1 статті у фаховому виданні категорії Б та 1 тезах доповіді на конференції.

Подосиннікова Г. І., Строганов І. О. Формування компетентності старшокласників у англійськомовному писемному мовленні з використанням блогів на засадах інтерактивного навчання. Іноземні мови. 2023. №1. С. 3-18. DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2023.1.278108>. <http://fl.knlu.edu.ua/article/view/278108>.

Строганов І. Методична типологія блогів для формування компетентності старшокласників у англійськомовному писемному мовленні. Макаренківські читання: філологічні та методичні студії : матеріали звітної студ. наук.-практ. конф., 4 червня 2023 р. Суми : СумДПУ, 2023. С. 103-106.

Зауважимо, що апробація та публікація результатів дослідження є невід'ємною частиною дослідницької діяльності, тож наявність цих елементів є важливим фактором якісного виконання та високої оцінки КР.

Наприкінці вступної частини розкривається **структура КР**: подається перелік її структурних елементів; визначається кількість використаних джерел (із зазначенням кількості джерел англійською мовою), таблиць / діаграм / схем, додатків, загальний обсяг курсової роботи (у сторінках) (див. додаток Е «Зразок оформлення вступу курсової роботи»).

1.2.2. Основна частина курсової роботи з методики навчання іноземних мов

Матеріал основної частини КР має бути підпорядкований єдиній провідній ідеї – меті КР, чітко організований і викладений відповідно до специфіки теми, предмету та завдань дослідження.

Використані терміни та формулювання мають бути науково коректними, систематизованими, чітко відповідати категоріальному та термінологічному апарату КР, умовні скорочення – раціональними та наскрізними.

Важливим складником основної частини КР є створення теоретичної бази дослідження та обґрунтування власного теоретичного доробку автора.

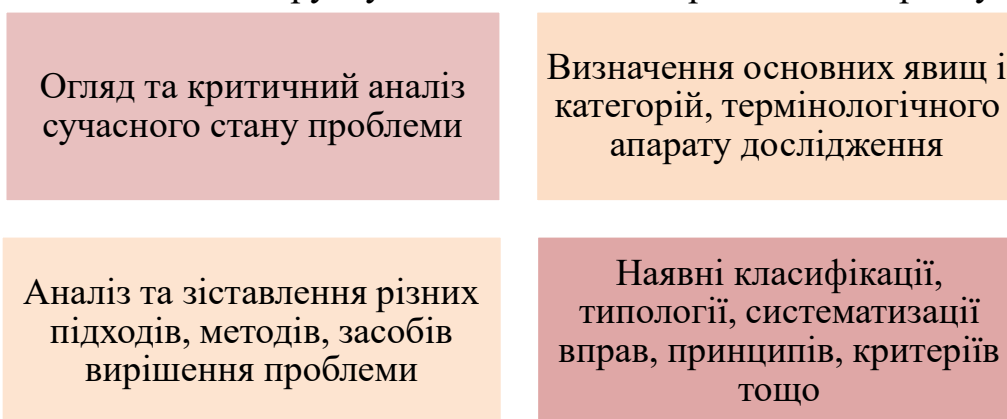

Рис. 5 – Теоретичні основи дослідження курсової роботи

Закладання теоретичних підвалин дослідження відбувається засобами реферування та критичного аналізу наукових даних актуальних публікацій і нормативних освітніх документів.

Реферується наукова та науково-методична література з методики та суміжних наук (педагогіка, дидактика, вікова психологія, психолінгвістика, лінгвістика, культурологія тощо), нормативні освітні документи (освітні стандарти, програми, Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, методичні рекомендації Міністерства освіти та науки України тощо тощо). Науково-популярна та публіцистична література до реферування не допускається.

Навчальна та навчально-методична література (підручники, посібники), а також вебінари, доповіді, статті вчителів-практиків, подані на сторінках електронних ресурсів професійного розвитку (наприклад, національна освітня платформа «Всеосвіта»), не розглядаються як теоретичні наукові джерела, але можуть аналізуватися як навчальні матеріали та емпіричний матеріал практики викладання.

Реферована наукова література має складати не менше 90% списку використаних джерел. Рекомендується вивчати актуальні наукові

публікації, обов'язково слід подати аналіз результатів останніх досліджень (публікації останніх 1-5 років – 30% джерел).

Серед наукових публікацій мають бути роботи як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, мінімум 10 праць – англійською мовою.

За потреби інформація про дослідників, які присвятили наукові праці досліджуваній проблемі, подається у вигляді переліку прізвищ (з ініціалами перед прізвищами) в алфавітному порядку, спочатку вітчизняних, а потім зарубіжних дослідників.

Приклад

Перспективним вважаємо розгляд ролі цифрових освітніх інструментів в інтерактивному навчанні іноземних мов і культур (Подосиннікова, & Кривошия, 2022; Подосиннікова, & Строганов, 2023).

Наукові розвідки показують, що використання ігрових платформ сприяє розвитку мотивації та стійкого інтересу школярів до вивчення іноземних мов (Singh, Ganapathy, & Tan, 2019; Borges, & dos Santos Macêdo Magalhães, 2022).

Обсяг літературного огляду має не перевищувати 20% загального обсягу основної частини дослідницької роботи.

Як правило, матеріал основної частини КР структурується у вигляді двох розділів, що характеризуються пропорційним розподілом обсягу.

Кожен розділ включає кілька підрозділів, орієнтованих на розв'язання дослідницьких завдань, визначених у вступі. Відповідно, номенклатура та змістове наповнення підрозділів мають корелювати з формулюванням поставлених завдань. Рекомендована кількість розділів і підрозділів – 2-3.

Розділ 1. Теоретичні передумови...

Перший розділ - теоретичний. Передбачає комплексний аналіз освітніх нормативних документів і наукової літератури відповідно до завдань дослідження, формулювання авторських висновків із виділенням напрямів подальшої дослідницької діяльності, власних наукових розвідок із використанням експериментальної роботи.

Розділ 2. Методика...

Другий розділ – практичний методичний. Присвячений обґрунтуванню авторської методики / технології навчання, презентації розроблених класифікацій / типологій і критеріїв відбору навчального матеріалу / засобів / труднощів навчання, опису пробного навчання, проведеного студентом під час педагогічної практики, демонстрації використаних навчально-методичних матеріалів.

Рис. 6 – Зміст розділів курсової роботи

Перший розділ КР (так звана «теоретична частина») присвячується вивченню теоретичних передумов предмету дослідницької діяльності автора: визначенню положень базової літератури відповідно до напрямку та теми дослідження, аналізу результатів актуальних публікацій з проблематики роботи, дослідженню освітніх національних і загально-європейських нормативних документів і практик тощо.

У межах цього розділу здійснюється викладення фактів (наукових положень, думок, емпіричних даних, нормативних вимог) засобами цитування, парафразу, реферування з обов'язковим посиланням на вивчені джерела, аналіз і критичне осмислення опрацьованої літератури. Після викладення фактів важливо зробити висновки, сформулювати певні узагальнення в аспекті предмету дослідження, що обґрунтовують необхідність та / або відкривають можливості подальших дослідницьких пошуків.

Інколи за потреби розділ може містити короткий огляд основних етапів розвитку наукової думки щодо обраної проблеми та критичний аналіз наукових підходів до вирішення проблеми дослідження, виявлення дискусійних або недостатньо опрацьованих аспектів проблеми, що дозволяє окреслити власну дослідницьку нішу.

Алгоритм складання плану першого розділу є таким:

1) типова назва розділу складається з кліше «Теоретичні передумови» та формулювання теми дослідження;

2) назви пунктів розділу формулюються відповідно до визначених теоретичних завдань дослідження.

Приклад

Тема КР: «Формування компетентності в англійськомовному писемному мовленні з використанням блогів в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ БЛОГІВ В УЧНІВ 9-ГО КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1. Психолого-вікові особливості учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти

1.2. Мета та зміст формування компетентності в англійськомовному писемному мовленні в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти

1.3. Методичний потенціал використання блогів у формуванні компетентності в англійськомовному писемному мовленні в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти

Другий розділ КР (так звана «практична частина») має бути природним продовженням теоретичної частини та містити продуктивні творчі результати дослідницької роботи автора. Ця частина презентує запропоновану методику навчання, містить опис проведення дослідно-експериментальної роботи, її результати та висновки.

У цьому розділі необхідно розглянути основні положення методики / технології навчання, яку запропоновано у дослідженні:

- охарактеризувати етапи формування навичок або вмінь іншомовного мовлення, які входять до предмету дослідження;
- обґрунтувати авторську класифікацію засобів навчання / мовного матеріалу дослідження або типологію труднощів навчання відповідно до предмету дослідження;
- презентувати підсистему вправ для формування певного компоненту іншомовної комунікативної компетентності та проілюструвати її вправами практичного репрезентанта – комплексу вправ, який розроблено автором за запропонованою теоретичною моделлю підсистеми вправ відповідно до програми НІМ у певному класі на матеріалі конкретної теми / підтеми (увесь комплекс як ціле подається в окремому додатку).

У цьому розділі КР також детально описується процес і результати експериментального навчання, подається статистична обробка результатів та їх інтерпретація, окреслюється модель навчального процесу з використанням запропонованої методики та формулюються методичні рекомендації за його результатами.

У тексті практичної частини КР рекомендується подати посилання на авторські методичні доробки, які винесено у додатки: відібраний та класифікований мовний / мовленнєвий / текстовий матеріал, глосарій, формули професійного мовлення вчителя для реалізації запропонованої методики, ілюстративний практичний матеріал до розроблених типологій і класифікацій, приклади засобів навчання, розроблені плани-конспекти уроків, схеми аналізу та алгоритми створення засобів навчання, створені автором засоби навчання (роздаткові матеріали, наочність) та інші навчально-методичні матеріали, створені студентом і запропоновані до використання.

Алгоритм складання плану другого розділу КР з методики НІМ є таким:

- 1) типова назва розділу починається зі слова «Технологія» або «Методика» плюс формулювання теми дослідження;

2) назви пунктів розділу формулюються відповідно до визначених практичних завдань дослідження.

Приклад

Тема КР: «Формування компетентності в англійськомовному писемному мовленні з використанням блогів в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти».

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ З ВИКОРИСТАННЯМ БЛОГІВ В УЧНІВ 9-ГО КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Методична типологія блогів для формування компетентності в англійськомовному писемному мовленні в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти

2.2. Етапи формування вмінь англійськомовного писемного мовлення в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти

2.3. Підсистема вправ для формування англійськомовної компетентності в писемному мовленні з використанням блогів в учнів 9-го класу закладів загальної середньої освіти на матеріалі теми «Travelling»

Кожен розділ основної частини КР розпочинається з нової сторінки. Перед викладом основного змісту розділу допускається наявність вступного параграфа, у якому дуже стисло окреслюються ключові питання, що розглядатимуться, та зазначаються методи дослідження, застосовані для їх аналізу.

На завершення кожного розділу подаються висновки під рубрикою «Висновки за розділом...», у яких коротко узагальнюють основні наукові та практичні результати, викладені в межах відповідного розділу. Такий формат дозволяє зосередитися на суттєвих положеннях дослідження, уникаючи другорядних деталей.

Приклад

Висновки за розділом 1

Отже, методичний потенціал використання автентичних аудіоподкастів для формування англійськомовної граматичної компетентності учнів 10 класу ЗЗСО зумовлено тим, що цей засіб навчання відповідає як змісту та вимогам програми, так і психолого-віковим особливостям старшокласників.

Подкасти поєднують в собі мультимодальність, інтерактивність, мобільність та доступність. Вони забезпечують багатоканальне сприйняття інформації через аудіо та візуальні матеріали, що підвищує ефективність запам'ятовування матеріалу та мотивацію до навчання. Їх інтерактивний характер розвиває навички самостійного навчання, аналізу та обговорення з іншими студентами. Подкасти дозволяють моделювати реальне іншомовне та інокультурне середовище, допомагаючи учням розвивати мовленнєві навички та вміння, критичне мислення, підвищувати культурну обізнаність.

Важливою передумовою ефективності використання подкастів як засобів навчання є їх ретельний відбір. Подкасти мають бути автентичними, озвучені носіями мови, бути доступними та сучасними, відповідати за змістом і мовним рівнем вимогам програми та психолого-віковим особливостям учнів.

1.2.3. Висновки

Розділ «ВИСНОВКИ» є окремою структурною частиною, яка завершує КР та виконує функцію синтезу накопиченої у дослідженні інформації.

У цій заключній частині необхідно зробити висновок щодо реалізації поставлених завдань та досягнення мети дослідження, представити цілісний огляд виконаної наукової роботи – підсумувати ключові теоретичні та практичні результати, які отримано в ході виконання дослідження, з акцентом на внесок автора, а також зазначити підходи й методи, застосовані для розв'язання визначеної наукової проблеми.

Зміст цього розділу не має дублювати висновки до окремих розділів роботи, а повинен презентувати узагальнені, концептуально значущі результати проведеного дослідницької роботи.

Формулювання висновків повинні мати підсумковий характер відносно етапів і змісту дослідження, містити елементи авторського аналітичного осмислення та бути логічно узгодженими із завданнями дослідження, сформульованими у вступі КР.

Висновки зазвичай подаються у формі кількох пронумерованих абзаців, послідовність яких відповідає логіці структурування основного змісту курсової роботи. Кількість сформульованих висновків має бути не меншою, ніж кількість завдань, окреслених у вступі, оскільки кожне з них повинно знайти своє відображення в підсумкових положеннях дослідження.

На завершення можуть бути окреслені перспективні напрями подальшого вивчення проблематики дослідження, із зазначенням можливих форм і методів її подальшого наукового опрацювання.

1.2.4. Список використаних джерел

Розділ зі списком використаних джерел подається після завершального аналітичного блоку КР, розділу «Висновки». Сторінки, на яких його викладено, враховуються до загального обсягу КР.

Список використаних джерел є невід'ємним елементом бібліографічного апарату наукової роботи, до нього включають повні бібліографічні описи наукової літератури, нормативних документів, навчальних і методичних видань, джерел ілюстративного та / або мовного матеріалу, які було використано у процесі дослідження. Тож цей список відображує повний перелік джерел, залучених студентом до вирішення теоретичних і практичних завдань дослідження.

Список використаних джерел має налічувати не менше 30 праць, з них орієнтовно третина – англійською мовою.

До списку використаних джерел включають всі публікації вітчизняних та зарубіжних авторів, на які в основному тексті КР здійснено відповідні бібліографічні посилання. З іншого боку, кожне включене до списку джерело має знайти свій відбиток у тексті КР, бути процитоване або згадане автором.

Докладніше про вибір джерел для теоретичного аналізу див. у п. 2.3.

Вимоги до оформлення списку використаних джерел подано в п. 1.3.

1.2.5. Резюме

Резюме містить короткий огляд змісту виконаної наукової роботи англійською мовою. У цілому, його зміст має корелювати з висновками до КР.

У резюме доцільно стисло охарактеризувати сучасний стан наукового опрацювання проблеми, визначити мету дослідження, окреслити обрані методи вирішення наукової проблеми, розкрити основні етапи дослідницької роботи, узагальнено презентувати основні результати КР з акцентом на авторському внеску в теоретичній та практичній площині.

Завершальним елементом резюме є ключові слова англійською мовою, які мають відбивати основні компоненти дослідження – тему, об'єкт, предмет дослідження, а також методи та засоби, які

використовуються для вирішення поставлених завдань. Вони повинні відображати суть КР, англomовну наукову традицію та авторську термінологію, допомагати англomовним читачам та пошуковим системам швидко знаходити роботу. Рекомендується подати до 10 ключових слів чи словосполучень.

Орієнтовний обсяг резюме – до 2 сторінок друкованого тексту. Приклад резюме див. у додатку М «Приклад резюме наукової роботи».

1.2.6. Додатки

КР може містити додатки, що дають розширене уявлення про практичну частину роботи.

Доцільно включати до додатків практичний, ілюстративний та допоміжний матеріал, що поглиблює або конкретизує результати та матеріали дослідження. Серед додатків можуть бути: комплекси вправ, дібраний і систематизований навчальний контент (зокрема тексти), мовний і мовленнєвий навчальний матеріал, методичні розробки та рекомендації, візуальні засоби (таблиці, схеми, графіки), а також анкети, заповнені учнями або вчителями, та інші документи, що мають значення для реалізації й обґрунтування дослідження.

1.3. Основні вимоги до оформлення тексту курсової роботи з методики навчання іноземних мов

Загальні вимоги до оформлення тексту КР є такими.

КР друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм). Роботу виконують машинописним способом на комп'ютері в текстовому редакторі Word. Шрифт – Times New Roman, розмір 14 пунктів, міжрядковий інтервал – 1,5. Текст повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності, зі сталою щільністю.

Кожна сторінка має містити поля однакового розміру: ліве — 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм. Використання рамок навколо сторінок не передбачено (Положення, 2021).

Параметри абзацу: перший рядок – відступ 1,25 мм.

Текст набирається без переносів, на всю ширину сторінки.

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти.

Заголовки структурних частин, а саме: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту.

Кожен розділ роботи розпочинається з нової сторінки.

Назва кожного розділу виділяється жирним шрифтом. Відстань між назвою розділу (розділу) та текстом дорівнює трьом інтервалам (2 по 1,5).

Номер розділу зазначається після слова «РОЗДІЛ» без крапки, а його назва подається з нового рядка (наприклад: РОЗДІЛ 1). Припустимим є також альтернативний варіант оформлення, коли номер і назва розділу подаються в одному рядку, при цьому після номера ставиться крапка (наприклад: РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи організації самостійної роботи учнів).

Заголовки підрозділів оформлюються з нового абзацу, починаються з великої літери, решта літер – малі. Крапка наприкінці назви розділу та підрозділу не ставиться.

Назви розділів і підрозділів формулюють лаконічно й однозначно. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, між ними ставляться крапки. Крапки наприкінці заголовків не ставляться.

Інтервал між заголовком підрозділу та основним текстом має становити 2–3 міжрядкові інтервали.

Під час набору тексту необхідно чітко розрізняти тире (–), яке застосовується, зокрема, перед узагальнювальним словом «це» після однорідних членів речення, та дефіс (-), що використовується для переносу частин слів або як сполучний знак між словами. Використання довгого тире (—) не допускається.

Нумерація сторінок, розділів, параграфів і таблиць виконується арабськими цифрами без застосування знаку «№». Нумерація наступних сторінок розміщується у **правому верхньому куті** сторінки без крапки наприкінці.

Усі сторінки друкуються з нумерацією, окрім титульної.

Титульний аркуш зараховується як перша сторінка КР та включається до загальної системи нумерації, однак цифра «1» на ньому не відображається.

До загального обсягу КР не враховуються перелік використаних джерел, резюме, додатки. Водночас сторінки всіх зазначених розділів підлягають безперервній наскрізній нумерації.

Нумерація підрозділів здійснюється в межах відповідного розділу. Номер підрозділу формується шляхом поєднання номера розділу та порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу також ставиться крапка, а заголовок підрозділу подається

в цьому ж рядку (наприклад: 1.1. Мета та зміст організації самостійної роботи учнів 5 класу закладів загальної середньої освіти).

У разі потреби **переліки** можуть бути інтегровані безпосередньо в межах відповідних підрозділів. Вступ до переліку оформлюється за допомогою двокрапки. Кожен елемент переліку на першому рівні деталізації позначається малою літерою українського алфавіту в дужках або у разі відсутності потреби в нумерації – дефісом. Для реалізації другого рівня структурної деталізації доцільним є використання арабських цифр у дужках.

Приклад

У процесі формування іншомовної комунікативної компетентності використовуються різні види читання, зокрема:

- а) переглядове читання — здійснюється з метою швидкого ознайомлення із загальним змістом тексту;
- б) оглядове читання — передбачає пошук конкретної інформації в тексті (наприклад: (1) дати, (2) імена, (3) ключові терміни);
- в) детальне читання — потребує уважного опрацювання тексту для глибокого розуміння його змісту;
- г) критичне читання — передбачає оцінювання аргументації автора, виявлення логічних зв'язків та формування власної позиції.

У разі використання в тексті КР ілюстративного матеріалу (малюнків, графіків, схем) і таблиць, які становлять обов'язкові елементи наукового дослідження, такі матеріали підлягають включенню до загальної наскрізної нумерації сторінок. Якщо розмір ілюстрації або таблиці перевищує формат аркуша А4, її доцільно подавати у додатках із відповідним посиланням у тексті (наприклад: див. додаток Д).

Ілюстрації (малюнки, діаграми, фотознімки, схеми, креслення) розміщують безпосередньо після згадування в тексті або на наступній сторінці і позначають словом «Рисунок» (без лапок). Допускається скорочене написання «Рис.». Ілюстрації, крім ілюстрацій додатків, нумерують арабськими цифрами по порядку. Якщо у роботі одна ілюстрація, то її позначають «Рисунок 1».

Структура оформлення ілюстрації:

- напис «Рисунок» та порядковий номер арабськими цифрами (Рисунок 1.2) під ілюстрацією по центру, після цифри порядкового номера точка не встановлюється;
- назва ілюстрації в цьому ж рядку після знаку тире звичайним або напівжирним шрифтом; наприкінці назви ілюстрації точку не ставлять.

Приклад

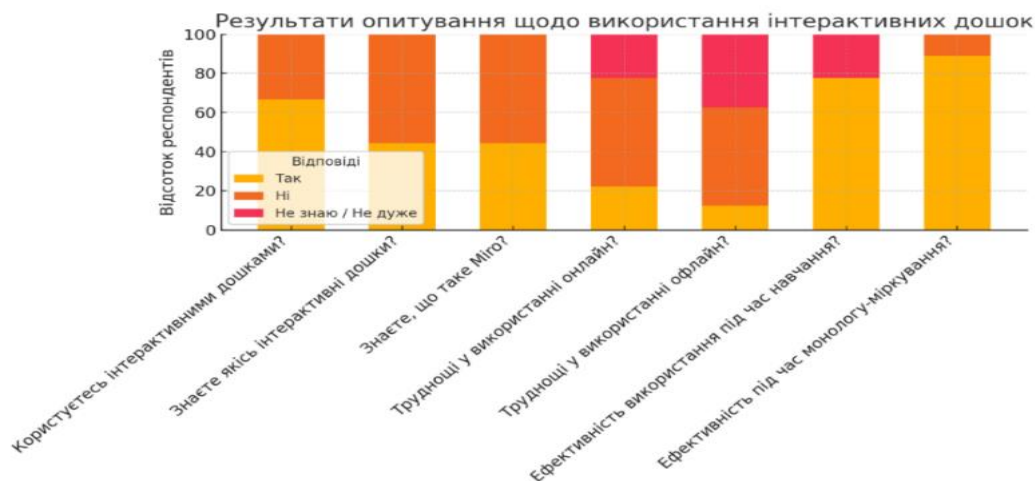

Рис.1 – Результати опитування щодо використання інтерактивних дошок

Таблиці застосовуються з метою систематизації, класифікації та візуалізації результатів аналітичних або статистичних даних. У зв'язку з цим перед таблицею доцільно подати стисле пояснення представлених матеріалів, виявлених закономірностей або аналітичних спостережень.

Таблиця розміщується безпосередньо після її першого згадування в основному тексті. У тексті КР на кожену таблицю має бути подано покликання, наприклад: див. табл. 1.1.

Залежно від розміру таблицю можна розмістити: а) безпосередньо під текстом, у якому згадується матеріал таблиці та дано покликання на неї, б) на наступній сторінці з позначенням в дужках, на якій сторінці знаходиться відповідна таблиця, в) у додатку (якщо таблиця є занадто великою).

Над таблицею по правому краю поміщають слово «Таблиця» (без лапок!), потім номер таблиці (арабська цифра без знаку «№»), точка після номера не ставиться. Номер таблиці формується шляхом поєднання номера розділу та порядкового номера таблиці в його межах (наприклад: Таблиця 1.2). Якщо в тексті КР представлена лише одна таблиця, вона позначається без додаткової деталізації: Таблиця 1.

У разі переносу таблиці на наступну сторінку над її продовженням слід зазначити: «Продовження табл. 1.2».

Кожна таблиця повинна мати назву, яка має точно й лаконічно відображати зміст таблиці. Назва розміщується над таблицею, друкується напівжирним шрифтом, малими літерами (окрім першої – великої) та вирівнюється по центру відносно тексту. Крапка в кінці назви не ставиться.

Текст у таблиці допускається подавати через один міжрядковий інтервал шрифтом розміром 12.

Приклад

У визначенні *етапів навчання переглядового читання з використанням методу проектів* на матеріалі англомовної преси в 10 класі школи з поглибленим вивченням іноземних мов дотримуємося загальної *трифазної структури роботи з текстом*, яка відповідає дотекстовому, текстовому, післятекстовому етапам навчання переглядового читання [5]. Указані етапи роботи з публіцистичним текстом для навчання переглядового читання співвідносяться з етапами проектної роботи за Ф. Л. Столлер [12]. Відповідна кореляція запропонована у таблиці 1.

Таблиця 1

Кореляція етапів роботи з публіцистичним текстом і етапів проектної роботи

Етапи роботи з текстом	Завдання навчання переглядового читання	Етапи проектної роботи
Дотекстовий	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створення мотивації до роботи з текстом. 2. Формування вмінь орієнтуватися у композиційній і смисловій структурі тексту. 3. Формування навичок розуміння заголовків англомовної статті. 4. Зняття лексичних і граматичних труднощів читання. 5. Формування вмінь прогнозування змісту тексту. 	<p>Визначення теми проекту</p> <p>Актуалізація особистісного досвіду</p> <p>Розподіл за проектними групами</p> <p>Визначення кінцевого продукту</p> <p>Структурування проекту</p>
Текстовий	Реалізація переглядового читання (вилучення конкретної інформації або ідентифікація проблематики тексту).	Збір та накопичення інформації

Післятекстовий	1. Формування вмінь сміслової переробки тексту 2. Використання змісту тексту для формування та вдосконалення продуктивних умінь учнів.	Створення кінцевого продукту
		Презентація
		Оцінка
<p><i>Вилучено з праці: Подосиннікова Г. І., Рубан О. В. Навчання переглядового читання з використанням методу проектів на матеріалі англomовної преси у 10 класі школи з поглибленим вивченням іноземних мов (Подосиннікова Г. І. & Рубан О. В., 2016)</i></p>		

У разі використання в роботі запозичених схем, таблиць або інших ілюстративних матеріалів необхідно обов'язково вказувати джерело їх запозичення.

Приклад

Подану нижче таблицю видів вправ запозичено з джерела: Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., et al. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*. С. Ю. Ніколаєва (Ред.). Київ: Ленвіт. С. 187.

Не допускається використання в КР запозичених готових ілюстративних матеріалів (рисуноків, схем, діаграм, таблиць тощо), які мають недостатню якість зображення та не відповідають вимогам стандартного наукового оформлення.

Під час розміщення схем, таблиць та інших ілюстративних матеріалів забороняється залишати більше половини аркуша порожнім.

Таблиці, рисунки та схеми, які займають понад дві третини аркуша, слід розміщувати в додатках.

ДОДАТКИ подаються наприкінці КР, після списку використаних джерел, відповідно до послідовності їх згадування у тексті основного дослідження. Перед першим додатком може подаватися окремий титульний аркуш, на якому під назвою КР розміщується слово «ДОДАТКИ», надруковане великими літерами та центроване відносно текстового поля.

Кожен додаток оформлюється на окремій сторінці та має власний заголовок. Заголовок друкується малими літерами (за винятком першої – великої) у верхній частині сторінки, вирівнюється по центру сторінки. Заголовок складається із позначки у форматі «Додаток А» та назви заголовку з нової строки та великої літери по центру. Для нумерації додатків використовуються літери українського алфавіту за винятком букв: Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Якщо КР містить один додаток, літера не зазначається.

Тематика та плановані результати навчання англійської мови учнів 11 класу закладів загальної середньої освіти

Тема	Змістова лінія			
	Екологічна безпека та сталий розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	Підприємливість та фінансова грамотність
Я, моя родина, мої друзі	Дискутує щодо якості та цінності життя.	Обговорює систему цінностей сучасної родини.	Демонструє розуміння основ ефективного спілкування.	Усвідомлює необхідність бути заощадливим та використовувати технології для покращення добробуту родини.

1.4. Дотримання академічної доброчесності дослідження та опрацювання джерел (цитування, посилання, оформлення списку використаних джерел)

Академічна доброчесність розглядається як інтегрована система етичних засад і нормативно визначених правил, яких зобов'язані дотримуватися всі учасники освітнього процесу під час здійснення навчальної, викладацької та науково-творчої діяльності. Дотримання принципів академічної доброчесності є необхідною умовою забезпечення довіри до результатів навчання, наукових досліджень і творчих здобутків (Ніколаєва & Черниш, 2025).

Під час опрацювання наукових джерел необхідно усвідомлювати, що власне дослідницька діяльність ґрунтується насамперед на критичному аналізі наукових праць, а не на формальному відтворенні чужих міркувань без належного посилання. Саме аналітичне осмислення опрацьованої літератури дає змогу виявити недостатньо вивчені аспекти наукової проблематики та чітко сформулювати завдання дослідження. Автор КР має продемонструвати здатність до самостійного теоретичного осмислення шляхів розв'язання обраної проблеми, аргументовано викладаючи власну позицію. При цьому важливо виявити вміння коректно оперувати фаховою термінологією та глибоко розуміти наукові дефініції, які найбільш точно відображають суть досліджуваного явища.

Одним із ключових порушень академічної доброчесності є академічний плагіат, який полягає в присвоєнні авторства шляхом

повного або часткового оприлюднення результатів наукової чи творчої діяльності, створених іншими особами, як власних, а також у використанні чи відтворенні опублікованих текстів або творів мистецтва без належного посилання на джерело та автора (Кодекс академічної доброчесності СумДПУ, 2019; Ніколаєва & Черниш, 2025).

Використання **цитування** в тексті КР є доречним у випадках, коли необхідно підтвердити певне положення авторитетною думкою науковця, висловити критичне ставлення до окремих тверджень, представлених у літературі, або здійснити порівняльний аналіз різних поглядів на одне й те саме питання.

Цитування робіт інших авторів з дотриманням авторського права є важливим компонентом наукового аналізу за умови, що цитата коректно оформлена та потрібна для критичного аналізу чи підтвердження будь-якої інформації.

Дотримання норм наукового етикету вимагає точного відтворення цитованого матеріалу, оскільки навіть незначне скорочення чи зміна формулювання може призвести до спотворення первинного змісту, закладеного автором.

Допускається як дослівне відтворення тексту (пряма цитата), і власний виклад, максимально близьке за змістом (непряма цитата).

Використовувати цитати з наукових джерел без покликань на них **забороняється**.

Правила цитування схематично подано на рис. 7.

Слід пам'ятати, що одна цитата не повинна містити більше одного абзацу тексту.

Відтворення фрагментів чужого тексту обсягом від однієї сторінки і більше можна віднести до плагіату, що є неприпустимим щодо авторського права. Крім того, наукові роботи інших авторів використовуються для зіставлення та аналізу, якщо ж великий обсяг роботи становить цитування одного і того ж автора, це суттєво знижує якість наукового дослідження.

Бібліографічні покликання в тексті КР оформлюються за міжнародним стилем АРА, який є рекомендованим із огляду на європейський вектор розвитку української науки та освіти, або національним стандартом ДСТУ 8302:2015 (див.: додаток К «Вимоги до оформлення бібліографічних записів», додаток Л «Приклади оформлення списку використаних джерел за національним та міжнародним стандартами»).

Обираючи джерела для наукового цитування, слід надавати перевагу новітнім публікаціям; посилання на попередні редакції допустимі лише у випадках, коли вони містять унікальні відомості, що не представлені в актуальних працях.

1. Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі зі збереженням особливостей авторського написання та оформлення, навіть якщо, наприклад, використана термінологія вже дещо застаріла.

•Приклад

•"Формування *компенсаторної, (стратегічної) компетенції* передбачає: по-перше, набуття учнями здатності обирати ефективні стратегії для вирішення комунікативних завдань, по-друге, оволодіння адекватними засобами підтримання комунікації в разі браку мовних знань та мовленнєвого або життєвого досвіду спілкування" (Роман, 2005, с. 55).

2. При непрямому цитуванні (переказі) слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і дати відповідні посилання на джерело.

•Приклад

•Д. Галперн виділяє низку якостей, властивих особистості з критичним мисленням: готовність до планування, гнучкість, наполегливість, готовність виправляти свої помилки, усвідомленість суджень (*awareness*), пошук компромісних рішень (Halpern, 2014, с. 18-25)

3. Кожна цитата **супроводжується деталізованим покликанням на джерело**: роботу, яку подано в списку використаних джерел, і сторінку, з якої вилучено цитату.

4. Цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту. Пропуск слів, речень, абзаців допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати. Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.

Рис. 7 – Правила цитування

У процесі аналізу наукової та навчально-методичної літератури студент навчається оперувати різними **типами джерел**.

Так, укладання списку літератури для вивчення доцільно організувати з використанням бібліотечних каталогів, зокрема: систематичним (джерела згруповано за галузевою приналежністю), алфавітним (передбачає розміщення видань у порядку алфавіту) та предметним (відображує

літературу, присвячену окремим науковим проблемам або тематикам), каталогами дисертацій та авторефератів дисертацій.

Окрім того, обов'язковим є звернення до періодичних наукових і фахових видань, чинної нормативно-правової документації (зокрема, законів України, наказів Міністерства освіти та науки України, постанов уповноважених органів управління освітою, національних освітніх стандартів і навчальних програм тощо).

Важливими джерелами матеріалів дослідження є засоби навчання іноземної мови (зокрема, національні та автентичні іншомовні навчально-методичні комплекси, підручники, посібники та інші матеріали, які рекомендовано для використання Міністерством освіти та науки України), а також шкільна документація, яка безпосередньо стосується теми курсового дослідження. До зазначеного виду джерел належать: поурочні плани й конспекти, матеріали для проведення навчальних занять і позакласної роботи, тексти контрольних і діагностичних робіт, аналітичні узагальнення щодо типових помилок, виявлених у процесі перевірки учнівських робіт, зошити та інші письмові продукти освітньої діяльності (наприклад, звіти з екскурсій, лабораторні роботи, експериментальні домашні завдання, матеріали й експонати учнівських виставок тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ упорядковується за абеткою: спочатку наводяться джерела українською мовою в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів або за назвами, далі – джерела іноземними мовами в аналогічному порядку, після чого подаються Інтернет-джерела (див. додаток Л «Приклади оформлення списку використаних джерел за національним та міжнародним стандартами»).

Після списку джерел, опублікованих українською мовою, наводиться перелік іноземних публікацій.

Завершальну частину становлять електронні (інтернет-) ресурси. При цьому обсяг використаних онлайн-джерел не повинен перевищувати 25% від загальної кількості посилань.

Усі бібліографічні дані оформлюються відповідно до чинних норм державного стандарту з обов'язковим зазначенням повних назв використаних праць (див. додаток Л «Приклади оформлення списку використаних джерел за національним та міжнародним стандартами»).

Бібліографічні описи подаються повністю мовою оригіналу згідно з мовою видання. Переклад назв і видавничих даних іншомовних джерел українською не дозволяється.

У разі використання у дослідженні джерел ілюстративного матеріалу (художні твори, газети, журнали тощо) для створення навчальних матеріалів або для аналізу, вони оформлюються окремим списком під назвою «Джерела ілюстративного матеріалу».

1.5. Оцінювання наукової роботи з методики навчання іноземних мов

Оцінюванню КР передують обов'язкове проходження тексту КР перевірки на унікальність, яке регулюється відповідними чинними документами закладу вищої освіти (наприклад, «Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка» від 25 листопада 2024 р.).

Схема процедури оцінювання КР подана нижче.

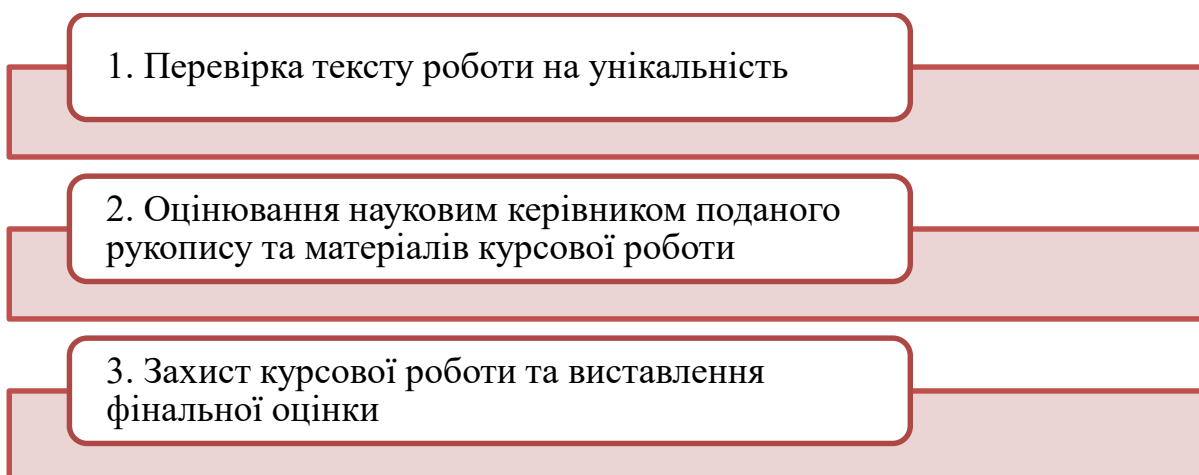

Рис. 8 – Схема процедури оцінювання курсової роботи

Для перевірки на ознаки плагіату автор має подати на кафедру заяву з проханням про проведення перевірки КР на унікальність та офіційно надіслати документ із текстом роботи на електронну пошту кафедри (див. Додаток Ц «Матеріали до перевірки курсової роботи на унікальність»).

Перевірку здійснює лаборант кафедри або інша відповідальна особа, комісія тощо за допомогою програм, які дозволено використовувати в Україні.

За результатами перевірки тексту КР на складається акт проходження перевірки (як приклад, див. додаток Ц «Матеріали перевірки курсової роботи на унікальність»).

Рекомендований відсоток унікальності визначається нормативними документами закладу вищої освіти та орієнтовно складає від 51%

(Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2024) до 60% (Київський національний лінгвістичний університет, 2022) для тексту курсових робіт та до 75-90% (Київський національний лінгвістичний університет, 2022) – для тексту магістерських досліджень.

За наявності в КР не менше 51% унікального тексту здобувачу освіти дозволяється подати науковому керівнику рукопис КР на перевірку.

У випадку грубих порушень академічної доброчесності – керівник КР повідомляє про такий факт завідувача кафедри, здобувач не допускається до захисту КР.

Текст КР доцільно спочатку готувати в попередньому (першому, чорновому) варіанті. До останнього варіанту тексту вносяться усі зміни, запропоновані науковим керівником. Текст роботи може вважатися остаточним за умови, якщо в ньому враховані всі зауваження і пропозиції наукового керівника.

Відредагований, зброшурований і підписаний автором на останній сторінці рукопис КР подається на кафедру для оцінювання в термін, визначений науковим керівником і кафедрою, але не менше ніж за 3 дні до захисту.

Разом з КР подаються матеріали, які розширюють репрезентацію наукової роботи студента, а також експериментальні матеріали (див. табл. 1.3).

Таблиця 1.1

Документи, які додаються до курсової роботи

1.	Електронна версія тексту рукопису курсової роботи.
2.	Звіт перевірки на ознаки плагіату.
3.	Експериментальні матеріали (робочі навчальні матеріали – комплекс вправ, опрацьовані анкети, тести учнів тощо).
4.	Ксерокопії публікацій (наукові статті, тези доповідей з теми дослідження), сертифікати про участь в конференціях.
5.	Акт про впровадження результатів курсового дослідження у роботу ЗЗСО з бази практики або іншого закладу освіти.
6.	Мультимедійна презентація до захисту курсової роботи.

За рішенням кафедри до курсової можуть додаватися супровідні документи: витяг з протоколу засідання кафедри про рекомендацію до захисту, відгук наукового керівника з характеристикою діяльності студента під час проведення наукового дослідження і визначенням

самостійності та рівня виконаної роботи, рецензія на КР, яка містить критичні зауваження та її рекомендацію до захисту.

У випадку порушення термінів і порядку подання КР здобувач не допускається до захисту.

Робота, яку науковий керівник оцінив позитивно, отримує рекомендацію до захисту. Якщо науковий керівник оцінює рукопис КР негативно, робота не допускається до захисту та отримує оцінку «незадовільно».

Захист КР становить невід'ємний і функціонально значущий компонент професійної підготовки майбутнього педагога. Успішний захист дозволяє студенту довести свою готовність до дослідної роботи та наукової дискусії, викласти власне розуміння визначеної проблеми та логіки проведеного дослідження, застосувати теоретичні знання у практичній площині, продемонструвати здатність до критичного мислення та творчого вирішення завдань професійної діяльності, засвідчити адекватність усвідомлення цінності отриманих результатів для практики викладання.

Захист КР відбувається у встановлений навчальним відділом і деканатом термін до початку екзаменаційної сесії. Дату та час захисту призначає науковий керівник за погодженням з кафедрою та деканатом.

На захисті КР обов'язковою є присутність здобувача освіти та наукового керівника; за рішенням кафедри до захисту може бути долучено комісію зі складу викладачів кафедри.

Під час захисту студент із використанням мультимедійної презентації демонструє результати виконання КР: називає тему і мету дослідження, повідомляє завдання дослідження та методи, які було використано для їх вирішення, коротко передає зміст проведеного дослідження. Особливу увагу при цьому слід звернути на результати виконання дослідницького завдання та власний доробок автора – практичну частину роботи, запропоновану методику та розроблені навчально-методичні матеріали.

Виступ студента орієнтовно має тривати 5-7 хвилин.

Критерії оцінювання КР (рукопису та матеріалів):

- актуальність обраної теми;
- досягнення мети та вирішення завдань дослідження;
- теоретична та практична цінність отриманих результатів;
- самостійність виконання дослідження;
- дотримання академічної доброчесності, коректності цитування;

- відповідність проведеного дослідження сучасному рівню розвитку вітчизняної та зарубіжної науки;
- якість і глибина наукового, теоретичного, методологічного та практичного аналізу проблеми; точність наведених даних, обґрунтованість висновків;
- коректність використання методів дослідження;
- адекватність, аргументованість запропонованих наукових рішень;
- чіткість структури роботи, відповідність меті та завданням дослідження; логічність викладення матеріалу;
- взаємозв'язок теоретичного та практичного аспектів дослідження; обґрунтованість і релевантність розробленої теоретичної підсистеми вправ, класифікації практичного матеріалу тощо;
- якість і повнота практичного матеріалу дослідження (наявність у додатках самостійно розробленого цілісного комплексу вправ, фрагментів уроків, розроблених наочних посібників, відібраного та упорядкованого навчального матеріалу тощо);
- оприлюднення результатів дослідження (публікації та апробації результатів на конференціях);
- упровадження результатів дослідження у навчальний процес;
- дотримання вимог до оформлення роботи (відповідність обсягу та структури роботи встановленим вимогам, оформлення тексту дослідження, посилань і списку використаних джерел, тексту дослідження;

Критерії оцінювання захисту КР:

- змістовність доповіді здобувача про основні результати дослідження, логічна послідовність викладу;
- аргументованість висловлених положень;
- якість теоретичних знань та практичних вмінь, продемонстрованих під час захисту;
- змістові та візуальні характеристики мультимедійної презентації;
- повнота й обґрунтованість відповідей на зауваження наукового керівника та запитання аудиторії;
- культура мовлення;
- дотримання регламенту часу.

Таблицю-«check list» для оцінювання курсової роботи з методики навчання іноземних мов за національною шкалою та системою ECTS подано нижче.

Оцінювання курсової роботи з методики навчання іноземних мов

Оцінка	Критерії оцінювання
А (Відмінно)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Відповідність темі дослідження ✓ Повне дотримання вимог до змісту, структури, оформлення; правильне використання термінології ✓ Належно оформлений науковий апарат; чітко сформульовані мета, завдання, адекватні методи та логічна структура ✓ Усі завдання виконані на належному рівні ✓ Глибокий, критичний авторський аналіз літератури ✓ Власне дослідження з новизною і практичним значенням ✓ Коректно проведене емпіричне дослідження (тестування, анкетування тощо) ✓ Якісні практичні матеріали (вправи, схеми, таблиці) ✓ Відсутність орфографічних і стилістичних помилок ✓ Публікації та апробації результатів на конференціях ✓ Акт впровадження методики у навчальний процес ✓ Обґрунтована, структурована доповідь з мультимедійною презентацією, аргументований захист
В (Добре)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Відповідність темі ✓ Загалом дотримано вимог, є незначні термінологічні помилки ✓ Мета, завдання, структура сформульовані з незначними недоліками ✓ Завдання виконано переважно самостійно ✓ Критичний аналіз літератури, але менш глибокий ✓ Власне дослідження є, але новизна/практичне значення забезпечено поверхнево ✓ Емпіричне дослідження проведене, розроблена методика навчання описана стисло ✓ Практичні матеріали переважно адекватні, з незначними похибками ✓ Дрібні орфографічні/оформлювальні огріхи

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Доповідь з мультимедіа, захист частково аргументований
С (Добре)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Тема розкрита, але структура/логіка викладу мають недоліки ✓ Мета та завдання сформульовані не чітко ✓ Аналіз літератури поверховий, без глибини ✓ Елементи новизни та практичного значення чітко не представлені ✓ Власне дослідження є, розроблену методику навчання описано фрагментарно або з помилками ✓ Практичні матеріали сумнівної актуальності, не повністю відповідають теоретичним положенням ✓ Емпірична частина неповна або формальна ✓ Помітні орфографічні/стилістичні помилки ✓ Доповідь неструктурована, відповіді частково аргументовані
Д (Задовільно)	<ul style="list-style-type: none"> △ Часткова відповідність темі, значні недоліки в структурі і змісті △ Мета/завдання сформульовані формально/нечітко △ Недостатній аналіз джерел △ Часткове виконання завдань дослідження △ Власне дослідження неякісне, цілісна методика навчання не розроблена △ Низька практична значущість роботи; недостатньо якісні практичні матеріали △ Формальне або некоректне емпіричне дослідження △ Окремі порушення правил цитування та оформлення джерел △ Численні помилки в оформленні і орфографії △ Слабка презентація, непереконливі відповіді
Е (Задовільно)	<ul style="list-style-type: none"> △ Часткова відповідність темі, порушена структура △ Компоненти дослідження сформульовані фрагментарно △ Мінімальний аналіз літератури △ Цілісна методика навчання не представлена

	<ul style="list-style-type: none"> ⚠ Відсутнє емпіричне дослідження ⚠ Практична частина слабо релевантна ⚠ Низька якість або відсутність презентації ⚠ Часті граматичні, стилістичні помилки, некоректне оформлення ⚠ Порухення правил цитування, використання недостовірних джерел.
FX / F (Незадовільно)	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Зміст не відповідає темі або робота не завершена ✗ Відсутня структура, мета і завдання не сформульовані ✗ Відсутній авторський підхід і критичний аналіз ✗ Відсутні або невідповідні теоретична або практична частини ✗ Відсутня або неякісна презентація, неаргументовані відповіді ✗ Плагіат або грубі порушення доброчесності ✗ Робота не відповідає формальним вимогам

За результатами захисту КР виставляється підсумкова оцінка, яка до завершення залікового тижня та початку екзаменаційної сесії фіксується науковим керівником в електронному журналі та відомості.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

2.1. Тематика курсової роботи з методики навчання іноземних мов

Успішне написання КР з методики НІМ є підтвердженням базового рівня професійної компетентності бакалавра, сформованості його методичної, предметної, професійно-комунікативної та інших компетентностей. Під час написання КР студенти узагальнюють отримані знання з методики викладання першої іноземної мови, педагогіки та психології, а також із лінгвістики, країнознавства та лінгвокультурології, уточнюють, розширюють та поглиблюють ці знання, застосовують на практиці вивчені теоретичні положення. У процесі написання КР з методики у студентів активно розвиваються дослідницькі вміння, наукове мислення, формується науковий стиль мовлення.

Тематику КР затверджує кафедра за поданням викладача, що веде лекційний курс, або керівника секції методики НІМ.

У КР може бути замовник: роботодавець або представник роботодавця, який пропонує студентам кафедри завдання, наприклад, розробити певні навчальні матеріали. У цьому випадку тема узгоджується з роботодавцем.

Тематика КР має бути актуальною, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку методичної науки.

Таблиця 2.1

Тематичні напрямки курсової роботи з методики навчання іноземних мов

1.	Зміст навчання іноземних мов відповідно до вимог сучасних нормативних документів (аналіз державних стандартів, програм, змісту окремих компетенцій за рівнем та роками навчання).
2.	Технології формування мовленнєвих навичок (фонетичних, лексичних, граматичних, навичок говоріння, аудіювання, читання, письма) на певному етапі навчання з використанням конкретних методів, інструментів, прийомів, матеріалів.
3.	Технології формування мовленнєвих умінь на певному етапі вивчення іноземної мови (за видами мовленнєвої діяльності: говоріння, читання, письмо, аудіювання) з використанням конкретних методів, інструментів, прийомів, матеріалів.

4.	Можливості використання сучасних методів, підходів, типів навчання у формуванні окремих компонентів іншомовної комунікативної компетентності учнів у процесі навчальної роботи певної форми (аудиторна, самостійна).
5.	Сучасні засоби навчання іноземних мов та їх застосування для формування навичок, умінь, компетентностей (аналіз сучасних навчально-методичних комплексів з іноземних мов; технічні засоби навчання, наочність; інформаційно-комунікаційні технології, цифрові освітні інструменти, Інтернет, електронні посібники тощо).
6.	Використання засобів навчання для інтегрованого формування мовленнєвих навичок та умінь, знайомства з культурою (музика, відео, фільми, ігри, казки у навчанні іноземних мов).
7.	Способи подолання інтерференції у процесі вивчення / навчання іноземних мов.
8.	Способи підвищення мотивації вивчення іноземної мови, розвитку критичного мислення, емоційно-розумових якостей, які є важливими для опанування іноземної мови.
9.	Технології та засоби формування окремих компетентностей (мовної, мовленнєвої, лінгвосоціокультурної, навчально-стратегічної компетентностей).
10.	Особливості організації контролю формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь з урахуванням державних стандартів і Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, принципів комунікативного підходу, компетентнісного підходу.
11.	Сучасний урок іноземної мови (планування, організація, вимоги).
12.	Особливості організації та управління самостійною роботою з іноземних мов.
13.	Розвиток навчальної автономії учнів, опанування навчальних стратегій у певному виді мовленнєвої діяльності.
14.	Особливості організації позаурочної діяльності з іноземних мов (у тому числі метод проектів, рольові та ділові ігри).
15.	Можливості використання інтенсивних методів (їх елементів) у навчанні іноземних мов.
16.	Особливості організації навчання іноземних мов на різних етапах (раннє навчання, початкова, середня школа, навчання дорослих).
17.	Шляхи професійного розвитку вчителя іноземних мов та особливості формування професійної іншомовної комунікативної компетентності.

Пропоновані проблемні напрямки мають трансформуватися в конкретні теми КР (див. додаток В «Орієнтовна тематика курсових робіт з методики навчання іноземних мов»).

Тема КР обов'язково визначається разом із науковим керівником або погоджується з ним до початку виконання КР, уточнюється відповідно до актуального плану наукової діяльності кафедри та конкретизується: обговорюється суб'єкт дослідження, тобто для якого етапу навчання та вікової групи воно проводиться (клас, тип ЗЗСО), які засоби, методи, прийоми, технології застосовуються. Усе це знаходить відображення у формулюванні теми КР.

Приклад

Якщо студент обрав тематичний напрям «Використання музики на уроці англійської мови», то він може бути реалізований в наступних формулюваннях тем із урахуванням цільової аудиторії.

- Використання джазових наспівів у формування англійськомовної граматичної компетентності учнів 5 класу закладів загальної середньої освіти.
- Використання сучасних автентичних пісень у формуванні англійськомовної фонетичної компетентності учнів профільної школи.

2.2. Етапи виконання курсової роботи з методики навчання іноземних мов

Студентська наукова робота з методики НІМ має поєднувати елементи творчого підходу та теоретичного внеску у освітню й наукову сфери з акцентом на прикладну значущість отриманих результатів для практики НІМ у ЗЗСО.

Специфіка теми та мети дослідження визначає зміст роботи, що необхідно охопити: які види наукових теоретичних і практичних завдань потрібно вирішити, які методи дослідження використати, який кінцевий продукт КР як дослідного проєкту отримати.

Результати роботи мають ґрунтуватися на комплексному вивченні теоретичних джерел і методичної літератури, систематизації даних, отриманих у результаті спостережень, методичного експерименту та аналізу практичного досвіду. Отже, КР не має зводитися лише до реферування наукових джерел або опису простих спостережень, а повинна містити елементи нових здобутих знань, а також результати самостійно проведеного теоретичного та емпіричного дослідження.

Для вирішення завдань КР здобувач освіти за допомогою наукового керівника складає індивідуальний план виконання КР. Приклад індивідуального плану див. у додатку Б «Зразок індивідуального плану написання курсової роботи з методики навчання іноземних мов і культур».

Основні етапи виконання КР охарактеризовано нижче.

Таблиця 2.2

Етапи виконання курсової роботи

Етап виконання	Зміст дослідної роботи
Підготовчий етап	Формулюється тема дослідження, ставляться цілі та завдання, вибираються методи дослідження, складається план.
Етап теоретичного аналізу	Теоретичний аналіз проблеми дослідження включає наступне: 1) обґрунтування актуальності дослідження; 2) роботу з каталогами, відбір літератури для вивчення, складання бібліографічних списків; 3) читання та аналіз визначених джерел, зіставлення даних різних джерел; 4) написання першої (теоретичної) глави дослідження; 5) визначення завдань практичного дослідження, висунування гіпотези (якщо необхідно), вибір методів розв'язання задач у практичній частині.
Етап практичного дослідження	Вирішення практичних завдань курсового дослідження: - проведення та аналіз результатів анкетування; - аналіз та зіставлення стандартів, програм, навчальних посібників; - розробка комплексу вправ і планів-конспектів уроків; - розробка засобів навчання, навчальних матеріалів; - виконання тестової діагностики до та після експериментального навчання; - проведення навчального (методичного) експерименту; - аналіз та інтерпретація отриманих результатів.
Оформлення тексту	Перевірка, редагування, оформлення тексту відповідно до вимог (див. п. 1.4).
Захист	Публічна презентація та захист результатів дослідження.

Можна дотримуватися різних підходів до виконання завдань КР та, відповідно, використовувати різні алгоритми ведення дослідної роботи.

Алгоритм 1	Алгоритм 2	Алгоритм 3
<ul style="list-style-type: none">• вивчити літературу з питання;• зіставити з практикою викладання іноземних мов, результатами проведеного наукового спостереження / анкетування / тестування, з досвідом найкращих вчителів;• розробити власну навчальну технологію та методичні матеріали з опорою на обрану технологію.	<ul style="list-style-type: none">• вивчити літературу з питання• проаналізувати навчальні посібники з погляду застосовуваних технологій чи вправ (достатність, ефективність);• запропонувати способи вдосконалення застосовуваних елементів у навчальних посібниках (наприклад, свою систему вправ).	<ul style="list-style-type: none">• вивчити літературу з питання;• розробити елементи навчання (підібрати прийоми, засоби, вправи, технології);• апробувати у форматі розвідувального експерименту (виконати діагностику до навчання, провести серію занять, виконати діагностику після навчання, проаналізувати та порівняти результати).

Рис.1 – Алгоритми виконання завдань курсової роботи

Також за допомогою наукового керівника може складатися індивідуальний алгоритм КР.

2.3. Робота з науковими джерелами

Написання КР з методики НІМ починається з вивчення наукової літератури щодо проблеми дослідження.

На початку виконання КР студент вже повинен орієнтуватися в класичній літературі з лінгводидактики, теорії та методики НІМ (знати базові підручники, посібники, журнали, праці найвідоміших дослідників у цій галузі).

Для глибокого теоретичного аналізу літератури потрібно також звернення до видань у галузі психології, педагогіки, лінгвістики, філософії освіти (наук, базисних та суміжних стосовно методики НІМ).

Необхідно ретельно підходити до відбору та аналізу літератури.

Основна література, до якої має звертатися студент під час виконання КР з методики НІМ – базові підручники з курсу методики, авторитетні вітчизняні та зарубіжні підручники та посібники з методики та суміжних наук (входять до списків рекомендованої літератури занять з методики). Ці видання містяться в електронних бібліотечних системах, університетській науковій бібліотеці.

Як рекомендовані для теоретичного аналізу слід розглядати дисертаційні дослідження, автореферати дисертацій, одноосібні та колективні монографії, статті у вітчизняних і зарубіжних наукових журналах та університетських виданнях (так звані «вісники»), матеріали науково-практичних конференцій, академічні навчально-методичні посібники.

При виконанні КР у процесі пошуку літературних джерел доцільно звернути увагу на спеціалізовані наукові фахові журнали, сайти наукових видінь, установ, електронні архіви тощо.

Таблиця 2.3

Корисні джерела для написання курсової роботи з методики навчання іноземних мов

Назва джерела	Видавництво	Посилання на джерело
«Іноземні мови»	Київський національний лінгвістичний університет	http://fl.knlu.edu.ua/
«Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Педагогіка та Психологія»	Київський національний лінгвістичний університет	http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/
«Advanced Education»	Національний університет «Київський політехнічний інститут»	https://ae.fl.kpi.ua/

«Інформаційні технології та засоби навчання»	Інститут цифровізації освіти НАПН України	https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/130
«Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології»	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка	https://pedscience.sspu.edu.ua/
«Національний репозитарій академічних текстів»	Міністерство освіти і науки України	https://nrat.ukrintei.ua/korysni-resursy/
“ARS LINGUODIDACTICAE”	Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка	https://journals.uran.ua/ald/issue/archive

Не підходять як основа для теоретичного аналізу науково-популярні, публіцистичні, художні тексти – матеріали блогів, сайтів учителів-практиків і професійних спільнот тощо.

При роботі з літературою можна скористатися допомогою та порадами наукового керівник КР, бібліографа університетської бібліотеки, а також підбирати літературу самостійно, працюючи з традиційними та електронними каталогами, університетськими бібліотеками та репозитаріями.

Приклад

Методика викладання іноземної мови в початковій школі [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Електрон. текст. дані. Луцьк, 2019. 159 назв. Вилучено з: http://194.44.187.2/eljourn/1/metod_poch_sch.pdf.

При пошуку джерел в мережі Інтернет слід приділити особливу увагу якості та достовірності інформації. Необхідно шукати наукові видання (книги, статті) з належним оформленням бібліографічних вихідних даних, які офіційно дозволені до розміщення з дотриманням авторських прав.

Сайтами, які містять студентські реферати або КР, користуватися не слід, оскільки інформація, подана там, здебільшого викладена некоректно, що веде до плагіату.

Для пошуку літератури англійською мовою рекомендується користуватися міжнародними платформами та базами видавництв, такими як Web of Science, Scopus, Springer, Cambridge University Press.

Зручним і ефективним є пошук джерел за ключовими словами на сайтах академічного обміну інформацією: Academia, Google Scholar, Research Gate.

Корисним буде вивчення наукометричних профілів відомих науковців, публікацій керівника КР і вже знайомих авторів, тощо.

Бібліографію (список літератури та джерел) з теми дослідження необхідно обговорити з керівником з метою уточнення списку, виключення непотрібних та додавання важливих (з погляду розкриття теми) джерел.

При вивченні наукової літератури бажано з самого початку роботи вести каталогізацію вивчених джерел з фіксацією цитат і сторінок, на яких подано важливу для КР інформацію, щоб у разі необхідності зробити на них посилання.

Визначення, приклади, діаграми, посилання корисно зберігати в оригінальному авторському варіанті для того, щоб згодом використовувати їх як цитати.

Кожне джерело, використане у процесі написання КР, стає одиницею бібліографічного списку, тому необхідно точно записати всі вихідні дані джерела (автор, місце та рік видання, видавництво, тощо).

Рекомендуємо здобувачам освіти паралельно з вивченням літератури складати список використаних джерел з усіма вихідними даними, перевіряти їх коректність та оформлювати відповідно до вимог чинного національного ДСТУ або зарубіжних стилів оформлення літератури, зокрема, АРА (див. додаток Л «Приклади оформлення списку використаних джерел за національним та міжнародним стандартами»).

Для ефективної організації дослідницької роботи матеріал, що вивчається, конспектується (ксерокопіюється, зберігається в електронному форматі) із посиланням на його джерело, групується за певними ознаками (наприклад, матеріал для конкретного параграфа, публікації одного автора, визначення та ін.).

При написанні теоретичної частини КР потрібно дотримуватись основних вимог до аналізу та синтезу, а також подання інформації.

1. По-перше, слід пам'ятати, кожен параграф повинен нести основні ознаки тексту: починатися з невеликого вступу, що означає проблему; основний текст параграфа має бути поділений на абзаци; на завершення параграфу має бути узагальнення інформації. На одній сторінці текст повинен бути поділений щонайменше на 2 абзаци.

2. По-друге, при проведенні аналізу небажано надовго зосереджуватись на одному джерелі інформації. Необхідно аналізувати інформацію з різних точок зору, отже, кожне поняття чи класифікація мають бути розглянуті у поданні 2–3 авторів. Крім цього, аналіз передбачає порівняння різних точок зору та самостійний висновок щодо кращої інтерпретації.

3. Для більшої ясності сприйняття тексту можна використовувати таблиці, списки, проте зловживати засобами візуалізації також не слід.

4. Вимоги до структуривання тексту забороняють завершувати параграф списком, малюнком, таблицею. Необхідний щонайменше один абзац наприкінці параграфа, який коротко узагальнює інформацію всього параграфа загалом. У деяких випадках у цьому абзаці можна зробити перехід до наступного параграфа, позначивши, які завдання будуть вирішуватися далі.

5. При написанні тексту (синтезі інформації) необхідно дотримуватися вимог викладати інформацію логічно, послідовно, забезпечувати переходи від однієї думки до іншої за допомогою лінгвістичних засобів зв'язку всередині тексту (вступні слова, спілки тощо).

Дотримання вимог до аналізу та синтезу інформації, а також коректність цитування забезпечать повноту наукового дослідження та достатній відсоток оригінальності роботи.

2.4. Робота з матеріалом практичної частини дослідження

Одночасно з науковою літературою автор КР добирає, аналізує, систематизує матеріал для практичної частини дослідження.

Відповідно, робота над темою КР передбачає вивчення нормативних освітніх документів, навчальної, науково-методичної літератури, джерел ілюстративного матеріалу, результатів емпіричних досліджень тощо.

Інтерес для дослідження представляє також використання даних, які зібрано під час проходження запланованих практик, матеріалів

спостережень на уроках, анкетування вчителів та учнів, працівників установ, результатів методичного експерименту, пробного навчання, навчальних робіт учнів тощо.

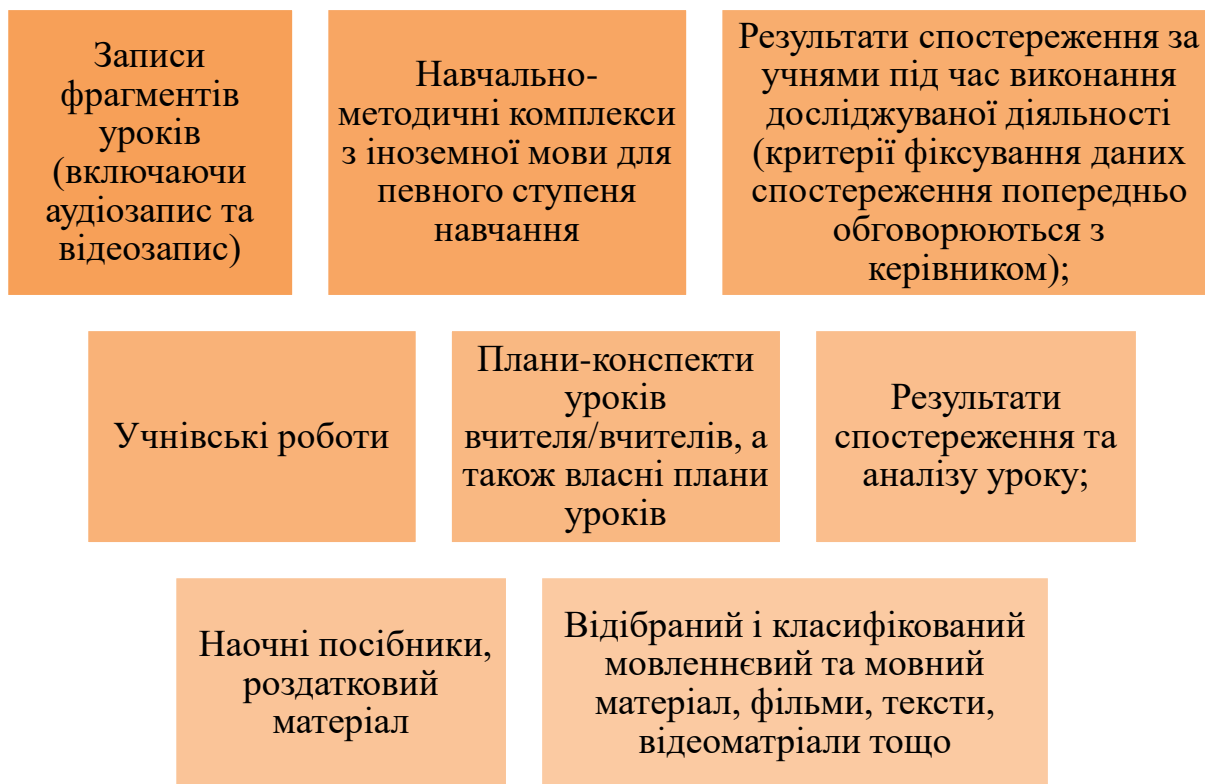

Рис. 2 – Види матеріалу для практичної частини курсової роботи з методики навчання іноземних мов і культур

На основі висновків, зроблених у результаті вивчення літератури, а також обробки практичного матеріалу, автору КР необхідно далі самостійно розробити технологію (методику) формування певного компонента іншомовної комунікативної компетентності учнів ЗЗСО – послідовність методичних дій вчителя у вирішенні конкретних практичних завдань опанування мовленнєвих навичок або вмінь. Ця послідовність розробляється на матеріалі, передбаченому програмою навчання у певному класі; використані навчальні програми мають бути згаданими у КР – у формі посилань, бібліографічних одиниць списку використаних джерел, матеріалів у додатках.

Результатом дослідження у рамках КР має бути створення практико-орієнтованого проєктного продукту / продуктів, який має цінність для використання в освітньому процесі з іноземної мови у ЗЗСО.

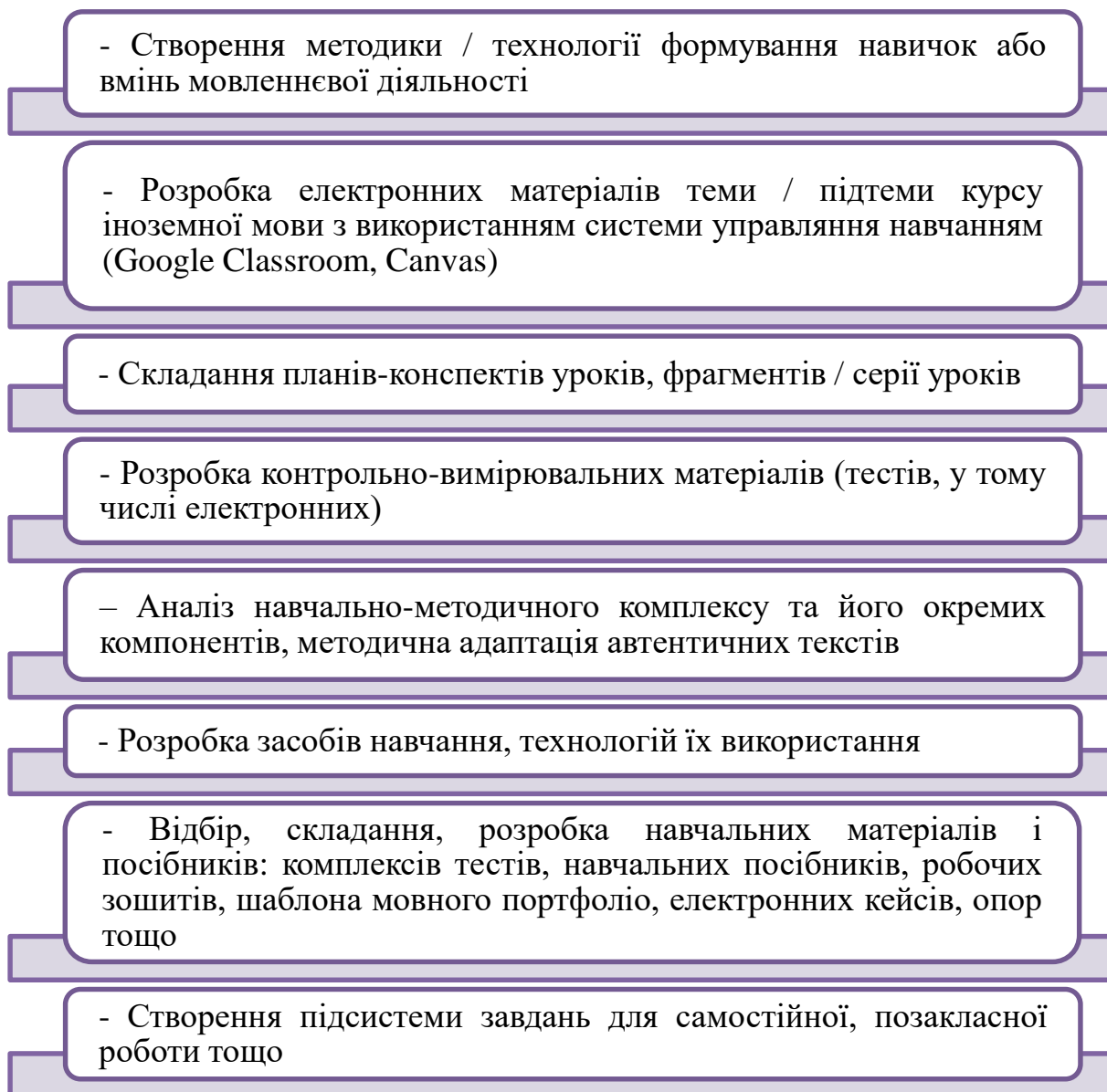

Рис.3 – Практичні результати курсової роботи

Цінність отриманих результатів та якість виконання КР мають бути такими, щоб після захисту роботи вчителі-практики мали змогу практично використати її результати як певний методичний посібник.

Навчально-методичні матеріали, розроблені студентом в ході написання наукової роботи з методики НІМ, повинні свідчити про вміння розробляти адекватну меті та завданням дослідження, чітко структуровану теоретичну підсистему вправ з формування певного компоненту іномовної комунікативної компетентності учнів ЗЗСО – мовних навичок або розвитку мовленнєвих умінь іншомовного мовлення, визначати критерії включення вправ до підсистеми, характеризувати типи та види вправ, пропонувати цікаві прийоми навчання та гнучкі

форми роботи, які можна використовувати в умовах очного та віддаленого навчання.

Наукова робота з методики НІМ передбачає укладання комплексу вправ для формування відповідних навичок / умінь – практичного репрезентатива запропонованої підсистеми вправ для конкретного класу та теми / підтеми, який відповідає змісту програми НІМ у ЗЗСО, у кількості не менше 30 вправ.

Також наукова робота з методики НІМ демонструє вміння автора обирати та систематизувати мовний та мовленнєвий матеріал, розробляти наочні засоби навчання, опори та укладати методичні рекомендації за результатами пробного навчання під час педагогічної практики з іноземної мови, які надалі сприятимуть впровадженню в освітній процес розробленого комплексу вправ і запропонованої методики.

Перед розробкою підсистеми та комплексу вправ рекомендуємо переглянути п.п. 5.3-5.5 розділу підручника «Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика» (2013), розробленого колективом дослідників Київської методичної школи під керівництвом проф. С. Ю. Ніколаєвої та В.В.Черниш - (Бігич, Бориско, Борецька та ін., 2013,с. 181-192).

Приклади характеристики вправ див. у додатку С Зразки опису вправ.

Відповідно, підсистема вправ повинна:

- відповідати меті та предмету дослідження, чітко корелювати з теоретичною частиною КР, етапам формування відповідних навичок або вмінь;
- містити типи та види вправ, які відповідають характеру навички чи вміння, які відносяться до предмету дослідження;
- урахувати послідовність поетапного формування вміння чи навички: вправи мають бути розташовані від некомунікативних до умовно-комунікативних і далі до комунікативних; від рецептивних до репродуктивних і продуктивних; від вправ, що передбачають простіші розумові операції (прийоми: відтворення, імітація, підстановка, з'єднання зразків мовлення) до вправ на основі більш складної розумової діяльності (доповнення, трансформація зразків мовлення, критичний аналіз, самостійне породження висловлювання);
- бути збалансованою щодо кількості вправ на кожному етапі з домінуванням кількості вправ на останніх етапах;
- демонструвати специфіку використання методу, засобу навчання, який є компонентом предмета дослідження і відображено у назві КР, у більшості вправ розробленого комплексу;

- містити весь матеріал (друкований текст, відео, аудіо, посилання на електронний ресурс), якій є необхідним для виконання вправи; активне посилання на розроблені засоби навчання (сайти, блоги), вправи, які створено за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових платформ, додатків;
- враховувати психолого-вікові особливості учнів класу / ступеня навчання, для якого розробляється підсистема та комплекс вправ.
- демонструвати формування зазначених у меті КР навичок / умінь у взаємозв'язку з іншими видами мовленнєвої діяльності;

При розробці вправ комплексу перед кожною вправою слід виокремити компоненти: мета, тип / вид вправи, прийом, режим виконання, інструкція.

Мета, тип / вид вправи, прийом, режим виконання вправи описуються українською мовою, а інструкція подається іноземною мовою.

Інструкцію подають у наказовій формі, адресованій учням. Слід обирати такі формулювання, які є короткими, чіткими, зрозумілими для учнів певного класу, адекватними програмному рівню іншомовної комунікативної компетентності – не занадто складними, але не примітивними.

При формулюванні інструкцій рекомендується користуватися автентичним підручниками відповідного мовного рівня відомих англomовних видань.

Приклад

Мета: фонетичне відпрацювання лексичних одиниць.

Прийом: «Be my echo».

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Режим: фронтальний.

Інструкція: Listen to my reading the words, follow the transcription. Then read the words after me trying to imitate my pronunciation.

Після вправи може бути подано методичний коментар, в якому надаються роз'яснення, поради і стратегії до виконання вправи. (Глазунова та ін., 2024)

Зразки підсистем і комплексів вправ див. у наступних працях.

1. Подосиннікова, Г., & Глазунова, Т. (2024). Формування англомовної лексичної компетентності з використанням ігрової навчальної платформи «Kahoot!» в учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови*, (3), 31–41.

<https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.3.312472>

2. Подосиннікова, Г., & Гомоля, В. (2024). Methodological E-case classification to form the English lexical competence of senior school students. *Іноземні мови*, (4), 43–49.

<https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.4.319852>

3. Подосиннікова, Г., & Ковтун, Т. (2020). Формування англомовної лексичної компетентності на базі ідіом в учнів 9 класу закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови*, 104(4), 41–47.

<https://doi.org/10.32589/1817-8510.2020.4.219960>

4. Подосиннікова, Г., & Строганов, І. (2023). Формування компетентності старшокласників у англійськомовному писемному мовленні з використанням блогів на засадах інтерактивного навчання. *Іноземні мови*, (1), 8–13.

<https://doi.org/10.32589/1817-8510.2023.1.278108>

5. Podosynnikova, H., Bohonya, T., & Shcherbak, Y. (2020). Crime tracker: building up vocabulary skills through situations with film characters. Видавництво СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Пробне навчання передбачає виконання учнями розробленого комплексу вправ.

2.5. Методи дослідження у методиці навчання іноземних мов

Якщо в КР передбачений методичний експеримент, у процесі написання другого розділу дослідження доцільно приступити до апробації розробленої методики. Усі спостереження, висновки та висновки необхідно фіксувати письмово для подальшої роботи з одержаним матеріалом.

Методичний експеримент – це комплексне дослідження, що включає теоретичні та практичні методи і дозволяє науково та емпірично обґрунтувати можливість/необхідність застосування тих чи інших технологій, матеріалів, засобів тощо.

До теоретичних методів належать: вивчення та аналіз наукової та науково-методичної літератури; аналіз категорій та понять; порівняльно-порівняльний аналіз. Дані методи частіше використовуються у першому розділі роботи.

У другому розділі переважно використовуються діагностичні та емпіричні методи.

Експеримент потребує наукового підходу, обґрунтування умов його проведення та аналізу та інтерпретації одержаних результатів.

Методичний експеримент може бути організований у двох форматах.

Формат організації 1	Формат організації 2
<ul style="list-style-type: none">• Бере участь одна експериментальна група (від навчальної групи до великого потоку);• результати після навчання порівнюються з результатами до навчання (зазвичай на початковому етапі навчання);• цей формат не завжди дає достовірні результати.	<ul style="list-style-type: none">• Беруть участь експериментальна група та контрольна, яка не залучена до спеціального навчання;• обов'язковою є початкова рівнозначність груп (рівень володіння мовою та умови навчання);• отримані результати експериментальної та контрольної груп порівнюються.

Рис. 4 – Формати організації методичного експерименту

У методичному експерименті знаходять своє відображення різні об'єктивні фактори педагогічного процесу: цілі навчання, вікові особливості, умови навчання, залежність методів від мети тощо. Розробляючи експеримент, дослідник моделює ситуацію навчання, і що ближче ця ситуація до реальних умов навчання (наповнюваність класу, частота занять тощо), то точніше результати експерименту.

Методичний експеримент включає кілька етапів.

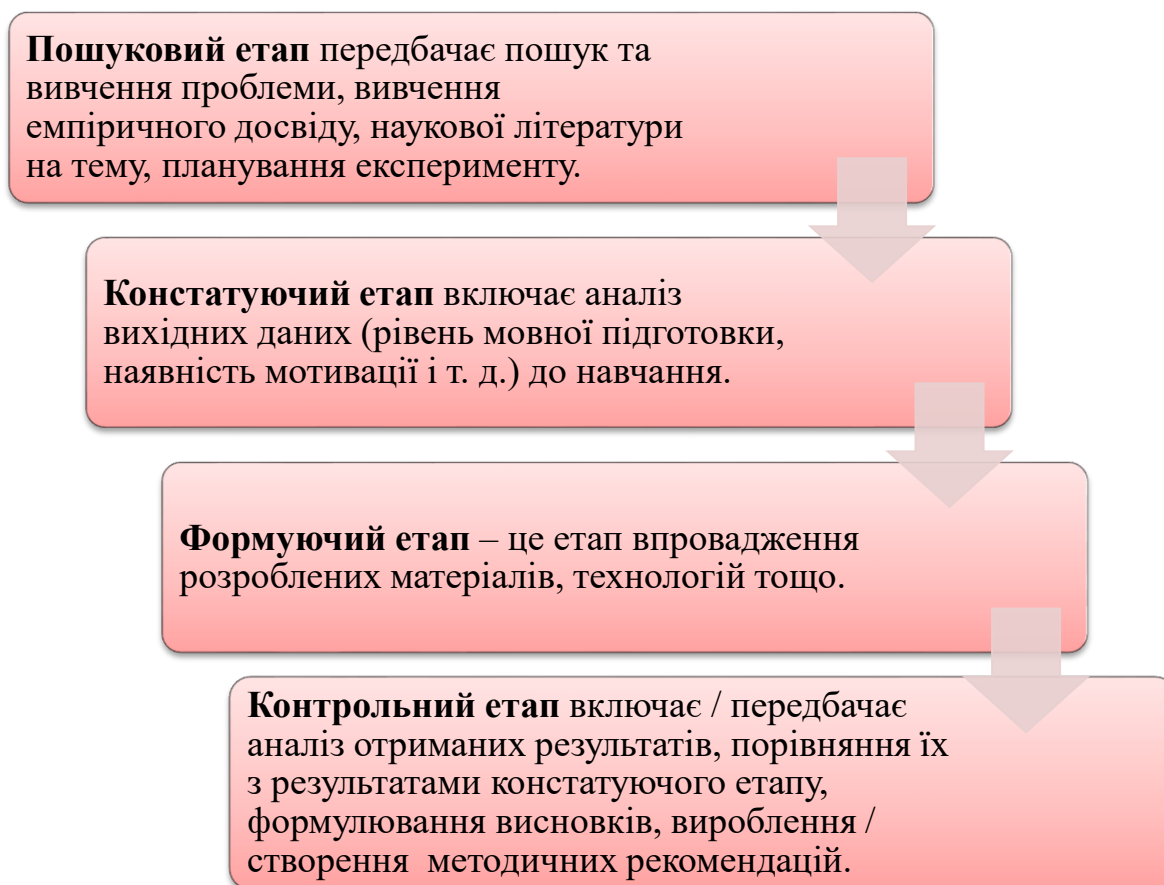

Рис. 5 – Етапи методичного експерименту

На констатуючому та контрольному етапах експерименту використовуються **діагностичні методи**: анкетування, бесіда, тестування (Глазунова & ін., 2024; Ніколаєва, 2019).

Анкетування – метод отримання інформації шляхом аналізу відповідей на спеціально підготовлені запитання. Анкети можуть бути закритим або відкритим типом. У першому випадку підслідним пропонуються варіанти відповідей. У другому випадку відповідь слід продумати самим. Анкетування може проводитися усно або письмово, індивідуально або у групі (додаток Н «Приклади анкетування»).

Бесіда передбачає, що опитувані усно дають у вільній формі відповіді на спеціально підготовлені питання. Відповіді фіксуються на диктофон, текст відповідей додається до матеріалів дослідження.

Тестування – метод діагностики, який передбачає критеріальну (у тому числі кількісну) оцінку (додаток Ф «Зразок вхідного тесту для самоконтролю рівня сформованості вмінь іншомовного читання»). Цей метод може використовуватись у двох аспектах. Цей метод може використовуватись у двох аспектах: по-перше, як інструмент первинної

діагностики з метою виявлення вихідного рівня сформованості певних іншомовних умінь і навичок; по-друге, як засіб поточного або підсумкового контролю результативності навчального процесу, що дозволяє об'єктивно оцінити динаміку розвитку мовленнєвих компетентностей та ефективність застосованих методичних підходів (Ніколаєва, 2019).

Емпіричні методи можуть використовуватись на всіх етапах експерименту, але частіше – на формуючому.

Наукове спостереження використовується для узагальнення емпіричних даних на тему дослідження. Спостерігач чітко формулює мету спостереження, виділяє об'єкти, складає план спостереження, потім докладно фіксує перебіг уроку та поведінку учасників. Результати спостереження обробляються та інтерпретуються з точки зору теоретичних положень.

Різні форми навчання, які також належать до емпіричних методів, використовуються в рамках формуючого експерименту для перевірки гіпотези.

Пробне навчання проводиться в одній із навчальних груп з метою попередньої перевірки гіпотези. Результати порівнюються із досягненнями учнів іншої групи. До цієї форми навчання пред'являється найменша кількість вимог щодо організаційних умов: відносно обмежена кількість учасників експерименту (немає вимоги до масовості), експеримент обмежений у часі, дані обробляються за допомогою простих математичних методів. У зв'язку з цим результати пробного навчання не завжди є достовірними, тому їх слід вважати попередніми.

Дослідне навчання передбачає відносне теоретичне обґрунтування та масове навчання за запропонованою моделлю. Масове навчання передбачає навчання у масштабі класу, паралелі, школи. Чим більше піддослідних – тим достовірніші результати. Цей метод передбачає відносну пролонгованість (тривалість) навчання. Проте опрацювання результатів за допомогою статистичних методів не передбачено.

Експериментальне навчання висуває найсуворіші вимоги до умов експерименту. По-перше, необхідне чітке наукове обґрунтування. По-друге, передбачається проведення масового навчання з широкою вибіркою (не менше 300 піддослідних) та суттєвою тривалістю (продовжане навчання – від року до кількох років). Крім того, необхідно обов'язкове підтвердження одержаних результатів з використанням статистичних методів з виявленням коефіцієнта достовірності.

Ще один емпіричний метод, що дозволяє виділити умови навчання, його передбачувані результати – це метод *моделювання навчальних ситуацій*.

Методи математичного та статистичного аналізу використовують на заключній стадії експерименту для обробки отриманих результатів та підбиття підсумків роботи.

Аналіз кількісного співвідношення передбачає простий кількісний підрахунок результатів та їх порівняння за різними параметрами (наприклад, підрахунок правильних відповідей у тестуванні контрольної та експериментальної груп). Результати можуть бути представлені у вигляді таблиці, діаграми чи графіка. Приклади подання результатів див. у додатку П «Зразки опрацювання результатів анкетування»).

Аналіз відсоткового співвідношення – підрахунок результатів на основі критеріального аналізу, де будь-який показник приймається за 100 %, а інші показники розглядаються стосовно нього. Дозволяє достовірніше порівнювати результати. Наприклад, загальна кількість піддослідних приймається за 100 %, кількість тих, хто впорався із завданням, вимірюється у відсотках від цього значення. Надалі відсоткове співвідношення до та після навчання може порівнюватись. Результати також надаються у вигляді таблиці, діаграми або графіка. Приклади подання результатів див. у додатку Р «Приклади гістограм»).

Статистичний аналіз даних – метод, що дозволяє з використанням спеціальних формул підтвердити достовірність отриманих даних (їх застосування до інших – неекспериментальних – умов навчання, груп учнів), їх відтворюваність та незмінність. Однак з урахуванням малої тривалості експерименту в рамках КР та зазвичай незначної вибірки респондентів даний метод використовується рідко.

Використання різноманітних методів підвищує якість дослідження та достовірність одержаних результатів.

2.6. Стиль наукової роботи з методики навчання іноземних мов

Однією з ключових характеристик наукових робіт з методики навчання іноземних мов є відповідність академічного дослідження нормам наукового стилю.

Від якості мовного оформлення залежить загальне враження від наукової роботи, її цілісність і переконливість.

Науковий стиль мовлення – це різновид мови, який використовується у науковій діяльності, освіті та науково-технічному прогресі. Він характеризується точністю, об'єктивністю, логічністю, системністю, використанням спеціальної термінології та формальністю викладу.

До основних ознак стилю наукових текстів з методики навчання іноземних мов належать такі:

1) *точність* – кожне формулювання має чітко визначене значення, уникається двозначність та емоційність; використовуються лише перевірені дані та факти з посиланням на їх джерело;

2) *об'єктивність* – відсутні особистісні оцінки, емоційні вирази та суб'єктивні судження; текст спрямований на об'єктивне висвітлення фактів та явищ;

3) *логічність* – думки у науковому тексті викладаються послідовно, аргументовано та логічно; кожне твердження повинно випливати з попереднього, утворюючи зв'язний та зрозумілий виклад;

4) *системність* – науковий текст має чітку структуру, де поняття та гіпотези формулюються та пояснюються систематично, що дозволяє читачеві легко орієнтуватися у матеріалі та розуміти логіку викладу;

5) *системне використання термінології* – використовуються терміни, які є узагальненими засобами спілкування науковців у галузі методики навчання іноземних мов; якщо функціонує декілька паралельних або споріднених термінів, їх наводять напочатку розгляду явища із посиланням на дослідників, які їх пропонують, та визначають термін, що буде використовуватися автором КР наскрізно в усьому тексті дослідження;

6) *формальність* – науковий текст характеризується використанням формальних мовних конструкцій, складних речень, абревіатур та скорочень.

Науковий стиль вимагає чіткої послідовності викладу, логічного зв'язку між теоретичними положеннями, точності формулювань, чіткого визначення понять, а також систематизації та класифікації об'єктів дослідження.

Матеріал має подаватися дедуктивно – від загального до конкретного, із дотриманням логічної структури та змістової єдності. Теоретичні положення повинні ґрунтуватися на глибокому аналізі достатньої кількості сучасних джерел і супроводжуватися відповідними бібліографічними посиланнями.

Неприпустимим є використання розмовних конструкцій, зокрема виразів типу «я у моїй роботі досліджую...», оскільки це суперечить

принципам об'єктивності наукового викладу. Замість цього варто застосовувати безособові конструкції («у даній роботі розглядається...») або допустиме використання форми першої особи множини («у цій роботі ми аналізуємо...»), що охоплює автора, керівника та сукупність джерел.

У науковому тексті перевага надається формам дієслова та займенникам, що передають узагальнений або безособовий характер висловлення. З цієї причини форми 1-ї та 2-ї особи однини («я», «ви») практично не застосовуються, натомість переважають конструкції з формами 3-ї особи, які забезпечують абстрагованість і об'єктивність викладу. В окремих випадках допустимим є вживання займенника «ми» у значенні авторського «ми», що використовується для позначення суб'єкта наукового дослідження, наприклад: «ми дійшли висновку», «ми встановили залежність».

Важливим елементом наукового викладу матеріалу є використання відповідних зв'язувальних текстових одиниць та мовних кліше, які допомагають структурувати текст і сприяють логічному розгортанню думки, дозволяють досліднику-початківцю зрозуміти, які основні обороти існують в науковому мовленні та надалі виробити свій власний стиль письма. Серед рекомендованих конструкцій: «Розглянемо зміст поняття...», «Згідно з даними...», «Як свідчать результати дослідження...», «У контексті розвитку сучасної методики...», «Отже...», «Таким чином...», «На наш погляд...» тощо. Для опису результатів у практичній частині доцільно використовувати звороти на зразок: «У результаті дослідження було встановлено...», «Механізм відтворення... полягає в...», «Застосування методу аналізу дало змогу...» тощо (Глазунова & ін., 2024).

Приклади кліше наукового стилю див. у додатку Я Мовні кліше для логічного викладу наукового тексту.

Таким чином, успішне написання наукової роботи вимагає від студента володіння нормами наукового стилю, самостійного критичного мислення, вміння логічно структурувати текст та дотримання формальних вимог щодо змісту й оформлення дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бігич, О., Бориско, Н., Борецька, Г., et al. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: Теорія і практика: Підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* (ред. С. Ю. Ніколаєва). Київ: Ленвіт.

Глазунова, Т. В., Дмитренко, Н. Є., Довгалюк, Т. А., Лісниченко, А. П., & Поселецька, К. А. (2024). *Методичні рекомендації щодо написання кваліфікаційних робіт з методики навчання іноземних мов (для здобувачів ступеня вищої освіти магістра денної та заочної форм навчання)*. Вінниця. 2024.

Київський національний лінгвістичний університет. (2022). *Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) (зі змінами від 25.11.2024 та 24.03.2025)*

Ніколаєва, С. (2019). *Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур: Навчально-методичний посібник для студентів магістратури та аспірантури*. Видавничий центр КЛНУ. <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/287/Nikolaieva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ніколаєва, С. Ю., & Черниш, В. В. (2025). *Підготовка здобувачів вищої освіти до науково-публікаційної діяльності у процесі самостійної роботи: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів бакалаврату, магістратури та аспірантури*. Київ: Видавничий центр КНЛУ.

Подосиннікова, Г., & Глазунова, Т. (2024). Формування англомовної лексичної компетентності з використанням ігрової навчальної платформи «Kahoot!» в учнів 3–4 класів закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови*, (3), 31–41. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.3.312472>

Подосиннікова, Г., & Гомоля, В. (2024). Methodological E-case classification to form the English lexical competence of senior school students. *Іноземні мови*, (4), 43–49. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.4.319852>

Подосиннікова, Г., & Ковтун, Т. (2020). Формування англомовної лексичної компетентності на базі ідіом в учнів 9 класу закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови*, 104(4), 41–47. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2020.4.219960>

Подосиннікова, Г., & Рубан, О. (2016). Навчання переглядового читання з використанням методу проектів на матеріалі англійської преси у 10 класі школи з поглибленим вивченням іноземних мов. *Іноземні мови*, (3), 3–10. <https://doi.org/10.32589/im.v0i3.122555>

Подосиннікова, П., & Строганов, І. (2023). Формування компетентності старшокласників у англійськомовному писемному мовленні з використанням блогів на засадах інтерактивного навчання. *Іноземні мови*, (1), 3–18. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2023.1.278108>

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2023). *Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти (нова редакція)*.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2019). *Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка* (17 с.). https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2021). *Положення про курсову роботу у Сумському державному університеті імені А. С. Макаренка* (14 с.). https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_kursovu_robotu_974a8.pdf

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2024). *Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка* (27 с.). https://sspu.edu.ua/images/2024/docs/polozhennia/poryadok_perevirki_akademichnih_ta_naukovih_teksti_f2724.pdf

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2025). *Освітньо-професійна програма Середня освіта (Англійська мова і література) другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань 01 Освіта* (22 с.). https://sspu.edu.ua/images/2025/docs/opp/program/so_ang_mova_i_lit_88bf4.pdf

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2025). *Освітньо-професійна програма Середня освіта (Англійська та німецька мови) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань 01 Освіта* (23 с.). https://sspu.edu.ua/images/2025/docs/opp/program/opp_angl_nim_7d53f.pdf

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2025). *Освітньо-професійна програма Середня освіта (Англійська та французька мови) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань 01 Освіта (23 с.)*. https://sspu.edu.ua/images/2025/docs/opp/program/opp_angl_franc_6710b.pdf

Taranik-Tkachuk, K. V., & Zaskaleta, V. P. (2024). *Методичні рекомендації з виконання і захисту курсових робіт з методики навчання української мови і літератури для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою українська мова і література, англійська мова, зарубіжна література спеціальності 014 Середня освіта. Українська мова і література (2-ге вид., 44 с.)*. Видавничий центр КНЛУ. <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/7576/Метод%20рекомендації%20з%20напис.%20КР%20з%20методики%20УМ%20і%20л-ри-2024.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Podosynnikova, H., Bohonya, T., & Shcherbak, Y. (2020). *Crime tracker: Building up vocabulary skills through situations with film characters: Навчально-методичний посібник*. Суми: Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Балацька, О., & Король, Т. (2023). *Методичні вказівки до написання курсової роботи з дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур» для студентів 3 курсу спеціальності 014 «Середня освіта»*. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Бердянський державний педагогічний університет. (2020). *Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Курсова робота з методики навчання іноземної мови або методики викладання зарубіжної літератури» підготовки бакалавра спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із зазначенням мови) спеціалізації 014.021 Англійська мова і література освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова і література)» (7 с.)*. Бердянськ.

Бігич, О., Бориско, Н., Борецька, Г., et al. (2016). *Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. Ірпінь: Романенко Л. Л.

Бігич, О., Бориско, Н., Борецька, Г., et al. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: Теорія і практика: Підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* (ред. С. Ю. Ніколаєва). Київ: Ленвіт.

Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., et al. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. Київ: Ленвіт.

Грищенко, М. (Ред.). (2016). *Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи* (упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, І. Коберник, В. Ковтунець, О. Макаренко, О. Малахова, Т. Нанаєва, Г. Усатенко, П. Хобзей, Р. Шиян) [Електронний ресурс]. Київ. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Іваніщева, В. (Ред.). (2020). *Core curriculum English Language teaching methodology bachelor's level: Типова програма «Методика навчання англійської мови» освітній ступінь бакалавра* (Вевз, О., Гембарук, А., Гончарова, О., Заболотна, О., Змієвська, О., Калініна, Л.,

Камінін, І., Коноваленко, Т., Романишин, І., Самойлюкевич, І., Таран, О., Тучина, Н., & Худик, К., розробники; Болайто, Р., & Шаленко, С., консультанти; Шаленко, С., ред.). Івано-Франківськ: НАІР.

Калиніна, Л., & Прокопчук, Н. (2021). *Як написати кваліфікаційну роботу з методики навчання англійської мови (методичні рекомендації в інструкціях і пам'ятках)*. Житомир: ПП «Євро-Волинь».

Київський національний лінгвістичний університет. (2022). *Вимоги до виконання і захисту курсової роботи з методики навчання англійської / німецької / французької / іспанської мови для студентів першого (бакалаврського) рівня (16 с.)*. Київ.

Коломинова, О., & Роман, С. (2010). Сучасні технології навчання англійської мови у початковій школі. *Іноземні мови*, (2), 40–47

Міністерство освіти і науки України. (2025). *Державний стандарт профільної середньої освіти (405 с.)*. Україна.

Ніколаєва, С. (Ред.). (2003). *Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання* (переклад з англ.). Ленвіт. http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf

Ніколаєва, С., et al. (2015). *Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія*. Київ: Ленвіт.

Ніколаєва, С., & Задорожна, І. (2021). *Теоретичні засади історії методики навчання іноземних мов* [Монографія]. Тернопіль: Осадца Ю. В.

Ніколаєва, С., & Черниш, В. (2022). Навчання молодих науковців написання тез виступів на конференціях. *Іноземні мови*, (1). <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2022.1.257861>

Ніколаєва, С., & Черниш, В. (2025). *Підготовка здобувачів вищої освіти до науково-публікаційної діяльності у процесі самостійної роботи: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів бакалаврату, магістратури та аспірантури*. Київ: Видавничий центр КНЛУ.

Панова, Л., Андрійко, І., Тезікова, С., Потапенко, С., Чекал, Г., Палій, О., Жилко, Н., Близнюк, О., Шевченко, С., Сидоренко, М., Литвиненко, С., & Тимченко, Т. (2010). *Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: Підручник*. Київ: Академія.

Подосиннікова, Г. І. (2025). *Курсова робота з методики навчання іноземних мов і культур* [Програма курсової роботи]. СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Редько, В., Полонська, Т., & Басай, Н. (2013). *Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: Навчально-методичний посібник*. Київ: Педагогічна думка.

Тарнопольський, О., & Кабанова, М. (2019). *Методика викладання іноземних мов та її аспектів у вищій школі: Підручник*. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля.

Тучина, Н., & Чухно, О. (2023). *Методика навчання англійської мови: Навчальний посібник. Частина 1*. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

Тучина, Н., & Чухно, О. (2024). *Методика навчання англійської мови: Навчальний посібник. Частина 2*. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

Черниш, В. (2015). *Теоретико-методичні засади формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англомовної компетенції в говорінні* (дис. ... д-ра пед. наук, 13.00.02). Київ.

Ambrose, S. A., Bridges, M. W., DiPietro, M., Lovett, M. C., & Norman, M. K. (2010). *How learning works: 7 research-based principles for smart teaching*. Jossey-Bass.

Borich, G. D. (n.d.). *Effective teaching methods (research-based practice)* (9th ed.). Pearson. The University of Texas at Austin.

Brown, H. D. (n.d.). *Language assessment: Principles and classroom practices* (3rd ed.). Pearson.

Brown, H. D. (2007). *Principles of language learning and teaching* (5th ed.). Pearson.

Brown, H. D. (n.d.). *Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy* (2nd ed.). Longman.

Buehl, D. (2017). *Classroom strategies for interactive learning* (4th ed.). Stenhouse Publishers.

Coombe, C., Folse, K., & Hubley, N. (2007). *A practical guide to assessing English language learners*. The University of Michigan Press.

Coombe, C., & Hubley, N. (n.d.). *Fundamentals of language assessment* (61 p.). [Publisher not identified].

Crawford, A., Saul, W., Mathews, S. R., & Makinster, J. (2005). *Teaching and learning strategies for the thinking classroom*. The International Debate Educational Association.

Datskiv, O., Zadorozhna, I., & Shon, O. (2024). Developing future teachers' academic writing and critical thinking skills using ChatGPT. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 19(7).

Dellar, H., & Walkley, A. (2016). *Teaching lexically: Principles and practice*. DELTA Publishing.

Antonenko, N., Konovalenko, T., Korol, T., Podosynnikova, H., Prokopchuk, N., Salyuk, B., Shevchenko, M., & Shkola, I. (Authors) (2024). *Digital technologies for teaching English as a foreign/second language: Цифрові технології навчання англійської мови як іноземної/другої мови* (I. Shkola & B. Salyuk, Eds.). Zhytomyr: Euro-Volyn Publishing.

Dudenev, G., & Hockly, N. (2007). *How to ... teach English with technology* (J. Harmer, Ed.). [Publisher not identified].

Gerambuk, A., & Belz, O. (2020). *Qualification paper: Guidelines*. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Harmer, J. (2010). *How to ... teach English*. Pearson.

Harmer, J. (2015). *The practice of English language teaching* (5th ed.). Pearson.

Artsymiieva, D., Witt, A. S., Gable, T. E. Jr., Oliynyk, I., Shalenko, O., Terentieva, H., & Tryfan, M. (2024). *Insights into remote learning and teaching: Teacher's guide* (O. Shalenko, Ed.). Kyiv: Mlyn Media.

Jackson, D. O. (2022). *Task-based language learning*. Cambridge University Press.

Larsen-Freeman, D., & Anderson, M. (2011). *Techniques and principles in language teaching* (3rd ed.). Oxford University Press.

Larsen-Freeman, D., & Celce-Murcia, M. (2015). *The grammar book: Form, meaning and use for English language teachers* (3rd ed.; J. Frodesen, B. White, & H. Williams, contributors). National Geographic Learning.

Pentón Herrera, L. J., & Chugai, O. (2024). A mixed-methods analysis of EFL teachers' attitudes toward social-emotional learning and well-being. *Advanced Education*, 25. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.309139>

Scrivener, J. (n.d.). *Learning teaching: The essential guide to English language teaching* (3rd ed.; A. Underhill, Ed.). Macmillan.

Selivan, L. (n.d.). *Lexical grammar: Activities for teaching chunks and exploring patterns*. Cambridge University Press.

Celce-Murcia, M. (Ed.). (n.d.). *Teaching English as a foreign language* (3rd ed.). Heinle & Heinle, Thomson Learning.

ДОДАТКИ

Додаток А

Компетентності здобувачів освіти, які формуються під час написання наукової роботи з методики навчання іноземних мов

Назва освітньо-професійної програми: Середня освіта (Англійська та німецька/французька мови) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань А Освіта.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній школі закладів загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях;
- здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, здатність розуміння важливості розвитку мислення й пошанування істини;
- здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети;
- здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу нетерпимості до корупції, принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;
- здатність грамотно використовувати державну мову у професійній діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в галузі професійної діяльності.
- здатність до толерантного сприймання різноманітних думок, ідей;
- здатність до творчого самовираження;
- здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

Професійні компетентності спеціальності:

Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів, використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа.

Предметно-методична компетентність як здатність: використовувати систему теоретичних знань та практичних умінь з англійської та німецької мов, зарубіжної літератури та методик їх навчання в ході вирішення професійних завдань; моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, визначених державними стандартами освіти; формувати й розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності та наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку; розвивати критичне мислення; формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти в умовах реалізації концепції Нова українська школа.

Інформаційно-цифрова компетентність як здатність: орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі в умовах реалізації концепції Нова українська школа.

Психологічна компетентність як здатність: визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній емоційний стан; використовувати стратегії роботи, які сприяють розвитку позитивної самооцінки учнів, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій поважають і враховують права кожного.

Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Здоров'я збережувальна компетентність як здатність: організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'я збережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично - просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

Проектувальна компетентність як здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

Прогностична компетентність як здатність: прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

Організаційна компетентність як здатність: організовувати процес навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності; здатність організовувати осередки навчання, виховання й розвитку учнів.

Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати моніторинг та оцінювання результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; аналізувати результати навчання; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

Здатність до навчання впродовж життя як здатність: здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з колегами на засадах партнерства та підтримки, дотримуючись принципів професійної етики.

Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Предметна компетентність з іноземної мови як здатність дотримуватися сучасних мовних норм з англійської та німецької мов та державної мови, володіти іноземною мовою у всіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, писемному мовленні, говорінні) у широкому спектрі ситуацій на рівні не нижче С1 (німецькою – на рівні В2+) відповідно до вимог Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, використовувати різні форми і види комунікації в освітній діяльності.

(Вилучено з: «Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. (2025). Освітньо-професійна програма Середня освіта (Англійська та німецька мови) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) галузі знань А Освіта (23 с.)». https://sspu.edu.ua/images/2025/docs/opp/program/opp_angl_nim_7d53f.pdf)

Додаток Б
Зразок індивідуального плану написання курсової роботи
з методики навчання іноземних мов і культур

ПОГОДЖЕНО

(підпис наукового керівника)

Дата: _____

Індивідуальний план

написання курсової роботи з методики викладання іноземних мов
студента факультету іноземної та лосв'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

_____ (ПІБ)
групи _____

Контактні дані: тел. _____, ел.пошта _____

Науковий керівник (посада, ПІБ)

Тема:

База практики:

Режим консультацій: _____, час _____, ауд. _____.

Термін викон.	Завдання	Підпис кер.
	Ознайомлення з вимогами до змісту, оформлення та графіку виконання курсової роботи. Затвердження теми дослідження.	
	Складання та затвердження плану курсового дослідження.	
	Визначення об'єкту, предмету, мети, завдань, теоретичних і емпіричних методів дослідження, практичної цінності дослідження.	
	Ознайомлення з теоретичною літературою з проблеми дослідження, матеріалом програми, підручника. Нормативне оформлення базового списку джерел.	
	Розкриття змісту головних понять та термінів дослідження з оформленням посилань.	
	Складання схеми етапів формування цільових мовленнєвих навичок / умінь.	
	Написання ключового пункту Розділу 1 з ілюстративним матеріалом (вправи тощо).	

	Підготовка матеріалів для проведення дослідження з використанням емпіричних методів (підкреслити): анкетування, тестування, пробне навчання, бесіда, _____.	
	Проведення емпіричного дослідження та обробка результатів.	
	Написання Розділу 1 (із прикладами вправ і матеріалом програми, підручника), оформлення посилань і списку використаних джерел.	
	Написання Розділу 2 курсової роботи з посиланнями, прикладами вправ.	
	Написання пункту дослідження «Комплекс вправ для» із прикладами вправ.	
	Розроблення комплексу вправ (від 25 впр.) за певною темою з характеристикою вправ.	
	Оформлення списку використаних джерел (мін. 30 джерел, з них не менше 10 англійською мовою) і основного тексту курсової роботи.	
	Комплектація та оформлення додатків: 1) матеріал програми; 2) матеріали до тексту курсової роботи (таблиці, схеми тощо); 3) відібрані засоби навчання та матеріали (тексти, наочність різних типів, прислів'я тощо); 4) комплекс вправ і матеріал до вправ (диск із аудіо- та відеозаписами, тексти, схеми тощо); 5) зразки анкет, тестів; 6) глосарій ключових термінів англійською мовою; 7) список формул класного вжитку англійською мовою; 8) план-конспект уроку з теми дослідження.	
	Написання вступу з обґрунтуванням актуальності теми дослідження, аналізом стану вивчення проблеми. Написання висновків за розділами та загальних висновків.	
	Опис структури курсової роботи у вступі (структурні частини, загальна кількість використаних джерел та джерел англійською мовою, загальна кількість сторінок, з них – кількість сторінок додатків). Ліміт обсягу роботи – 35 сторінок з висновками та списком використаних джерел включно. Кількість сторінок у додатках не лімітується.	
	Написання резюме англійською мовою (2 сторінки).	
	Фінальне оформлення та подання курсової роботи (паперовий у пластиковій палітурці та електронний варіанти роботи) та матеріалів дослідження у картонній папці з титульним листом (заповнені анкети, тести, тощо).	
	Підготовка мультимедійної презентації та доповіді до захисту курсової роботи.	
	Захист курсової роботи. Оцінювання: усього 100 балів, з них 50 – вступ; теоретичний, практичний та ілюстративний зміст розділів; висновки, резюме; 10 – комплекс вправ та інші додатки; 10 – оформлення використаних джерел; 10 – оформлення роботи та грамотність; 10- публікації, апробація, упровадження; 10 – захист (мультимедійна презентація та доповідь, співбесіда).	

Підпис студента _____ Дата: « ____ » _____ 20__ р.

Додаток В

Орієнтовна тематика курсових робіт з методики навчання іноземних мов

Вибір класу – вільний в кореляції зі змістом програми та педагогічної практики. Мовний і мовленнєвий матеріал слід обирати відповідно до вимог програми для певного класу, типу школи.

1. Формування англійськомовної граматичної компетентності з використанням драматизації (__-ий клас школи з поглибленим вивченням іноземних мов).

2. Формування вмінь англійського діалогічного мовлення на засадах лінгвосоціокультурного підходу у __-му класі закладів загальної середньої освіти.

3. Реалізація розвиваючої мети навчання англійської мови (розвиток умінь критичного мислення, «soft skills») в процесі формування компетентності в діалогічному мовленні в учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

4. Формування англійськомовної лексичної компетентності на засадах інтерактивного навчання в учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

5. Формування компетентності в читанні та медіаграмотності в учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

6. Формування англійськомовної лексичної компетентності з використанням відеоподкастів у ___-му класі закладів загальної середньої освіти.

7. Формування вмінь англійськомовного діалогу-розпитування з використанням цифрових логіко-структурних схем (__-ий клас закладів загальної середньої освіти).

8. Формування вмінь англійськомовного монологу-повідомлення з використанням автентичних відеоблогів (__-ий клас закладів загальної середньої освіти).

9. Використання цифрових буквених ігор у формуванні англійськомовної орфографічної компетентності учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

10. Формуванні англійськомовної лексичної компетентності з використанням рухливих ігор в учнів 4-го класу школи з поглибленим вивченням іноземних мов.

11. Формування англійськомовної граматичної компетентності з використанням цифрової ігрової платформи «Wordwall» в учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

12. Формування англійськомовної лексичної компетентності з використанням цифрової дошки «Migo» в учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

13. Засоби створення позитивної навчальної мотивації у процесі формування вмінь англійського діалогічного мовлення (8-ий клас закладів загальної середньої освіти).

14. Реалізація індивідуалізації навчання у процесі формування англійськомовних граматичних навичок в учнів 6-го класу закладів загальної середньої освіти.

15. Використання проєктної технології у формуванні лінгвосоціокультурної компетентності учнів __-го класу школи з поглибленим вивченням іноземних мов.

16. Формування англійськомовних лексико-граматичних навичок з використанням технології «Jazz Chants» в учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

17. Формування вмінь англійського писемного мовлення з використанням технології мовного портфеля в учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

18. Розвиток умінь ведення монологу-розсуду на матеріалі автентичних документальних фільмів (__-ий клас школи з поглибленим вивченням іноземних мов).

19. Формування компетентності в англійському діалогічному мовленні засобами соціально-емоційного навчання (7-ий клас закладів загальної середньої освіти).

20. Формування англійськомовної лінгвосоціокультурної компетентності учнів у процесі навчання ознайомлювального читання учнів __-го класу закладів загальної середньої освіти.

21. Формування англійськомовної граматичної компетентності на матеріалі фразових дієслів засобами кооперативного навчання в учнів __-му класу закладів загальної середньої освіти.

22. Формування англійськомовної граматичної компетентності з використанням цифрового сторітелінгу (__-ий клас закладів загальної середньої освіти).

23. Формування англійськомовної фонетичної компетентності на матеріалі автентичних поетичних текстів (__-ий клас закладів загальної середньої освіти).

24. Формування умінь ведення діалогу-обміну думками (дискусії) з використанням соціальних мереж у __-му класі середньої загальноосвітньої школи.

25. Навчання англійськомовного монологу-розсуду з використанням автентичних відеоматеріалів «TedTalks» у __-му класі закладів загальної середньої освіти.

26. Навчання техніки читання з використанням ігор учнів 2-го класу школи з поглибленим вивченням іноземних мов.

27. Формування англійськомовної лексичної компетентності з використанням прийомів соціально-емоційного навчання (__-ий клас школи з поглибленим вивченням іноземних мов).

28. Формування англійськомовної фонетичної компетентності учнів із використанням засобів штучного інтелекту (__-ий клас школи з поглибленим вивченням іноземних мов).

29. Формування вмінь англійського монологічного мовлення з використанням інструментів віддаленого навчання у __-му класі школи з поглибленим вивченням іноземних мов.

30. Тестовий контроль сформованості англійськомовної лексичної компетентності учнів із використанням онлайн платформ (__-ий клас школи з поглибленим вивченням іноземних мов).

Додаток Г
Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

КУРСОВА РОБОТА

з методики викладання іноземних мов і культур

з теми:

«Навчання англійської мови з використанням інтерактивної дошки Miro

з використанням інтерактивної дошки Miro

учнів 11-го класу закладів загальної середньої освіти»

Виконала:

студентка 3 курсу 331.1 групи
спеціальність 014 Середня освіта
(Мова та література (англійська))

Коломієць Вероніка Віталіївна

Науковий керівник:

к.пед.н., доцент, завідувач кафедри
англійської філології та лінгводидактики

Подосиннікова Ганна Ігорівна

Суми 2024

(вилучено з роботи Коломієць В. «Навчання англійської мови з використанням інтерактивної дошки Miro учнів 11-го класу закладів загальної середньої освіти»)

Додаток Д
Зразок оформлення змісту наукової роботи
А. Зразок змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО
МОНОЛОГУ-МІРКУВАННЯ УЧНІВ 11 КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1 Психолого-вікові особливості учнів 11 класу закладів загальної середньої
освіти

1.2 Мета та зміст навчання англomовного монологу-міркування учнів 11 класу
закладів загальної середньої освіти

1.3. Методичний потенціал використання інтерактивної дошки Міро у навчанні
англomовного монологу-міркування учнів 11 класу закладів загальної середньої освіти

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО МОНОЛОГУ-
МІРКУВАННЯ УЧНІВ 11 КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1 Етапи навчання англomовного монологу-міркування учнів 11 класу
закладів загальної середньої освіти

2.2 Труднощі навчання англomовного монологу-міркування з використанням
інтерактивної дошки Міро учнів 11 класу закладів загальної середньої освіти

2.3 Підсистема вправ для навчання англomовного монологу-міркування за
допомогою інтерактивної дошки Міро учнів 11 класу закладів загальної середньої
освіти

2.4 Методичні рекомендації для навчання англomовного монологу-міркування
з використанням інтерактивної дошки Міро учнів 11 класу закладів загальної середньої
освіти

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

*(Вилучено з роботи Коломієць В. «Навчання англomовного монологу-
міркування з використанням інтерактивної дошки Міро учнів 11-го класу
закладів загальної середньої освіти»)*

А. Зразок змісту наукової роботи

Зразок 1

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ 1-ГО КУРСУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

1.1. Зміст та мета формування англомовної лексичної компетентності у студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

1.2. Психолого-педагогічні особливості формування англомовної лексичної компетентності з використанням автентичних відеоматеріалів у студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

1.3. Методичний потенціал автентичних відеоматеріалів у формуванні англомовної лексичної компетентності студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ 1-ГО КУРСУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

2.1. Типологія автентичних відеоматеріалів для формування англомовної лексичної компетентності студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

2.2. Принципи та критерії відбору автентичних художніх фільмів для формування англомовної лексичної компетентності студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

2.3. Етапи формування лексичних навичок студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів відеоматеріалів у студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ 1-ГО КУРСУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

3.1. Система вправ для формування англомовної лексичної компетентності з використанням автентичних відеоматеріалів у студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

3.2. Методична модель організації навчального процесу з формування англомовної лексичної компетентності з використанням автентичних відеоматеріалів у студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

3.3. Методичні рекомендації з формування англомовної лексичної компетентності з використанням автентичних відеоматеріалів у студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів

Висновки до розділу 3

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

SUMMARY

ДОДАТКИ

Зразок 2

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

1.1. Структура та особливості формування англomовної компетентності в монологічному мовленні мабутніх учителів

1.2. Цілі та зміст формування англomовної компетентності у монологічному мовленні студентів 2-го курсу

1.3. Види інтерактивних технологій для формування англomовної компетентності в монологічному мовленні

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Етапи формування англomовної компетентності у монологічному мовленні майбутніх учителів

2.2. Комплекс вправ для формування англomовної компетентності у монологічному мовленні студентів 2-го курсу з використанням інтерактивних технологій

2.3. Модель освітнього процесу з формування англomовної компетентності у монологічному мовленні студентів 2-го курсу з використанням інтерактивних технологій

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ПРОБНЕ НАВЧАННЯ З ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Підготовка пробного навчання

3.2. Хід і результати пробного навчання

3.3. Методичні рекомендації щодо формування англomовної компетентності у монологічному мовленні студентів з використанням інтерактивних технологій

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

РЕЗЮМЕ

SUMMARY

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Е

Зразок оформлення вступу наукової роботи

ВСТУП

Актуальність теми цього дослідження зумовлена наступними чинниками. Навчання АММ є важливим фрагментом формування англomовної КК. «Навчання АММ є одним з головних компонентів формування англomовної КК в учнів 11 класу ЗЗСО», – стверджує Державний стандарт профільної середньої освіти [4]. Розвиток КМ є однією із пріоритетних компетентностей «Нової української школи» [9, с. 40] та одним із ключових моментів для навчання АММ. Це вимагає відповідної уваги до вивчення можливостей застосування сучасних інтерактивних технологій навчання у навчанні АММ учнів 11 класу.

Сьогодні інтенсивний розвиток науки та технологій має суттєвий вплив на вимоги до формування компетентності з іноземної мови, методик та засобів навчання у школі. Таким чином, ІД Miro є ефективною як засіб навчання, у процесі формування КК з іноземної мови учнів ЗЗСО [5, с. 52-58].

Наукові основи з використанням інформаційних технологій розгдалися в працях О. Малихін, Н. Ципакова, Г. Подосиннікової, А. Пипи, Wooclap, Monash University, Opryshko N., Allah та інші.

Серед сучасних засобів формування іншомовної КК виокремлюються ІД, а саме дошка Miro, потенційні можливості яких розглядали О. Малихін, Н. Ципакова, Г. Подосиннікова, А. Пипа, Wooclap, Monash University та інші. Результати опитування учнів та майбутніх вчителів також показують, що ІД Miro є ефективною у підвищенні мотивації учнів до навчання та діяльності, яку учні вважають цікавою та значимою. Таким чином, дане анкетування підтвердило ефективність та доцільність використання ІД Miro у навчанні АММ.

Однак, слід зауважити, що проблема використання ІД Miro протягом уроків іноземної мови висвітлена недостатньою. Таким чином постає потреба у глибшому дослідженні методичного потенціалу ІД Miro та конкретизації дослідження. Ще не було розглянуто у спеціальних дослідженнях теоретичні та практичні складові використання ІД Miro як засобу навчання АММ в учнів 11 класу ЗЗСО.

Таким чином аналіз сучасного стану використання ІД Міро на уроках англійської мови визначив актуальність теоретичного обґрунтування і практичного розроблення підсистеми вправ для навчання АММ з використанням ІД Міро в учнів 11 класу ЗЗСО.

Об'єкт дослідження - це навчання АММ учнів старшого ступеня школи з поглибленим вивченням англійської мови.

Предмет дослідження - це навчання АММ з використанням ІД Міро учнів 11 класу ЗЗСО.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати і практично розробити технологію навчання АММ з використанням ІД Міро в учнів 11 класу ЗЗСО.

Досягнення визначеної мети зумовлено з вирішенням наступних завдань дослідження.

1. Розглянути психолого-вікові особливості навчання учнів 11 класу ЗЗСО.
2. Охарактеризувати мету та зміст навчання АММ учнів 11 класу ЗЗСО.
3. Визначити методичний потенціал ІД Міро для навчання АММ учнів 11 класу ЗЗСО.
4. Охарактеризувати етапи навчання АММ учнів 11 класу ЗЗСО.
5. Визначити труднощі навчання АММ з використанням ІД Міро учнів 11 класу ЗЗСО.
6. Розробити підсистему вправ для навчання АММ за допомогою ІД Міро учнів 11 класу ЗЗСО.
7. Розробити практичний репрезентант створеної підсистеми – комплекс вправ для навчання АММ учнів 11 класу ЗЗСО на базі теми «Я, моя сім'я, мої друзі».
8. Провести пробне навчання учнів 11 ЗЗСО з використанням розробленого комплексу вправ.
9. Розробити методичні рекомендації для навчання АММ з використанням ІД Міро в учнів 11 класу ЗЗСО.
10. Провести анкетування студентів та учнів 11 класу ЗЗСО з метою уточнення завдань дослідження.

Щоб розв'язати визначені завдання застосовано зазначені методи дослідження:

- **теоретичні** - аналіз педагогічної, методичної, психологічної, літератури, Інтернет-ресурсів, офіційних документів Міністерства освіти і науки України щодо особливостей мети, змісту та засобів навчання

АММ учнів 11 класу ЗЗСО; аналіз стану використання інноваційних технологій з метою розробки сучасних засобів навчання іноземних мов; аналіз і узагальнення вітчизняної та зарубіжної літератури та досвіду щодо проблеми дослідження, екстраполяція даних і їх творчий синтез;

- **емпіричні** - проведення анкетування студентів та учнів 11 класу з метою уточнення завдань дослідження, проведення пробного навчання для апробації та оптимізації розробленого комплексу вправ для навчання АММ в учнів 11-го класу ЗЗСО на матеріалі теми «Я, моя сім'я, мої друзі».

Теоретична цінність дослідження полягає в створенні технології навчання АММ з використанням ІД Міро в учнів 11 класу ЗЗСО та визначенні труднощів у використанні ІД Міро у навчанні АММ в учнів 11 класу ЗЗСО.

Практична цінність полягає в розробці комплексу вправ для навчання АММ з використанням ІД Міро в учнів 11 класу ЗЗСО та розробці методичних рекомендацій для навчання АММ з використанням ІД Міро в учнів 11 класу ЗЗСО.

Апробація результатів дослідження відбулася на VII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СВІТІ» 05 грудня 2024 року в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Результати дослідження відображено у наступній **публікації**.

Коломієць В. Навчання англомовного монологу-міркування з використанням інтерактивної дошки Міро учнів 11-го класу закладів загальної середньої освіти. Матеріали VII Міжнародної наук.-практ. інтерн.-конф. «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СВІТІ» 05 грудня 2024 року Суми: СумДПУ, 2024. С. 56-58.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 джерел, з них 11 англійською мовою) і додатків. Повний обсяг роботи становить 85 сторінок.

(Вилучено з роботи Коломієць В. «Навчання англомовного монологу-міркування з використанням інтерактивної дошки Міро учнів 11-го класу закладів загальної середньої освіти»)

Додаток К

Вимоги до оформлення бібліографічних записів

Характеристика джерела та приклади оформлення

Один автор

Бігич О. Б. Посібник для самостійної роботи студентів магістратури з вибіркових дисциплін «Сучасні технології навчання іноземних мов і культур» і «Інноваційні підходи до навчання іноземних мов і культур» : навч. посіб. Київ, 2018. 60 с.

Зінукова Н. В. Усний переклад у зовнішньоекономічній сфері: теорія і методика навчання магістрів-філологів : монографія. Дніпро, 2017. 424 с.

Ніколаєва С. Ю. Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур: навч.-метод. посібник для студентів магістратури та аспірантури. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с.

Biggam J. Succeeding with Your Master's Dissertation. London : McGraw-Hill Education, 2015. 346 p.

Два автори

Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі : підручник. Дніпро: Ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.

Три автори

Воротіна Л. І., Воротін В. Є., Гуткевич С.О. Магістерська робота: методика написання і захисту: навч. посібник для освітньо-кваліфікаційного рівня повної вищої освіти «магістр». Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2004. 81 с.

Tarone E., Gass S., Cohen A. Research Methodology in Second-Language Acquisition . New York: Routledge, 2013. 384 p.

Чотири і більше авторів

Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич [та ін.] / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: навч.-метод. посібник для студ. мовн. спец. осв.-квал. рівня «магістр» / О. Б. Бігич [та ін.] / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.

Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загально-освітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2015. 444 с.

Колективний автор

Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія. Педагогіка. Вип. 4 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка; голов. ред. Г. Терещук. Тернопіль, 2014. 114 с.

The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, :Companion Volume with New Descriptors. Education Department, Council of Europe, 2018. 235 p.

Багатотомне видання

Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, 132 перспективи : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Суми, 23–24 листопада 2017 року) / ред. В. А. Глущенко. Суми, 2017. 264 с.

Укладачі, перекладачі

Теоретичні і методичні основи профорієнтації учнів загально-освітніх шкіл та психолого-педагогічний відбір абітурієнтів на педагогічні спеціальності вищих навчальних закладів : посібник / уклад.: В. В. Вареник та ін. Черкаси : Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2006. 128 с.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С.Ю. Ніколаєва. Переклад з англ. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.

Вимоги до виконання і захисту дипломної роботи з Методики навчання іноземних мов для атестації здобувачів вищої освіти з освітньо-професійної програми «Англійська мова і друга західноєвропейська мова, зарубіжна література, методика навчання іноземних мов і культур у вищих навчальних закладах» зі спеціальності 014 Середня освіта. Ступінь вищої освіти: магістр. Форма навчання денна / уклад. Н. В. Майєр. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2018. 18 с.

Розділ книги

Ніколаєва С. Ю. Система навчання іноземних мов і культур Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ./ під ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. Розд. 3. С. 78 –153.

Chernysh V. Competence-based approach to the development of professionally oriented competence of foreign languages teacher-trainees in the intercultural context. Development trends in pedagogical and psychological sciences: the 133 experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine : monograph. Riga: SIA Izdevnieciba Baltija Publishing, 2018 P. 559 – 584.

Тези доповідей, матеріали конференцій

Майер Н. В. Квазіпрофесійна діяльність майбутніх викладачів французької мови у процесі оволодіння методичними вміннями .Україна і світ: діалог мов та культур: зб. наук. ст. Київ, 2017. С. 591– 593.

Бориско Н. Ф. Креативне письмо – шлях до професії вчителя. Ad orbem per linguas. До світу через мови:зб. наук. ст. Київ, 2019. С. 501– 502.

Статті з продовжувючих та періодичних видань

Бігич О. Б. Блог і подкаст технології формування міжкультурної компетентності на різних ступенях навчання іноземної мови. Іноземні мови. 2017. № 3. С. 3 – 9.

Maiier N. V.Distance learning technologies in organizing self-study work of students majoring in philology. Information Technologies and Learning Tools, 2017. Vol. 59. № 3. P. 96 – 102.

Бігич О. Б. Технології формування методичної компетентності викладача іноземної мови : зб. Наук. Праць. Сер. Педагогіка та психологія / гол. ред. О. Б. Бігич. Київ : Вид. центр КНЛУ. 2018. № 28. С. 189 – 197.

Подосиннікова Г.І., Рубан О.В. Навчання переглядового читання з використанням методу проектів на матеріалі англомовної преси у 10 класі школи з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови. 2016. № 3. С. 3–10.

Дисертації, автореферати дисертацій

Зінукова Н. В. Методична система навчання студентів магістратури усного перекладу у зовнішньоекономічній сфері (на матеріалі англійської та української мов): дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук: 13.02.02 / наук. кер. С. Ю. Ніколаєва; Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2018. 500 с.

Осадча Н. В. Формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англомовному читанні на уроках країнознавства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.02.02 / наук. кер. В. В. Черниш; Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2018. 27 с.

Черниш, В. В. Теоретико-методичні засади формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англомовної компетенції в говорінні : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / В. В. Черниш. – Київ, 2015. – 623 с.

Усі умовні розділові знаки, які відділяють окремі зони чи елементи у межах зон бібліографічного опису (за винятком граматичної пунктуації у назві видання) відділяються проміжками з двох сторін.

Усі частини бібліографічного опису, крім перших слів нових зон бібліографічного опису та власних назв, пишуться з малої літери. Отже, додаткові відомості про назву (підручник, посібник тощо), інформація про відповідальність (автор-упорядник, редактор) потрібно писати з малої літери.

При складанні бібліографічного опису необхідно використовувати скорочення, подані в ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою», ДСТУ 7093:2009 «Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами» (ГОСТ 7.11-2004, MOD).

(З використанням джерела: Ніколаєва С. Ю. Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур: Навч.-метод. посібник для студентів магістратури та аспірантури. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/287/Nikolaieva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>)

Додаток Л
Приклади оформлення списку використаних джерел
за національним та міжнародним стандартами

За ДСТУ 8302:2015 (Національний стандарт оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі)

Вайнагій Т. Суть і зміст навчання англomовного професійно орієнтованого мовлення майбутніх лікарів // *Інноваційна педагогіка*. – 2020. – № 20. – С. 60–64.

Гембарук А. С., Холод І. В. *Методика навчання англійської мови : навч. посіб.* – Умань : АЛМІ, 2019. – 160 с.

Городецька Н. Г., Гриців В. Б. Особливості формування англomовної компетентності в монологічному мовленні в студентів закладів вищої освіти // *Академічні візії*. – 2024. – № 38. – С. 1–6. – URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14571429> (дата звернення: 03.01.2025).

Державний стандарт профільної середньої освіти // *Верховна Рада України*. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-п#Text> (дата звернення: 01.01.2025).

Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. для студ. класичних, педагогіч. і лінгвіст. ун-тів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька [та ін.] ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. – 590 с.

Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10–11 класи : затв. наказом № 3491-д від 04.04.2016 / МОН України. – Київ, 2018. – 72 с.

Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс] / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, І. Коберник, В. Ковтунець, О. Макаренко, О. Малахова, Т. Нанаєва, Г. Усатенко, П. Хобзей, Р. Шиян; за ред. М. Грищенко. – Київ, 2016. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 29.08.2025).

За стилем АРА (міжнародний стиль оформлення наукових публікацій)

Datskiv, O., Zadorozhna, I., & Shon, O. (2024). Developing future teachers' academic writing and critical thinking skills using ChatGPT. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 19(7).

Pentón Herrera, L. J., & Chugai, O. (2024). A mixed-methods analysis of EFL teachers' attitudes toward social-emotional learning and well-being. *Advanced Education*, 25. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.309139>

Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., et al. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. Київ: Ленвіт.

Вікіпедія. (2024). *Kahoot!* <http://surl.li/ahhps>

Ніколаєва, С. Ю., & Черниш, В. В. (2022). Навчання молодих науковців написання тез виступів на конференціях. *Іноземні мови, (1)*. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2022.1.257861>

Ніколаєва, С. Ю., & Задорожна, І. П. (2021). *Теоретичні засади історії методики навчання іноземних мов* [Монографія]. Тернопіль: Осадца Ю. В.

Ніколаєва, С. (Ред.). (2003). *Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання* (переклад з англ.). Ленвіт. http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf

Додаток М

Приклад резюме наукової роботи

РЕЗЮМЕ

Метою цієї курсової роботи є дослідження проблеми формування англійської лексичної компетентності засобами електронного кейсу серед учнів 10-го класу в закладах загальної середньої освіти та розробка комплексу вправ для формування англійської лексичної компетентності засобами електронного кейсу серед учнів 10-го класу в закладах загальної середньої освіти.

У дослідженні електронний кейс розглядається як критичний наратив або добірка документів у цифровому форматі, яка ілюструє певне явище з властивою йому проблемою. Електронний кейс має значний потенціал для впровадження в процес формування англійської лексичної компетентності серед учнів 10-го класу в закладах загальної середньої освіти. У курсовій роботі розглянуто наступні причини для цього: можливість надання більш вичерпного та індивідуалізованого зворотного зв'язку, вищий рівень залученості учнів, здатність реалізувати комунікативний підхід і пройти всі етапи формування лексичної компетентності в процесі: визначення ключової інформації кейсу, формулювання ідей для можливих рішень або аргументування вже обраного рішення, виокремлення аргументів проти обраного чи згенерованого рішення, пошук способів їх спростування, виявлення недоліків та пошук шляхів їх компенсації, а також підготовка кінцевого продукту (допис у соцмережах, промова, план тощо).

Перша частина курсової роботи присвячена теоретичним засадам формування англійської лексичної компетентності засобами електронного кейсу серед учнів 10-го класу в закладах загальної середньої освіти. Зокрема, розглядаються психологічні та вікові особливості учнів 10-х класів, мета і зміст формування англійської лексичної компетентності, а також методичний потенціал використання електронного кейсу.

Друга частина зосереджена на етапах формування англійської лексичної компетентності серед учнів 10-го класу в закладах загальної середньої освіти та методичній типології електронних кейсів для цього процесу. Крім того, ця частина містить комплекс вправ для формування

англійської лексичної компетентності на основі тем «Україна» та «Наука і технічний прогрес».

Ключові слова: кейс, електронний кейс, лексична компетентність, комплекс вправ.

RESUME

The purpose of this coursework is to examine the problem of the English lexical competence formation through an e-case among 10th-year students in the institutions of general secondary education and to develop a complex of exercises for the English lexical competence formation using an e-case among 10th-year students in the institutions of general secondary education.

In this research, an e-case is regarded as a critical narrative or a document collection presented digitally, which portrays a phenomenon with an underlying problem. An e-case has considerable potential for implementation in the English lexical competence formation by utilizing an e-case among 10th-year students in the institutions of general secondary education. The reasons for that, considered in this course work, are as follows: opportunities for more exhaustive and individualised feedback, greater student involvement, the ability to realise the communicative approach and to fulfil all the stages of the English lexical competence formation in the process of identifying key information of an e-case, formulating ideas for possible solutions or giving arguments for a previously chosen solution, defining arguments against the chosen or generated solution, determining the ways to rebut them, identifying imperfections and looking for the ways to compensate for them and preparing a final product (a social media post, a speech, a plan etc.).

The first part of this coursework is devoted to the theoretical background of the English lexical competence formation by employing an e-case among 10th-year students in the institutions of general secondary education. Namely, it deals with psychological and age characteristics of 10th-year students in the institutions of general secondary education, the purpose and content of the English lexical competence formation among 10th-year students in the institutions of general secondary education and the methodological potential of applying an e-case for the English lexical competence formation among 10th-year students in the institutions of general secondary education.

The second part focuses on the stages of the English lexical competence formation among 10th-year students in the institutions of general secondary

education and the methodological typology of e-cases for the English lexical competence formation by using an e-case among 10th-year students in the institutions of general secondary education. Besides, this part deals with the complex of exercises for the English lexical competence formation among 10th-year students in the institutions of general secondary education based on the topics «Ukraine» and «Science and Technological Progress».

Key words: case, e-case, lexical competence, complex of exercises.

(Вилучено з роботи Гомолі В.: «Формування англомовної лексичної компетентності засобами електронного кейсу в учнів 10-го класу закладів загальної середньої освіти»)

Додаток Н

Приклади анкет для проведення опитування

Анкета 1

Анкета для визначення ставлення учнів до використання казкових персонажів на уроках англійської мови

Дорогий друже!

Просимо тебе відповісти на запитання, це допоможе нам зробити навчання англійської мови більш цікавим. Дякуємо за співпрацю!

1. У якому класі ти навчаєшся?
2. Скільки тобі років?
3. Які твої улюблені книжки-казки?
4. Які твої улюблені фільми-казки?
5. Хто твої улюблені казкові персонажі?
6. Які твої улюблені події в казках?
7. З якими казковими персонажами ти зустрічаєшся у навчанні?
8. Як часто у вправах з англійської мови використовуються ситуації з казковими персонажами?
а) часто; б) рідко; в) ніколи.
9. Тобі подобаються вправи із ситуаціями з казковими персонажами? Чому?
10. На уроці англійської тобі краще працювати із звичайними вправами чи із вправами, які містять ситуації із казковими персонажами? Чому?
11. Яких персонажів тобі хотілося б зустріти на уроці англійської мови?
12. Про що тобі хотілося б поговорити або зробити разом із героями казок?

(Вилучено з роботи Т.Бохоні «Формування англомовної лексичної компетентності з використанням ситуацій з казковими персонажами в учнів 6-го класу школи з поглибленим вивченням іноземних мов»)

Анкета 2

Анкета для учнів 10 класу для визначення зацікавленості у читанні англомовної преси та проектній діяльності на уроках англійської мови

***Інструкція.** Уважно прочитавши запитання цієї анкети, надай відповідь «+» або «-» чи підкресленням, де це необхідно.*

1. Чи тебе більше спонукає до навчання бажання мислити, пізнавати нове, невідоме, розв'язувати складні завдання?

2. Чи вважаєш ти, що тексти, які ти читаєш на уроках англійської мови, є завжди цікавими та корисними для тебе?

3. Чи хотілося б тобі самостійно обирати, що читати на уроці англійської мови?

4. Чи вважаєш ти матеріали сучасної британської та американської преси корисними та цікавими для себе?

5. Чи виконував ти коли-небудь проект на уроках англійської мови?

6. Якщо так, то цей проект був у вигляді: стіннівки, брошури, доповіді, спектаклю, реферату, інше (твій варіант).

7. Чи проводив ти коли-небудь власне дослідження на уроці англійської мови?

(Вилучено з роботи О.Рубана «Навчання переглядового читання з використанням методу проектів на матеріалі англомовної преси (10 клас школи з поглибленим вивченням іноземних мов)»)

Анкета 3

Анкета для вивчення ставлення майбутніх учителів до використання англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань для формування компетентності в читанні в учнів профільної школи

Шановний респонденте!

Просимо вас висловити свою точку зору з проблеми використання англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань у навчальному процесі. Отримана з анкети інформація буде використана в дослідженні «формування компетентності в читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи».

Поставте знак «+» біля обраного вами варіанту відповіді або дайте письмову відповідь на питання. Дякуємо за співпрацю!

1. Які автентичні тексти для читання є найбільш цікавими для Вас?

a) науково-популярні;

b) художні;

c) науково-технічні;

d) інший варіант _____

2. Чи користуєтесь періодичними он-лайн виданнями під час навчального процесу?

a) Так

b) ні

3. Яким сайтам ви надаєте перевагу в прочитанні?

- a) Сучасним англомовним автентичним виданням, що містять важливу інформацію, у більшості випадків статті написані носіями мови
- b) Створені не носіями мови, проте містять корисну інформацію, яку можна використовувати під час навчального процесу

c) інший варіант _____

4. Як часто на уроках англійської мови ви читаєте англомовні автентичні тексти періодичних он-лайн видань?

a) один раз на тиждень;

b) один раз на місяць;

c) один раз на семестр;

d) інший варіант _____

5. Чи відчуваєте ви потребу в перекладі незнайомих мовних одиниць і поясненні соціокультурних аспектів перед читанням англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань?

a) так;

b) ні.

6. Якщо так, то в чому ви найбільш зацікавлені?

a) у знятті:

- лексичних труднощів;
- граматичних труднощів;
- фонетичних труднощів.

b) в ознайомленні з іменами власними і реаліями;

c) в інформації про стислий зміст тексту.

7. Який з видів роботи є найбільш ефективним для Вас?

a) виконання усних вправ, спрямованих:

- лексично;
- граматично;
- фонетично.

b) виконання письмових робіт;

c) обговорення з вчителем тексту після його прочитання;

d) обговорення прочитаного тексту в парах або мікрогрупах;

e) інший варіант _____

8. Яку користь приносить вам читання англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань?

a) розширюють лексичний запас;

b) допомагають удосконалювати вміння читати автентичну літературу;

с) розширюють знання про країну, мова якої вивчається, та міжкультурну обізнаність;

д) стимулюють мовленнєву та мисленнєву діяльність;

е) інший варіант _____

9. Чи вважаєте ви прочитані англомовні автентичні тексти періодичних он-лайн видань:

а) захоплюючими;

б) інформативними;

с) насиченими соціокультурною інформацією;

д) тими, що відповідають сучасним проблемам;

е) інший варіант _____

10. На Вашу думку, коли є найбільш доречним обговорення проблем, які виникають та вирішуються в англомовних автентичних текстах періодичних он-лайн видань?

а) перед читанням;

б) після читання;

с) частково перед читанням і частково після читання.

11. Які прочитані під час навчального процесу англомовні автентичні тексти періодичних он-лайн видань, вам запам'яталися найбільше?

(Вилучено з роботи Д. Огієнко «Формування компетентності в читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи»)

Додаток II

Зразки опрацювання результатів анкетування

Зразок 1

Результати анкетування учнів

Опитування проводилось методом анкетування у КУ ССШ №7 імені М. Савченка СМР серед учнів 6 класу.

Дата: 11 квітня 20__ року.

Усього було опитано 20 учнів, середній вік яких становить 12 років.

Анкета складається з 5 питань, що дають можливість дослідити:

- частотність використання ситуацій із казковими персонажами на уроках англійської мови учнів 6 класу школи з поглибленим вивченням;
- які персонажі використовуються найчастіше у вправах з англійської мови;
- чи подобаються підліткам вправи із використанням казкових персонажів;
- чи вважають учні вправи із ситуаціями з казковими персонажами кращими, за звичайні вправи ;
- яких персонажів підлітки хотіли б побачити у вправах з англійської мови.

У ході анкетування було виявлено:

- більшість опитаних - 90% учнів рідко зустрічають у вправах ситуації із казковими персонажами. 10 % взагалі стверджують, що таких ситуацій у вправах з англійської мови немає.
- 80 % учнів 6 класу вважають, що фантастичні тварини зустрічаються у вправах найчастіше, а 20% відсотків підлітків відзначає, що ніякі персонажі на уроках англійської мови не використовуються.
- 85 % учням подобається використання ситуацій із казковими персонажами, а інші 15 % не бачать необхідності у їх використанні.
- 95 % підлітків хотіли б побачити у вправах з англійської мови ситуації, в яких використовуються фантастичні персонажі, герої мультфільмів, казок, ігор. 5 % - не зацікавлені у цьому запитанні.
- 45 % учнів найчастіше зустрічають у вправах на уроці англійської мови з таких казок/мультфільмів: Вінкс, Гарі Потер, Білосніжка, Маша та Ведмідь, Золотий черевичок, Буратіно, Аліса в країні чудес.
- 50% підлітків вважають, що краще працювати з вправами з ситуаціями з казковими персонажами, тому що це цікаво, вони

зосереджують їхню увагу та сприяють розвитку фантазії. Інші 50% стверджують, що краще користуватися звичайними вправами, адже вони є дуже складними та нецікавими.

Отже, відповідно до отриманих результатів анкетування, можна зробити наступні висновки:

1) Використання ситуацій із казковими персонажами є необхідним чинником у формуванні англомовної лексичної компетентності, адже це сприяє зацікавленості учнів, розвитку уяви та фантазії.

2) Оскільки у вправах з англійської мови ситуації з казковими персонажами використовуються рідко, то необхідно звернути на це велику увагу.

3) Найкраще дітям запам'ятовуються персонажі з їх улюблених казок, фільмів, мультфільмів, ігор, тому було б доцільно використовувати у вправах ситуації з відповідними персонажами.

4) Вправи із ситуаціями з казковими персонажами подобаються дітям більше, ніж звичайні, тому необхідно наповнювати вправи героями, які подобаються учням, тоді процес навчання буде проходити легко, цікаво та із задоволенням.

(Вилучено з роботи Т. Бохоні «Формування англомовної лексичної компетентності з використанням ситуацій з казковими персонажами в учнів 6-го класу школи з поглибленим вивченням іноземних мов»)

Зразок 2

Результати анкетування

Опитування проводилось методом анкетування вчителів ЗЗСО (КУ Класична гімназія Сумської міської ради) та викладачів закладів вищої освіти (Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка). Загалом у анкетуванні взяло участь 21 особа, переважна більшість яких (66,7%) є вчителями ЗЗСО.

У **бесіді** з вчителями, яка передувала анкетуванню, було з'ясовано, що практично 100% (98.7%) вчителів і викладачів використовують термін «дистанційне навчання», коли обговорюють проведення уроків з використанням платформ Zoom, Google Meet в умовах змішаного навчання (під час карантину, воєнного стану тощо). Тож в анкеті використано термін «дистанційне навчання», щоб створити позитивний психологічний фон для проведення опитування та не плутати

опитуваних. Відповідно, після завершення анкетування експериментатор пояснював різницю між дистанційним і змішаним навчанням та відповідав на запитання учителів.

Анкета складається з 15 питань, що дають можливість дослідити:

- загальні відомості про викладача (навчальний заклад, стаж, стать);
- які засоби використовують вчителі під час онлайн-уроку та якій формі навчання вони надають перевагу;
- які платформи та сервіси використовують вчителі для синхронного та асинхронного навчання;
- чи задоволені вони використанням платформи; які виникають труднощі під час роботи;
- легкість або складність організації та мотивування учнів під час онлайн уроку;
- загальне враження вчителів від змішаної дистанційної форми навчання.

У ході анкетування було виявлено:

- 43% вчителів надають перевагу змішаній дистанційній формі навчання, 43% денній формі навчання, решта вчителів не можуть виокремити найулюбленішу;
- під час онлайн занять вчителі частіше всього використовують мобільний телефон (55%) та ноутбук (70%);
- переважна більшість вчителів (71%) повідомляє, що навантаження на них збільшилось при переході на змішану дистанційну форму навчання;
- провідною платформою для змішаного дистанційного навчання є Zoom (57%), Google Meet посідає друге місце (29%), Viber (10%) знаходиться на третій позиції;
- домашнє завдання вчителі частіше всього публікують у Moodle (38%) та Google Classroom (33%);
- лише 14% вчителів відзначили, що змішане дистанційне навчання обмежує їх можливості у викладанні (використанні різних прийомів і технік);
- 10% вчителів вважає змішане дистанційне навчання ефективнішим від суто денної форми;
- більшість вчителів відзначає, що під час змішаного дистанційного навчання учні або вмотивовані гірше (38%), або рівень мотивації не відрізняється (48%).

Отже, відповідно до отриманих результатів анкетування, можна зробити **наступні висновки.**

1. Змішане дистанційне навчання з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій є досить зручною формою навчання для багатьох вчителів.

2. При переході на змішане дистанційне навчання вчителю необхідно бути готовим до збільшення навантаження.

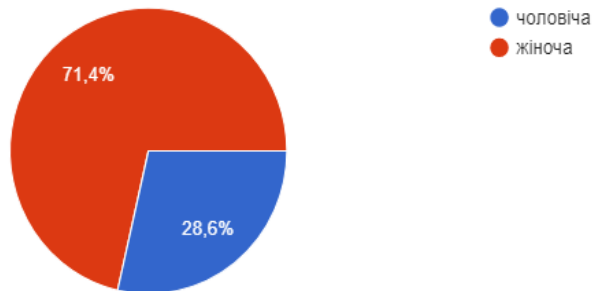
3. Змішане дистанційне навчання дає можливість реалізації методичного потенціалу вчителів за умов системного використання відповідних засобів і інструментів.

4. Під час змішаного дистанційного навчання необхідно приділяти більшу увагу мотивації учнів, адже вони зазвичай менш вмотивовані при порівнянні з денною формою навчання.

Повні результати анкетування представлені у наступних діаграмах.

Ваша стать

21 ответ

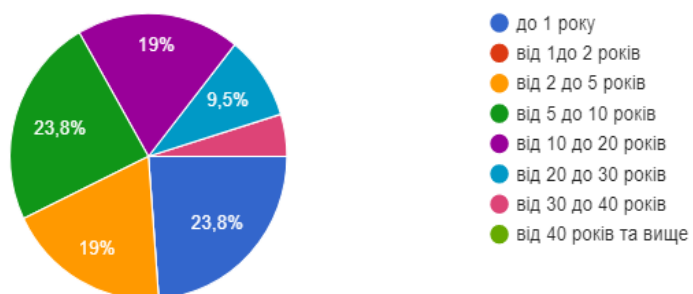
У якому навчальному закладі ви викладаєте?

21 ответ

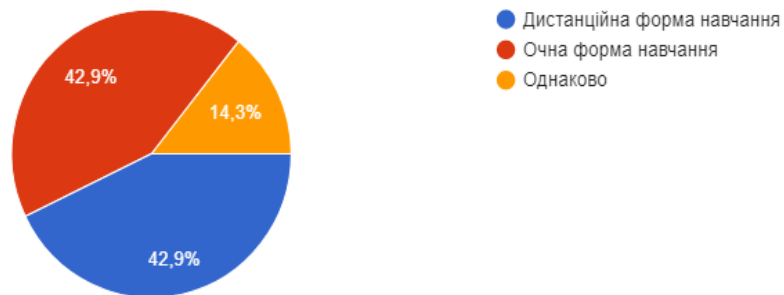
Ваш стаж викладання

21 ответ

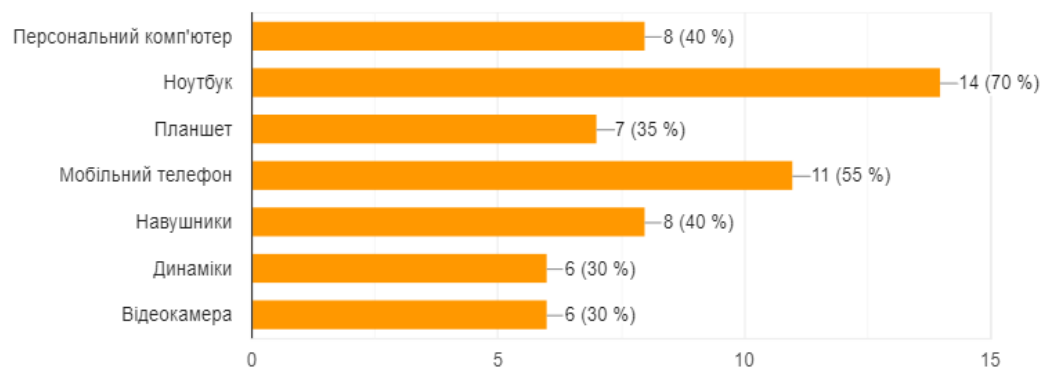
Яка форма навчання є для вас зручнішою?

21 ответ

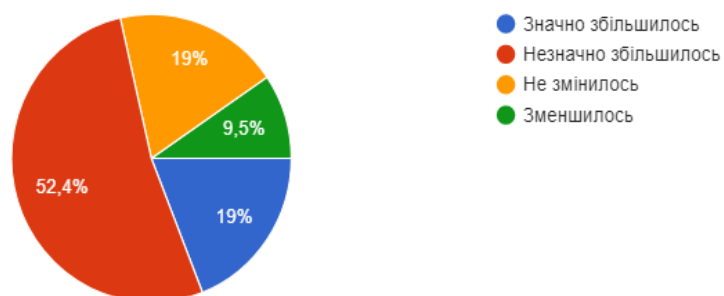
Яке апаратне забезпечення ви використовуєте (використовували) під час дистанційного навчання?

20 ответов

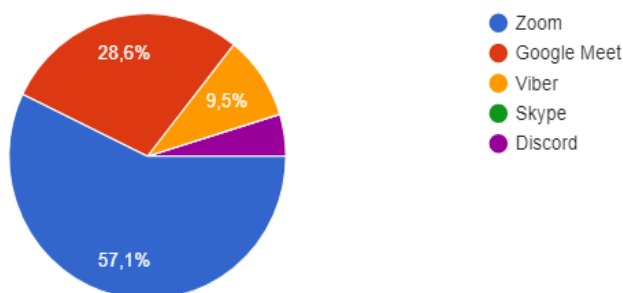
Під час переходу на дистанційне навчання навантаження на вас

21 ответ

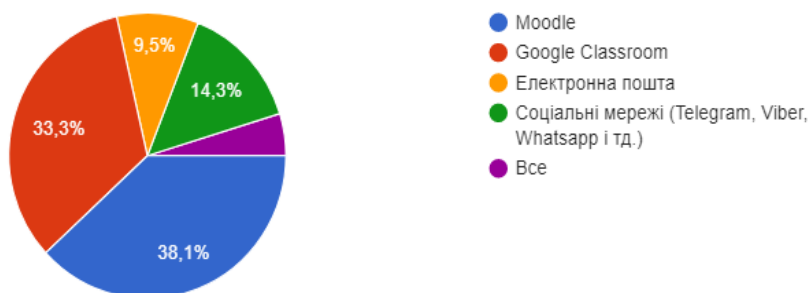
Яку платформу ви використовуєте (використовували) для проведення синхронних дистанційних занять? (онлайн-уроків)

21 ответ

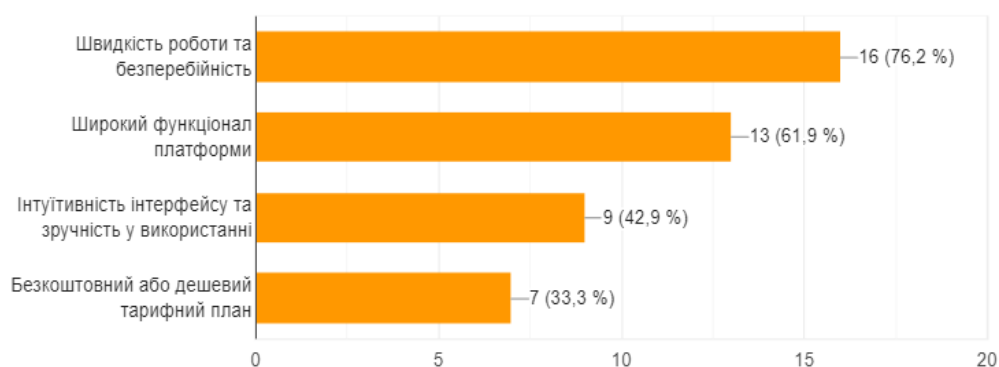
Яку платформу ви використовуєте для асинхронного навчання? (Повідомлення оголошень, прийняття домашнього завдання на перевірку та виставлення оцінок тощо)

21 ответ

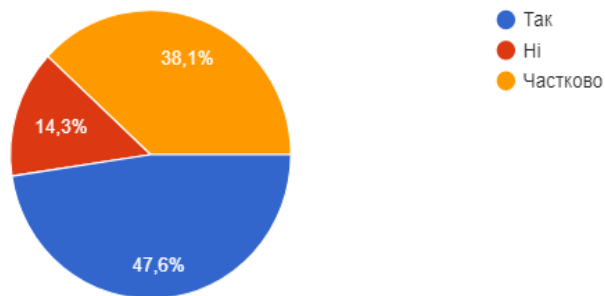
Що особисто для вас є головним при виборі платформи для проведення дистанційних занять?

21 ответ

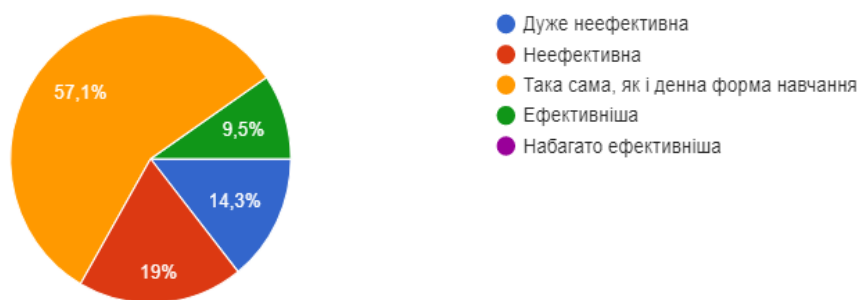
Чи дає змогу платформа, на якій ви працюєте, втілювати вам усі педагогічні прийоми на практиці?

21 ответ

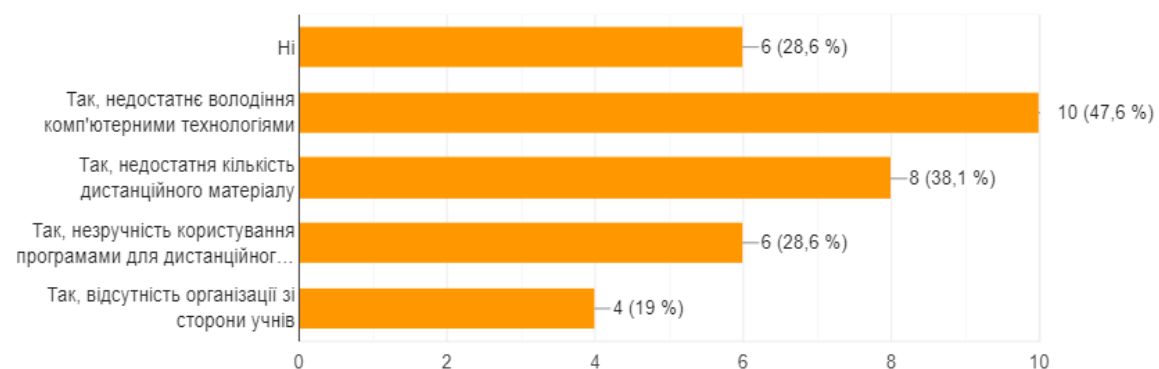
Наскільки ефективною є дистанційна форма навчання при порівнянні з денною на ваш погляд?

21 ответ

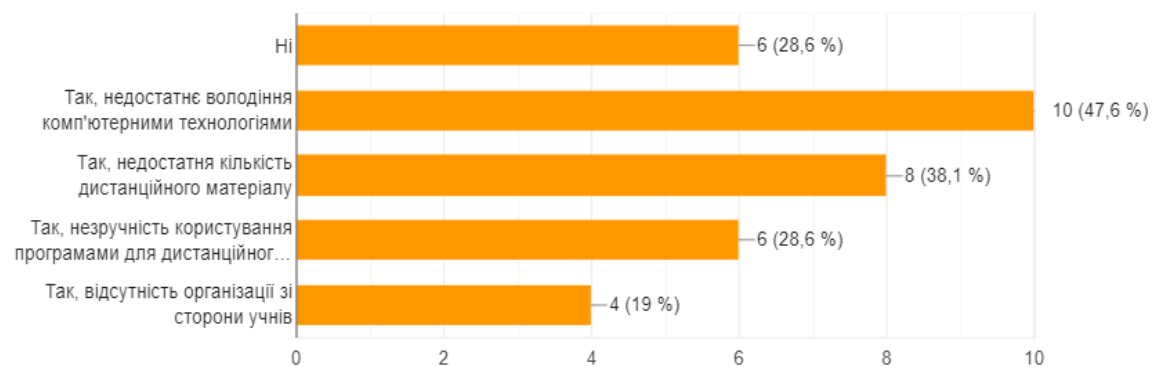
Чи довелося вам стикатися з труднощами під час дистанційного навчання? Якщо так, то якими?

21 ответ

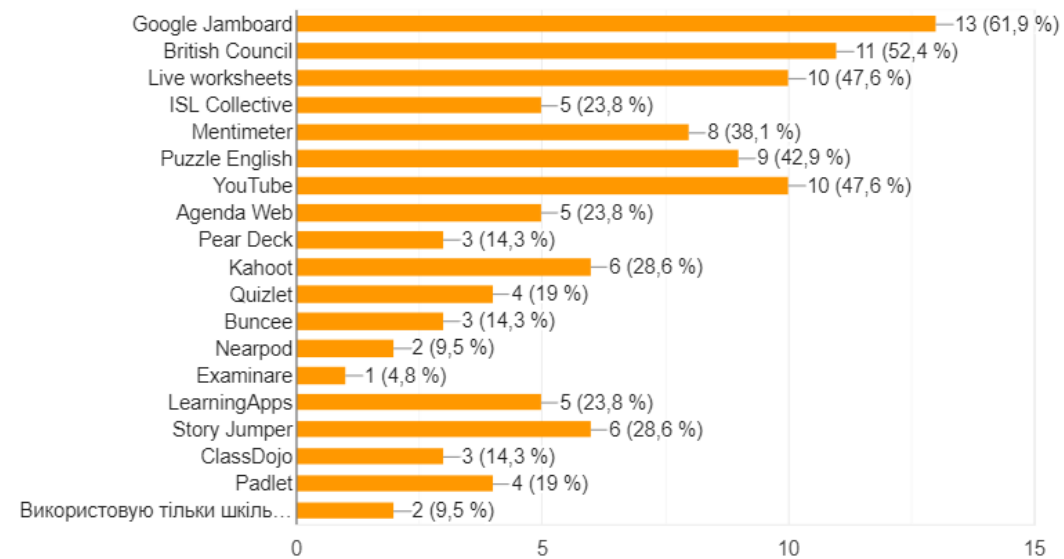
Чи довелося вам стикатися з труднощами під час дистанційного навчання? Якщо так, то якими?

21 ответ

Які додаткові сервіси ви використовуєте (використовували) під час дистанційної форми навчання

21 ответ

Наскільки вмотивовані учні під час дистанційного навчання

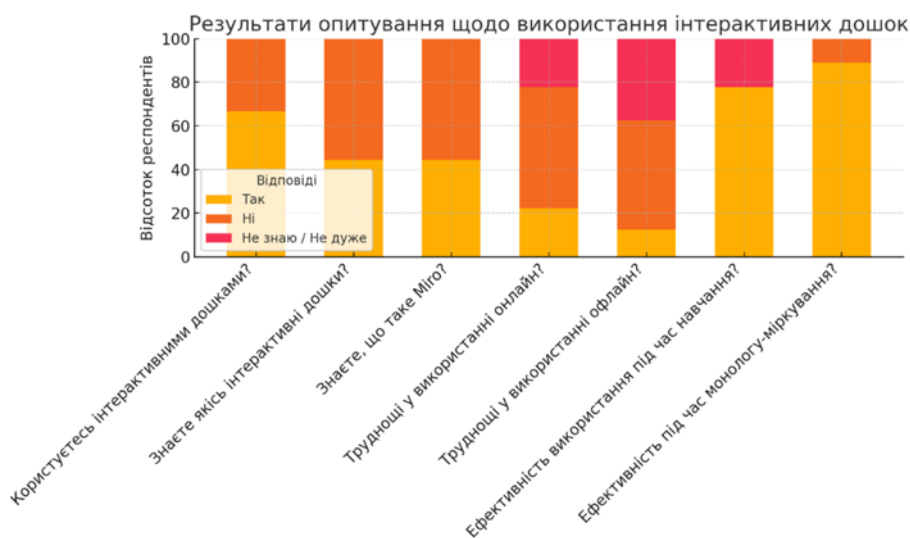
21 ответ

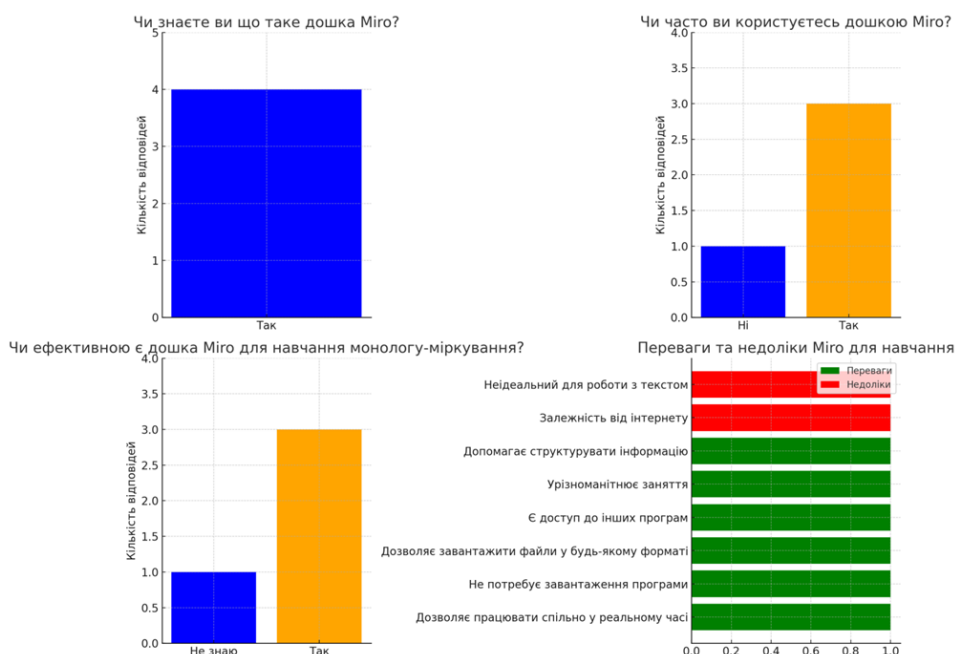
Додаток Р

Зразки гістограм

Результати опитування щодо використання інтерактивних дошок

Результати опитування майбутніх вчителів стосовно застосування інтерактивної дошки Міго для навчання англомовного монологу-міркування.

(Вилучено з роботи Коломієць В. «Навчання англомовного монологу-міркування з використанням інтерактивної дошки Міго учнів 11-го класу закладів загальної середньої освіти»)

Додаток С

Зразки опису вправ

Вправа 1

Тип: умовно-комунікативна, рецептивна.

Мета: семантизація нових лексичних одиниць.

Режим: індивідуальний.

Інструкція: *Children, look! Harry Potter wants to tell us about his family and friends. But at first we have to learn some new words to understand him.*

Lazy **Easy-going**
Reliable **Sensible**
Fair **Optimistic**
Pessimistic

Read Harry Potter's letter about his friend. Try to guess the meaning of the words in bold type.

My friend Ron is **lazy**. He does not like to clean his room.

But he is very **fair** because he always tells the truth only.

Ron is mostly **optimistic**, he loves to have fun. But sometimes when he has a lot of problems, his mood falls low and he gets **pessimistic**.

Besides, my best friend is **easy-going**, we can talk and play without conflicts.

We are alike with him because we both are **reliable**, we try to do what we promise and be loyal.

So, we are two of a kind.

Вправа 2

Тип: умовно-комунікативна, репродуктивна.

Мета: завершення зразка мовлення.

Режим: індивідуальний.

Інструкція: *Ron has sent us some information about his best friend. But he did not know the words to complete the story. Let's help him!*

Example: Adam never gets angry or nervous, doesn't lose his head even in a difficult situation. He is ____ (cheerful).

1. *He doesn't like to work. He just sits and watches TV. He is so ____ !*
2. *Adam is sincere, he always smiles and talks to you. He's ____ .*
2. *He is ready to share everything he has! He is so _____ .*
3. *Adam really cares about other people. He's always helpful. I find him very ____.*
4. *He always thinks about himself and never cares about others. He's ____.*

Вправа 3

Тип: умовно-комунікативна,
продуктивна.

Мета: розширення зразка мовлення.

Режим: індивідуальний.

Інструкція: *Choose 5 or 6 words that best describe Hermione's character. How does she demonstrate these characteristics?*

*Example: Hermione is very **cheerful** and she smiles a lot!*

(Вилучено з роботи Т.Бохоні «Формування англомовної лексичної компетентності з використанням ситуацій з казковими персонажами в учнів 6-го класу школи з поглибленим вивченням іноземних мов»)

Додаток Т
Зразок оформлення схеми комплексу вправ

**Підсистема вправ для навчання англомовного монологу-
міркування з використанням інтерактивної дошки Miro учнів 11
клас закладів загальної середньої освіти**

Групи вправ	Мета етапів	Види вправ
I група	ознайомити учнів з монологом-зразком та опрацювати його	умовно-комунікативні, комунікативні, рецептивні, рецептивно-репродуктивні вправи: альтернативний вибір, заповнення пропусків
II група	навчити учнів об'єднувати засвоєні раніше ЗМ рівня фрази у висловлювання понадфразового рівня	умовно-комунікативні, продуктивні вправи: приєднання, об'єднання
III група	навчити учнів будувати висловлювання понадфразового рівня, так звані мікро монологи.	умовно-комунікативні, комунікативні, репродуктивні, продуктивні вправи з різними видами опори: підстановчі таблиці, схеми, плани, ключові слова, ментальні мапи
IV група	навчити учнів створювати монологічні висловлювання текстового рівня	комунікативні, продуктивні вправи: зі штучними чи природними опорами

(Вилучено з роботи Коломієць В. «Навчання англомовного монологу-міркування з використанням інтерактивної дошки Miro учнів 11-го класу закладів загальної середньої освіти»)

Додаток У

Зразок оформлення плану-конспекту уроку

Урок 14

Тема: The Latest Technology

Підтема: створення блогу

Практична мета: формування вмінь писемного мовлення (створення блогу)

Допоміжна мета:

- удосконалення лексичних навичок
- удосконалення граматичних навичок
- удосконалення вмінь переглядового читання
- формування соціокультурної компетентності
- формування навчально-стратегічної компетентності

Освітня мета: ознайомлення учнів із основами створення блогу.

Виховна мета: формування відповідального ставлення до інформації, що публікується в Інтернеті; розвиток культури онлайн-спілкування та цифрової етики.

Розвивальна мета: розвиток творчого підходу до написання текстів; стимулювання самостійної роботи з інформацією; формування навичок співпраці під час групових обговорень.

Обладнання: презентація, students' book "Prepare 6", workbook.

Хід роботи:

Початок уроку: вступне слово вчителя - 5 хв.

Основна частина уроку: мотивація, ознайомлення учнів зі зразком та опрацювання його, етап відтворення його різних частин - 30 хв

Закінчення уроку: повідомлення домашнього завдання, рефлексія - 5 хв.

Початок уроку: Приєм 1: вступне слово вчителя Мета: привітатися з учнями, дізнатися настрої Режим: фронтальний	T. Hello everyone. How are you today? Look at the screen. You can see pictures with different emotions. Write down in the chat the colour.
--	--

<p>Приєм 2: фонетична розминка Мета: повторення Режим: фронтальний</p>	 <p>T. Who wants to tell us the tongue twister?</p>
<p>Основна частина уроку: Етап 1: рецептивний Приєм 1: опитування Мета: прогнозування теми уроку Режим: фронтальний Приєм 2: доповнення Мета: ознайомитися з текстом-зразком Режим: фронтальний</p>	<p>T. Look at the screen. You can see the title. What do you think we're going to talk about?</p> <p>T. Let's read the text and do the following task: Complete the article with headlines in the box. You have 7 minutes to do it.</p>

<p>Приєм 3: опитування Мета: перевірити завдання Режим: фронтальний</p> <p>Приєм 4: опитування Мета: проаналізувати текст Режим: фронтальний</p> <p>Етап 2: Рецептивно-репродуктивний етап</p> <p>Приєм 1: доповнення речень Мета: відтворити частини тексту Режим: фронтальний</p> <p>Приєм 2: відновити послідовність Мета: відтворити частини тексту Режим: фронтальний</p> <p>Приєм 3: відповідність Мета: відтворити окремі частини тексту Режим: фронтальний</p>	<p>T. Your time is up. Let's check the task.</p> <p>T. The text gives important advice about blogging. Find and write down three rules that help make blogging safe and fun. Why do you think these rules are important?</p> <p>T. Complete the sentences using information from the text.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The first thing you need to do to start a blog is to choose a _____. 2. Popular blogging platforms mentioned in the text are _____, _____, and _____. 3. It is important to write a new blog post _____ to keep your blog active. 4. You should never share your _____ details online. <p>T. Arrange the stages of creating a blog in the correct order.</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Write a blog post b) Choose a topic c) Decide on a platform d) Think about your audience e) Plan a schedule for posts <p>T. Read the statements and determine who they might belong to — a beginner blogger or an experienced blogger.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "I am not sure which platform to use for my blog." 2. "I post a new article every week on my blog." 3. "I don't know what topic to choose for my blog." 4. "I always make sure not to share personal details online."
--	---

<p>Приєм 4: опитування Мета: відтворення окремих частин тексту Режим: парний</p>	<p>T. Answer the questions using information from the text.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Why is it important to plan your blog post before publishing it? 2. What should you do if you don't like what you posted online? 3. Why do you need to check with your parents before starting a blog? 									
<p>Закінчення уроку: Приєм 1: інструктаж Мета: повідомити та пояснити дз Режим: фронтальний</p>	<p>T. Your home task is: in pairs write a blog.</p> <p>The image shows a project card titled 'PROJECT Writing a blog'. At the top, there is a list of topics: activities, animals, fashion, food, life, experiences, music, special days and holidays, sports, travel. Below the title, it says 'In small groups, write and design a blog post:' followed by a bulleted list of instructions: <ul style="list-style-type: none"> Choose a blog topic and think about the design for the blog. Write two short blog posts about the topic. Decide what to include with each of the posts (a photo and a link / a video?) Look at the design of some other blogs on a platform. Design how you think the posts would look on a platform. Share your ideas for posts and design with another group. The page number '73' is visible in the bottom right corner of the card.</p>									
<p>Приєм 2: рефлексія Мета: дізнатися рівень знань учнів Режим: фронтальний</p>	<p>T. You see the card on the screen. Use the following statements to answer the question: “How do you feel about the lesson?” Comment on your choice a bit.</p> <p>Self-monitoring checklist</p> <p>My name is _____</p> <table border="1" data-bbox="726 1500 1268 1680"> <tr> <td>I listen when the teacher is talking. 🧐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>I raise my hand to answer questions in class. 🙋</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>I take my time and do my best work. 😊</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table> <p> Ready to learn! I can do THIS!!! 🙌 ☐ I am not sure. I will keep trying. 🤔 ☐ I need help! 😞 ☐ </p>	I listen when the teacher is talking. 🧐	☐	☐	I raise my hand to answer questions in class. 🙋	☐	☐	I take my time and do my best work. 😊	☐	☐
I listen when the teacher is talking. 🧐	☐	☐								
I raise my hand to answer questions in class. 🙋	☐	☐								
I take my time and do my best work. 😊	☐	☐								

Додаток Ф
Зразок вхідного тесту

**Тестові завдання для контролю рівня сформованості вмінь
розуміння основного змісту прочитаного автентичного тексту**

Тестове завдання – ТЗ

ТЗ 1

Об'єкт контролю: вміння розуміти основні факти тексту.

Тип і вид ТЗ: ТЗ множинного вибору тверджень.

Інструкція: Read the story. Check your understanding of the main facts of the story by doing the multiple-choice test.

CHINESE VASE

When I was a child I loved visiting my grandmother. I thought her house was as beautiful as a palace and the garden seemed bigger than a park.

As I grew older the house and garden seemed smaller, but I still loved visiting the old lady. There were so many lovely things to look at in the house.

Sometimes I played with the doll's house which was older than Grandmother herself, at other times I looked at books which were lovelier and more interesting than my children's books at home.

I loved her paintings and the old clock, but most of all I loved the big Chinese vase which stood in the hall. It was taller than me, and I couldn't see inside it. I walked round and round it looking at the beautiful ladies and the birds and flowers and trees, and Grandmother often told me stories about these ladies. She said that her grandfather had brought the vase with him when he returned from a long voyage to China.

When I married I took my sons to visit their great grandmother. They were not as interested as I was in the beautiful books and the vase. They found comics as attractive as old paintings, and pop music more exciting than the old clock. They preferred playing football in the garden.

We live in a modern house, and I'm afraid my husband and I often nag at the children. «Don't make the new carpet dirty! Be careful with the new table, Philip!»

Before she died, Grandmother gave me the vase I loved so much. It looked beautiful in our modern hall.

One day I came home from the shops. The boys met me at the door. «I'm as strong as George Bes, Mummy», said Paul. «I got a goal and broke the vase».

Philip tried to be more diplomatic than Paul. «It doesn't really matter, does it? You told us it wasn't new. You aren't cross, are you?»
(after I. Nash, from "Digest"1995)

1. When the author was a child she loved visiting
 - A. her older sister
 - B. her grandmother
 - C. her grandparents
2. In grandmother's place she liked most of all
 - A. a doll's house
 - B. the old books
 - C. the big Chinese vase
3. How many children had the author when she married?
 - A. two sons
 - B. one son and one daughter
 - C. three sons
4. Were children interested in vase?
 - A. no, they preferred comics and pop music
 - B. yes, but mostly they were interested in old books
 - C. they were very interested in old vase
5. What did children do with the vase?
 - A. They give it to their own children
 - B. They broke it during birthday party
 - C. They broke it playing football in the hall

T3 2

Об'єкт контролю: вміння розуміти основний зміст тексту.

Тип і вид ТЗ: відповіді на запитання.

Інструкція: You've read the text attentively, haven't you? Now answer the questions concerning the contents of the text.

1. When did the narrator love visiting her grandmother?
2. Why did she like to visit her grandmother's house?
4. What did the narrator like in the house most of all?
5. What happened to the house and the garden as she grew older?
6. What did she do in the grandmother's house?
7. What was painted on the vase?
8. Where do the narrator and her family live at present?

9. Where was the vase taken to after the grandmother's death?
10. How did the boys break the vase?
11. What did Philip say about the vase?

ТЗ 3

Об'єкт СК: вміння орієнтуватися в тексті.

Тип і вид ТЗ: завершення тверджень.

Інструкція: Imagine that you've got a task to retell the story and you may use just a plan to do it. Complete the sentences using information from the story to get your own plan.

1. When the author was a child she loved...
2. As she grew older the house and garden seemed smaller, but...
3. She loved her paintings and the old clock, but most of all she loved...
4. Grandmother said that her grandfather...
5. When she married she took her sons to visit their great grandmother.

They were...

6. They preferred...
7. They live in a modern house, and she is afraid his husband and her...
8. Before she died, Grandmother...
9. One day the boys met her at the door and said...

Додаток Х

Приклад опису моделі освітнього процесу

2.3. Модель освітнього процесу з формування англомовної компетентності у монологічному мовленні студентів 2-го курсу з використанням інтерактивних технологій

У попередніх підрозділах ми розглянули риси, властиві ММ, етапи його реалізації, а також розробили методiku навчання англомовної компетентності у монологічному мовленні з використанням інтерактивних технологій. Ґрунтуючись на них, ми склали модель організації процесу формування англомовної компетентності в ММ з використанням інтерактивних технологій.

Моделювання – це досить поширений метод дослідження, який використовується для проектування, оптимізації, аналізу та розробки якогось процесу. При цьому ми досліджуємо об'єкт з точки зору моделі, але всі подальші результати переносяться на об'єкт.

Перед тим, як перейти до більш детального розгляду моделі освітнього процесу, слід з'ясувати, що означає поняття «освітній процес». Отже, згідно з Законом України «Про освіту» освітній процес – це система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей, у нашому випадку компетентності у монологічному мовленні [12].

Модель навчального процесу – це індивідуальна інтерпретація на заняттях запропонованого дослідником методу навчання з урахуванням конкретних цілей і умов роботи [6, с. 159]. Модель навчання створюється з огляду на ряд факторів: принципи, ступінь і мета навчання, навчальна дисципліна, в межах якої реалізується модель, об'єкт вивчення, суб'єкти навчання, засоби навчання, загальний розподіл годин згідно з навчальним планом, тематика навчання, а також коригування викладачем співвідношення завдань, що входять до розробленого комплексу завдань. Охарактеризуємо кожен із зазначених вище факторів.

Згідно з Матвієнко К. О. модель інтерактивного навчання ММ ґрунтується на таких принципах: принцип нетрадиційності системи навчання, принцип взаємозв'язку різних видів мовленнєвої діяльності, принцип урахування особистісно-діяльнісного підходу [20, с. 47].

Принцип нетрадиційності системи навчання є провідним у процесі розробки моделі, оскільки інтерактивне навчання передбачає включення у навчальний процес нових та форм інтерактивних технологій.

Важливість принципу урахування особистісно-діяльнісного підходу для створення моделі інтерактивного навчання пояснюється активною позицією студента, який виступає і об'єктом і суб'єктом навчального процесу. Модель інтерактивного навчання розроблена таким чином, що студент отримує і засвоює знання від викладача, від однокласників або з додаткових джерел. Крім того, студент має можливість передавати отриману інформацію своїм колегам, «навчати» інших студентів, засвоюючи знання, навички та вміння ранньої професіоналізації.

Об'єктом навчання є процес формування компетентності в ММ.

Предмет навчання – методика формування англомовної компетентності в ММ з використанням інтерактивних технологій студентів другого курсу.

Суб'єктами навчання виступають студенти II курсу, групи СОа 18-18, які навчаються за спеціальністю 014.02 «Середня освіта».

Мета навчання – формування КММ.

Очікуваний результат навчання – сформованість компетентності в ММ на рівні В2+.

Навчальна дисципліна, в якій реалізується дана модель, – «Практика усного та писемного мовлення англійської мови».

Організаційними формами навчання є практичні аудиторні заняття, самостійні позааудиторні заняття, факультативні та індивідуальні заняття. Провідною формою організації навчання вважається практичне аудиторне заняття.

Основними способами навчання виступають інтерактивні технології.

Щоб визначити ступінь навчання, який оптимально підходить для навчання студентів, створювати монологи-роздуми, ми звернулися до Програми. Проведений аналіз цілей навчання говоріння, умінь ММ та критеріїв і дескрипторів оцінювання

(Вилучено з роботи Савченко А. «Методика формування у майбутніх учителів англійської мови компетентності в монологічному мовленні засобами інтерактивних технологій», Київський національний лінгвістичний університет)

Додаток Ц
Матеріали перевірки курсової роботи на унікальність
Зразок заяви про перевірку курсової роботи на унікальність

*Завідувачу кафедри
англійської філології та лінгводидактики
Подосинніковій Г.І.*

*здобувача вищої освіти
Бохоні Тетяни Миколаївни
студентки спеціальності А4 Середня
освіта «Англійська мова та зарубіжна
література» групи 331.1
телефон:
пошта:*

ЗАЯВА
ПРО ПЕРЕВІРКУ КУРСОВОЇ РОБОТИ НА УНІКАЛЬНІСТЬ

Я, Бохоня Тетяна Миколаївна, студентка 331.1 групи факультету іноземної та слов'янської філології, яка виконала курсове дослідження з методики навчання іноземних мов із теми на здобуття ступеня освітнього рівня «бакалавр» прошу кафедру провести перевірку поданого мною рукопису курсової роботи на унікальність із використанням програмного забезпечення.

Я підтверджую, що в моїй письмовій роботі не міститься елементів плагіату (запозичень чужого тексту, опублікованого раніше на паперовому або електронному носії, без посилання на автора і джерело).

Усі прямі запозичення з друкарських і електронних джерел, а також із захищених раніше кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання.

Я ознайомлений (а) з тим, що виявлення плагіату у моїй роботі є основою для недопуску мене до захисту.

Дата

ПБ, підпис _____

Акт перевірки на унікальність тексту курсової роботи

АКТ

перевірки на унікальність тексту курсової роботи

здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

керівником курсової роботи

(прізвище, ім'я, по батькові керівника)

Відповідно до даних програми _____

(назва програми перевірки на плагіат)

перевірки на ознаки плагіату, (звіт про перевірку додається) курсова
робота містить ____ % унікального тексту та рекомендована до захисту.

Керівник:

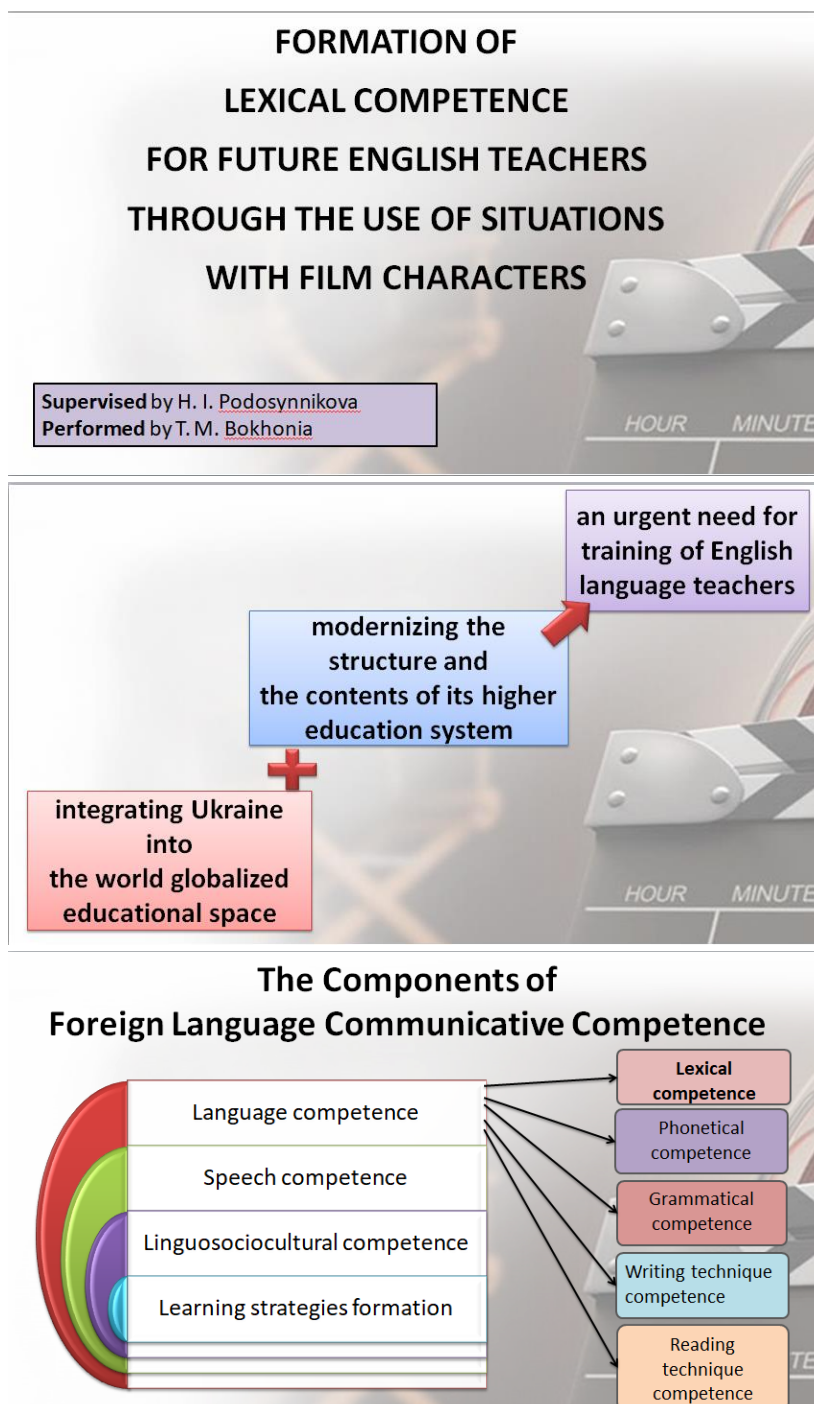
(підпис)

Ім'я, прізвище

Дата: _____

ДОДАТОК Ш

Зразок презентації та протоколу захисту курсової роботи з методики викладання іноземних мов

The Questionnaire's Results

1. Future English teachers **would prefer to work with authentic material**

2. They **would eagerly discuss communicative situations** related to the contents of modern authentic feature films

1. **Situation-based exercises are rarely used** in the educational process

2. **Teachers lack** theoretically substantiated and practically detailed **sets of appropriate exercises**

The object

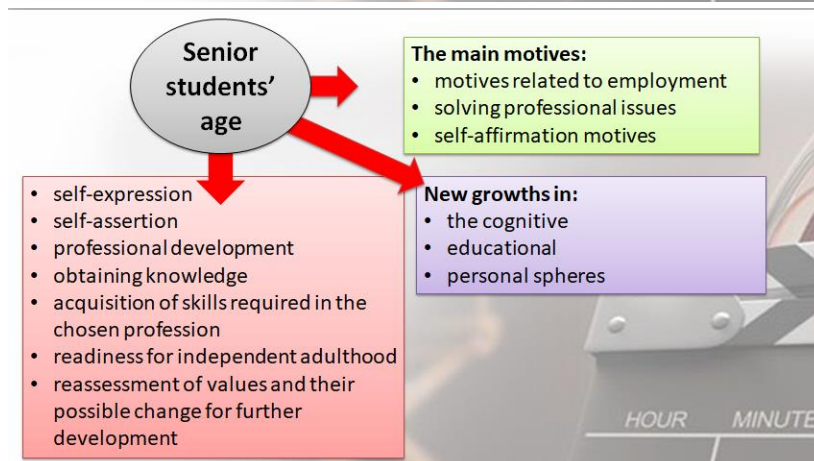
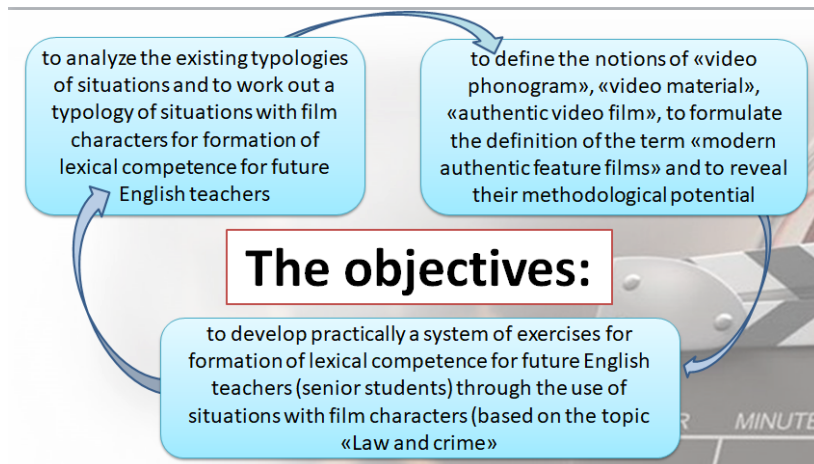
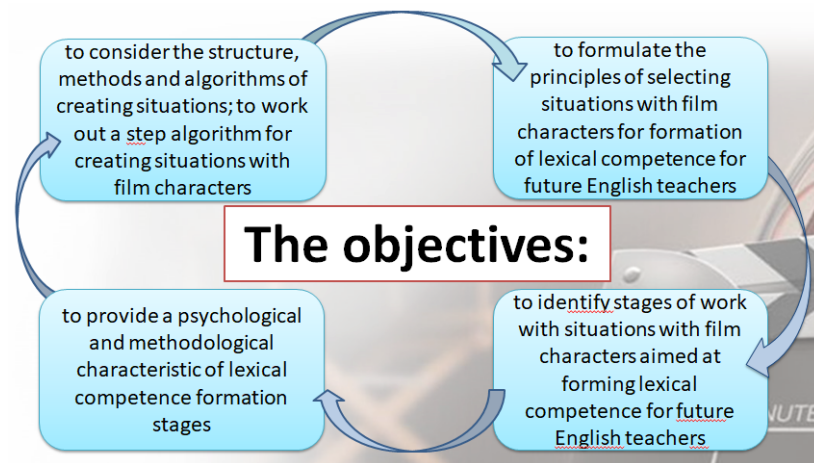
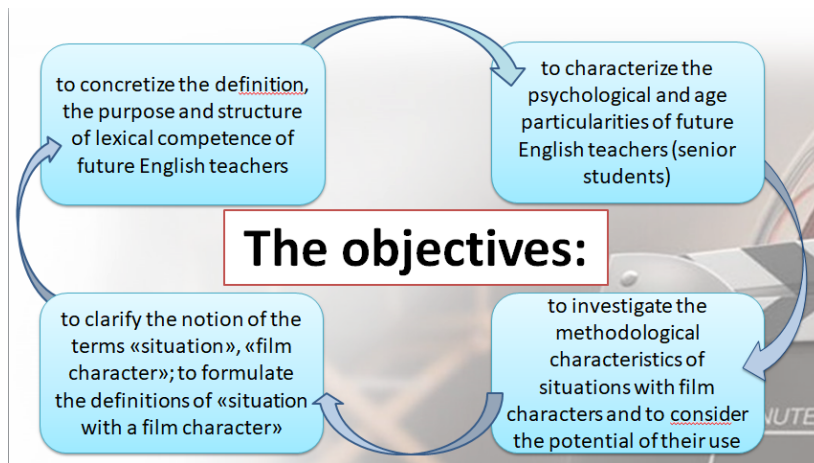
formation of lexical competence for future English teachers

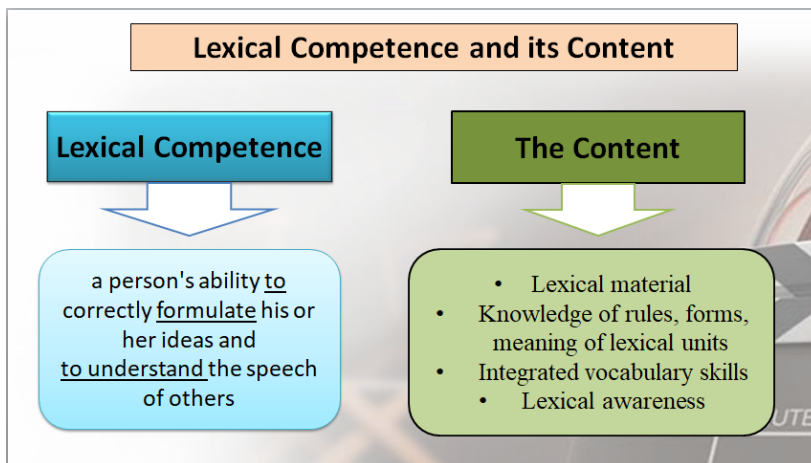
The aim

to provide the theoretical groundings and practical development to formation of lexical competence for future English teachers through the use of situations with film characters

The subject

formation of lexical competence for future English teachers (senior students) through the use of situations with film characters

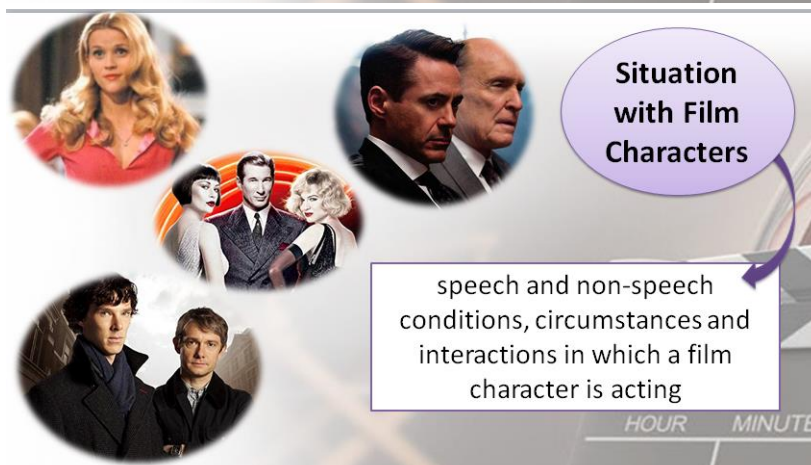
The Lexical Material Recommended by The Program for The study of Future English Teachers (Senior Students)

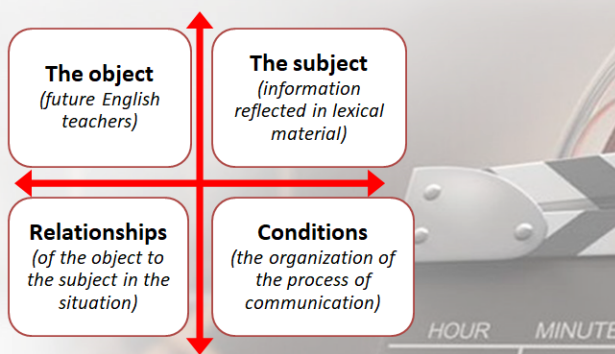
Relevant Communicative Functions of Topics of Communication

Communicative functions on the sub-topic
«What makes a good teacher»
(topic «Teaching practice»)

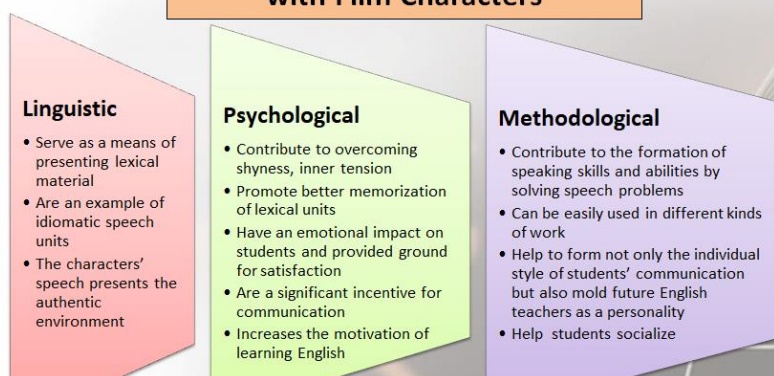
Communicative functions	Lexical units
Agreeing / disagreeing	<i>That's true to the facts / I won't deny that, but...</i>
Asking for/giving reasons	<i>Would you agree that...? / If I understand you right...</i>
Asking for/stating and justifying opinions	<i>Do you mean...? / I'm not clear about...</i>

The Structure of a Situation with Film Characters

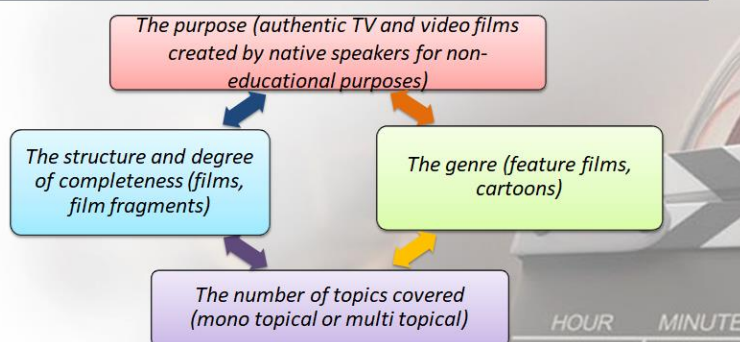
The Potential of Using Situations with Film Characters

Modern Authentic Feature Films

made by film studios in Great Britain and the United States of America which show the life of native speakers from 1960th up to the present day

A Typology of Modern Authentic Feature Films for The Selection and Creation of Situations with Film Characters

Modern Authentic Feature Films' Potential

Linguistic → Psychological → Methodological

Linguistic

- Demonstrate situationally predetermined use of foreign language means;
- Create a foreign language environment in the classroom;
- Promote the conscious choice of strategies for linguistic and non-linguistic behavior

Modern Authentic Feature Films' Potential

Psychological

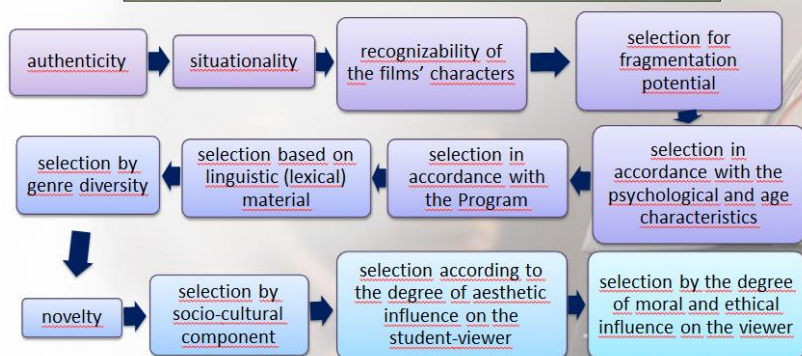
- a positive effect on attention and memory;
- improving the completeness and accuracy of understanding of the plot, better consolidation of both factual information and linguistic / speech features in a specific context;
- increase motivation to study English;
- promote complex formation of skills and abilities of speech activity, balanced mastering of receptive and productive speech activity.

Modern Authentic Feature Films' Potential

Pedagogical

- Demonstrate behavioral patterns that can serve as an example of use in real communication;
- Promote respect for the culture of the language being taught

The Principles of Selecting Modern Authentic Feature Films

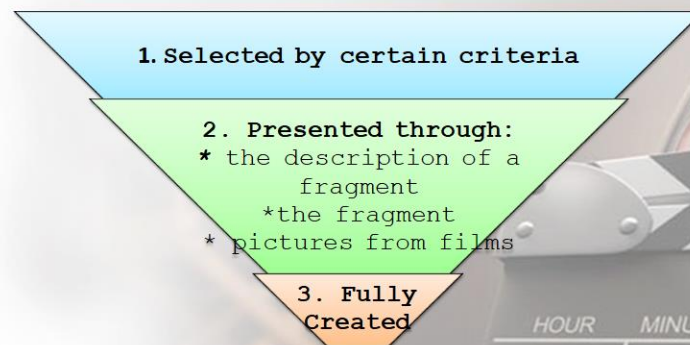
Modern Authentic Feature Film Selected for The Practical Part of The Research Work

The name of the film	Year	Country	Genre
«Sherlock»	2010	USA Great Britain	Crime film
«Murder Mystery»	2019	USA	Action film, drama, comedy, detective
«Legally Blonde»	2001	USA	Comedy, love story
«Catch me if you can»	2002	USA Canada	Drama, crime film
«Chicago»	2002	USA	Crime film, musical comedy
«The judge»	2014	USA	Drama, crime film

The Classification of Situations with Film Characters

The criteria for the classification of situations with film characters	The types of situations with film characters
the degree of difficulty	<i>with low / medium / high problem level</i>
the degree of standardization	<i>with low / medium / high (standardized) levels of standardization</i>
the sphere of communication	<i>personal and public</i>
origin	<i>natural or unmanaged / artificial</i>
controllability	<i>with low, medium and high level of controllability.</i>
reality	<i>managed, real and imagined</i>

How a Situation can be Presented

The Principles of Selecting Situations with Film Characters

- The principle of availability of film characters
- The principle of selection by a) the communicative potential of the situation and b) the principle of selection by the speech potential of the situation
- The principle of actuality
- The principle of topicality
- The principle of career orientation

The Situation with film Characters Selected by Certain Criteria

Sherlock Holmes and Dr. Watson («Sherlock», 2010, 51, 51) came to the cafe to have dinner. Dr. Watson is so curious to know what crimes Sherlock was dealing with in his life. Read the stories of his clients and say if you have ever been in the same situation.

For example: Like Patrick, I suffered from theft, my money was stolen from my apartment.

Patrick: money was stolen from his apartment.

Sheldon: I am robbed! Call the police immediately!

Mike: I kidnapped my own son to

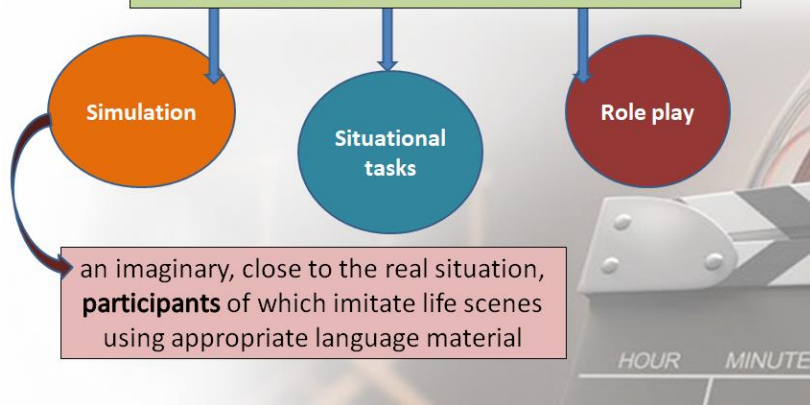

Situation Presented with The Help of a Picture

Dr. Watson («Sherlock», 2010) wants you to write him a letter and tell what crimes you were affected by or what crimes you have witnessed and how it made you feel. Write a list of recommendations how to protect yourself from crimes you mention.

Ways of creating communicative situations

The Step Algorithm of Creation of Situations with Film Characters

Organizational stage

- Choosing the conditions of a situation
- Selecting modern authentic films, their bright characters
- Determining participants' roles, status, relationships etc.
- Identifying the goals and intentions of communication
- Selecting lexical material

Substantive stage

- Creating a description of the situation
- Adding supporting teaching material
- Supplementing the situations with lexical material

Final stage

- Completing the situation with a verbal speech stimulus and a situational task

The Situation Created with The Help of The Step Algorithm

You have just attended a lecture of Nick Spitz («Murder Mystery», a New York police officer who was invited by the principal of Harvard Law school. He described his dangerous but adventurous work. Say what he does as a detective:

- Nick's colleague Sam is usually the first to call him and intrigue that there is a new interesting case that _____ and the detective _____.
- Some time later, Nick leaves _____ and goes to the crime scene, very watchful and attentive, as he needs _____ a criminal who _____.

A System of Exercises for Formation of Lexical Competence for Future English Teachers (senior students) Through the Use of Situations with Film Characters

1. The group of exercises for introducing to new lexical units

- The sub-group of exercises for motivation
- The sub-group of exercises for the presentation of LO in context
- The sub-group of exercises for the semantization of lexical units
- The sub-group of exercises for checking the understanding of new lexical units
- The sub-group of exercises for writing down lexical units into the dictionary
- The sub-group of exercises for phonetic testing

2. The group of exercises for automatizing actions with new lexical units at the level of words, word combinations and phrases

- The sub-group of exercises for the automation of using lexical units at the word, word combination level
- The sub-group of exercises for the automation of using lexical units at the phrase-level

3. The group of exercises for further automatizing actions with new lexical units at the level of over phrase unity

- The sub-group of exercises for automatizing actions with lexical units at the dialogical/monological unity with supporting teaching materials
- The sub-group of exercises for automatizing actions with lexical units at the dialogical/monological units without supporting teaching materials

1. The Group of exercises for introducing to new lexical units

1.4. The sub-group of exercises for checking the understanding of new lexical units

Exercise 1. Frank Abignale («Catch me if you can», 2002), an experienced detective, who never lost a case, teaches you - prospective lawyers - in order to develop your professional significant skills and abilities. The man shows you the pictures of crimes and you are to name them.

2. The group of exercises for automatizing actions with new lexical units at the level of words, word combinations and phrases

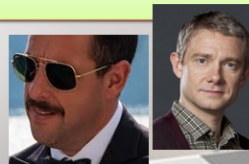
2.1. The sub-group of exercises for the automation of using lexical units at the word, word combination level

Exercise 2. A detective competition! Sherlock Holmes wants to find out who is the best detective: Nick Spitz («Murder Mystery», 2018) or Doctor Watson («Sherlock», 2010).

Divide in 2 teams - the first one is for Nick Spitz and the second one is for Doctor Watson.

Each of you will have 2 cards. One card has the beginning of one word and the end of the other one. Any of you can start by laying down any of his/her cards face up. Your task is to complete the words on one card with the other cards and translate them.

The team which cope with all the words appropriately and faster than the other one, wins!

-breaking	petty-	-berry	for-
-offence	misde-	-napping	shop-
-measour	Contempt	-cking	rob-
-power	spee-	-gory	jud-

3. The group of exercises for further automatizing actions with new lexical units at the level of over phrase unity

3.1. The sub-group of exercises for automatizing actions with lexical units at the dialogical/monological unity with supporting teaching materials

Exercise 3. Imagine that you are **Sherlock Holmes** («*Sherlock*», 2010) and your deskmate is **Dr. Watson** («*Sherlock*», 2010). You are spending your vacation on a desert island. It's time to go home. Getting ready to leave you meet people who ask you to take them with you in the boat. There is space for you and 6 more people. Decide together which people of the following groups you are going to take and which ones you would never take. You are to choose 2 people from each group. Give the arguments on your choice.

Group 1	Group 2	Group 3
Trespasser, drunk driver, shoplifter, litterer, spy, pickpocket	Perjurer, thief, carjacker, jaywalker	Arsonist, hijacker, murderer, robber, fraud, vandalizer, terrorist, killer

The Experimental Study of The Process of Formation of Lexical Competence for Future English Teachers through The Use of Situations with Film Characters

Type: an explanatory experiment implemented by a trial training tool

Year: 2018-2019

Place: Sumy A. S. Makarenko Pedagogical University

Year of study: 4th

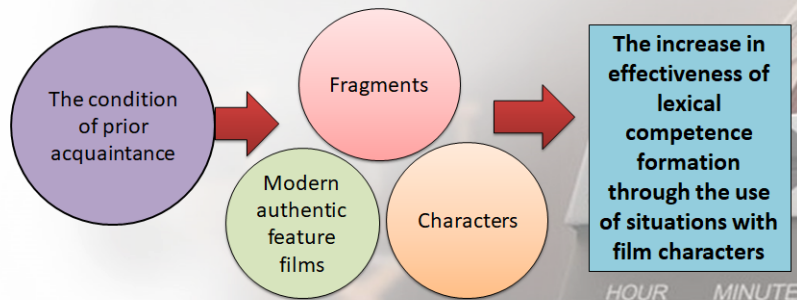
Groups: 1st – 13 students, 2nd – 15 students.

Topic: «Law and Crime»

2 models which differs in availability the material for the prior acquaintance with modern authentic films, their characters.

The purpose: identifying a more effective model of the developed system of exercises for forming lexical competence through the use of situations with film characters for future English teachers (senior students).

Methodological Recommendations for Lexical Competence's Formation through The Use of Situations with Film Characters

The Exercise for Forming Lexical Competence of Future English Teachers through The Use of Situations with Film Characters Using Material for The Prior Acquaintance with Modern Authentic Feature Films and Their Characters

Watch the trailer for «Chicago» film and write down the names of the main characters under the photos.

Five empty rectangular boxes for writing the names of the characters.

ПРОТОКОЛ

захисту курсової роботи з методики викладання іноземних мов
студентом __ курсу _____ групи
факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного
педагогічного університету імені А. С. Макаренка

ШБ

Тема:

Науковий керівник: к.пед.н., доцент, зав. кафедри англійської філології та лінгводидактики Подосиннікова Г.І.

(науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище та ініціали)

Робота виконана на кафедрі англійської філології та лінгводидактики

Дата подання роботи на перевірку: « ____ » _____ 20__ р. – (не) вчасно

Перевірку на унікальність: не пройдено / пройдено, показник _____ %

Відгук наукового керівника:

Дата захисту: « ____ » _____ 20__ р.

Захист роботи у формі комп'ютерної презентації результатів дослідження та відповідей на запитання (оцінка): _____

Результати оцінювання (до 100 балів):

- вступ, зміст розділів (теоретичний, практичний та ілюстративний аспекти), висновки, резюме (45 балів) _____ балів,
- комплекс вправ та інші додатки (10 балів) _____ балів,
- оформлення посилань і списку літератури (10 балів) _____ балів,
- оформлення роботи та грамотність (10 балів) _____ балів,
- публікації, апробація, упровадження (15 балів) _____ балів,
- захист роботи у формі комп'ютерної презентації та відповідей на запитання (10 балів) _____ балів.

Загальна оцінка за курсову роботу:

Національна шкала: _____ Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Науковий керівник:

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Член

комісії:

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Дата: «_____» травня 20__ р.

Додаток Ш
Зразок оформлення відгуку наукового керівника на курсову роботу

Відгук наукового керівника на курсову роботу
студента

_____ (Прізвище, ім'я, по батькові)

групи _____ спеціальності _____

Тема: _____

(Назва)

У відгуку керівника слід зазначити наступне.

- *Актуальність теми.*
- *Відповідність змісту обраній темі.*
- *Рівень повноти розробки питань і окремих проблем.*
- *Рівень теоретичної та професійної підготовки студента, його здатність до самостійної роботи.*
- *Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, вміння робити обґрунтовані висновки.*
- *Характеристика студента в аспекті виконання курсової роботи (дисциплінованість, наполегливість, підготовленість, своєчасність виконання завдання тощо).*
- *Важливість запропонованих у роботі висновків і рекомендацій для практики навчання іноземних мов у ЗЗСО.*
- *Відповідність дослідження вимогам до студентських наукових робіт.*
- *Оцінка курсової роботи стосовно можливості рекомендувати рецензовану роботу до захисту.*

Науковий керівник: _____

(науковий ступінь, вчене звання, посада)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

_____ 20__ р

Додаток Ю
Зразок оформлення рецензії на курсову роботу

Рецензія

На курсову роботу студента _____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

групи _____ спеціальності _____

Тема _____

(назва)

У рецензії зазначається:

- *Актуальність теми.*
- *Практична цінність питань, які розроблені в науковій роботі.*
- *Коротка характеристика роботи за розділами.*
- *Позитивні моменти і недоліки курсової роботи.*
- *Новизна й оригінальність ідей, покладених в основу роботи.*
- *Методика вивчення і обробка матеріалів дослідження.*
- *Наявність в роботі певних рекомендацій та їх обґрунтування.*
- *Якість оформлення курсової роботи.*
- *Недоліки роботи.*
- *Оцінка курсової роботи: «Робота заслуговує на оцінку «_____»». Оцінку вказують прописом: незадовільно / задовільно / добре / відмінно.*

Дата і підпис рецензента із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання.

Рецензент _____
(науковий ступінь, звання)

„_____” _____ 200_р.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток Я

Мовні кліше для логічного викладу наукового тексту

ФОРМУЛЮВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- Проблема привертає особливу увагу вітчизняних і зарубіжних науковців...
- Проблема актуальною на сучасному етапі розвитку науки...
- Проблематика... відповідає вимогам сучасного суспільства...
- Проблема давно є на часі...
- Проблема є актуальною / цілком на часі...
- Проблема заслуговує на особливу увагу...
- Проблема перебуває у центрі уваги / посідає важливе місце...
- Проблема є дискусійною / конраверсійною...
- Проблема є мало розробленою / вимагає подальших досліджень / не була об'єктом спеціального вивчення.....
- Проблема фрагментарно висвітлювалася в..
- Проблема потребує подальшого дослідження та вирішення...
- Уваги дослідників останнім часом вимагає питання...

ОПИС СТАНУ ПРОБЛЕМИ

- Прийнято вважати, що...
- Загальновідомо, що...
- На думку (кого?)...
- Згідно з поглядами (кого?)...
- Як вважають (вважає)...
- Найвні погляди щодо цього питання можна класифікувати так...
- Дослідженням цієї проблеми у різні часи / періоди займалися...
- Цих поглядів дотримуються (дотримується)...
- Гіпотезу / припущення про... висунув / запропонував...
- Початок тенденції саме такого вивчення поклав...
- Нову концепцію (ідею, теорію, гіпотезу) розробили...

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- Метою дослідження є теоретично обґрунтувати та практично розробити...
- Метою є встановити (встановлення).../ визначити (визначення)...
- Мета роботи – проаналізувати / описати / схарактеризувати / виявити / порівняти / узагальнити / систематизувати / розробити...
- Метою роботи є дослідити...

ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАВДАНЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

- Поставлена / сформульована мета вимагає / передбачає розв'язання цілої низки конкретних завдань, а саме:...
- Для реалізації мети поставлено такі завдання...
- Мета зумовила конкретні завдання, а саме:...
- проаналізувати (методику, закономірності, тенденції, проблеми, роль, можливості, реалії та перспективи)...
- виявити закономірності...
- дослідити особливості...

- встановити (закономірності, тенденції, основні закони, принципи, системні ознаки, параметри)...
- класифікувати / типологізувати...
- описати (особливості, проблеми, параметри, ознаки, структуру, співвіднесеність, зв'язок, аспекти, засади, тенденції)...
- обґрунтувати (теорію, тезу, погляди науковців на..., концепцію, перспективи, систему, шляхи розв'язання проблеми)...
- узагальнити (досвід, висновки, результати попередніх досліджень, результати експерименту, експериментальні дані, статистичні дані, матеріали дослідження)...
- розглянути (існуючі класифікації, особливості, параметри, ознаки, структуру, зв'язок, сутність, основні принципи, засади, характер, аспекти, механізми)...
- з'ясувати (причини, сутність, особливості, умови, характер,
- природу й структуру, місце й роль, основні принципи,
- параметри, закономірності)...
- порівняти (позиції, результати, погляди, параметри, різні підходи, наукові концепції, якості, ознаки, функції, дефініції)...
- охарактеризувати (сутність, сучасний стан, значення, механізм, основні напрямки, особливості, передумови, якості, причини, принципи)...
- навести (теорію, загальну характеристику, вагомий
- статистичний матеріал, відомості, характеристики,
- класифікації, типології)
- розробити (комплекс вправ, план-конспект уроку, опори)....
- відібрати та систематизувати (текстовий / мовний матеріал, навчальні тексти, навчальні матеріали)....
- запропонувати (стратегій, підсистему спрв, класифікацію, рекомендації, нові методики дослідження)...
- сформулювати (закони, принципи, завдання,
- правила, висновки, рекомендації щодо, позицію щодо)...

ПЕРЕХІД ДО ОСНОВНОГО ВИКЛАДУ МАТЕРІАЛУ

- Є підстави вважати...
- Перевіримо висунуте припущення...
- Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є...
- Зібраний і проаналізований фактичний матеріал дозволяє проілюструвати певні спостереження...
- Матеріали здійсненого теоретичного дослідження дозволяють згрупувати / узагальнити / уточнити / конкретизувати / класифікувати ...
- У результаті проведеного емпіричного дослідження вдалося зафіксувати / з'ясувати / помітити певні закономірності...

ПЕРЕХОДИ ВІД ОДНОГО АСПЕКТУ ДО ІНШОГО

- Як було сказано (показано, зауважено, зазначено, встановлено, виявлено, з'ясовано)...
- Згідно до викладеного вище...
- Як свідчать дані (результати) проведеного опитування / анкетування / аналізу...

- Як уже підкреслювалося вище / раніше...
- Відповідно до цього...
- У зв'язку з викладеним вище...
- У зв'язку з цим...
- Далі з'ясуємо...
- У такий же спосіб знаходить свій вияв...

ДОПОВНЕННЯ АБО УТОЧНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

- також...
- при чому...
- при тому...
- разом з тим...
- крім того...
- більше того...
- до речі...
- між іншим...
- головним чином...
- особливо...
- точніше...
- маємо на увазі...
- по суті...
- втім...
- (у)все-таки...
- тим більше, що...
- у тому числі...
- тобто...
- а саме...

ПОРІВНЯННЯ АБО ПРОТИСТАВЛЕННЯ

- однак...
- проте...
- але...
- так само...
- так само, як і...
- не лише..., але й...
- порівняно з...
- на протигагу (чому?)...
- навпаки...
- аналогічно (до чого?)...
- таким же чином...
- з одного боку..., з іншого боку...
- у той же час, як...
- разом із тим...
- тим більше, що...

РОЗГЛЯД ОБ'ЄКТА З ПОГЛЯДУ ТИПОВОСТІ, СУТНОСТІ

- у цьому розумінні...
- в контексті...

- в аспекті...
- у площині...
- взагалі...
- зокрема...
- як правило...
- в основному...
- практично...
- по суті...
- з одного боку...
- іншого боку...
- крім того...
- окрім...
- у контексті...
- за концепцією...
- між іншим...
- більше того...

ВИОКРЕМЛЕННЯ ПЕВНОГО АСПЕКТУ ІНФОРМАЦІЇ

- головне при цьому...
- зупинимось на головному...
- необхідно зазначити, що...
- маємо підкреслити / зауважити, що...
- слід мати на увазі / враховувати, що...
- характерно, що...

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЇ – ВИСЛОВЛЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ ОЦІНКИ

- безперечно, що...
- безсумнівно, що...
- очевидно, що...
- насправді...
- безсумнівно, але...
- швидше за все...
- проведений аналіз/експеримент підтвердив...
- отримані результати дозволяють стверджувати, що...
- як відомо...
- загальновідомо, що...
- згідно з поглядами...
- дослідження показало, що...

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЇ – ВИСЛОВЛЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ ОЦІНКИ

- вважаємо, що...
- здається, що...
- на наш погляд...
- за нашим переконанням...
- уявляється вірогідним / правомірним...
- викликає сумнів...
- точка зору автора, що збігається з нашою, ...
- вірогідно...

- ймовірно...
- вважаємо можливим стверджувати/запропонувати/рекомендувати

ВИСЛОВЛЮВАННЯ ВПЕВНЕНОСТІ

- Є впевненість у тому, що...
- Переконливим є погляд знаних авторитетів у цій галузі на (що?)...
- Не можна не зважати на те, що...
- Доведено, що...
- Є очевидним, що...
- Ці факти переконують у (чому?)...
- Автор переконливо доводить, що...
- Результати дослідження підтверджують справедливість (чого?)...
- Можна з упевненістю сказати, що...
- У цьому аспекті варто взяти до уваги...

ВИСЛОВЛЕННЯ КРИТИКИ, НЕЗГОДИ, СПРОСТУВАННЯ

- Не можна повністю погодитися...
- Навряд чи можна погодитися...
- Є підстави дорікати в недостатній точності...
- Є певні заперечення щодо...
- Необґрунтовано стверджується...
- Є дискусійним питання...
- Низка сумнівів та зауважень виникає при...
- Певний сумнів викликають наведені приклади / припущення щодо...

УЗАГАЛЬНЕННЯ В ОСНОВНОМУ ЗМІСТІ

- відтак...
- отже,...
- у підсумку...
- в/у результаті...
- усе це свідчить про те, що...
- є очевидним, що...
- це дозволяє зробити висновок...
- це свідчить про...
- нарешті...
- сформулюємо висновок...
- одним словом...
- підбиваючи підсумки, ...
- резюмуючи, ...

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТЕОРЕТИЧНИХ ВИКЛАДОК

- наприклад,...
- як приклад...
- прикладом може бути / слугувати...
- наведемо приклад...
- проілюструємо викладене вище яскравими прикладами...
- розглянемо приклад...
- проаналізуємо типові приклади...
- унаочнимо...

ВИСНОВКИ

- Отже, проведене дослідження (виконаний аналіз) підтверджує, що...
- Отже, є всі підстави зробити такий висновок:...
- Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про...
- Результати проведеного анкетування показали...
- Відтак, можна впевнено стверджувати, що...
- Сформулюємо основні висновки...
- Здійснене дослідження дає можливість / дозволяє зробити такі висновки:...
- Проведене дослідження дало можливість сформулювати такі висновки:...
- В ході пробного навчання розв'язано поставлені завдання й підтверджено основні положення запропонованої гіпотези, а саме:...

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗРОБОК

- У перспективі планується дослідження співвідношення...
- Перспективним видається більш детальне вивчення явища ... у порівняльному аспекті
- Перспективи подальшого вивчення заявленої проблеми вбачаємо у дослідженні...
- Подальше дослідження цього аспекту полягає в...
- У межах отриманих результатів можна намітити перспективу подальшого дослідження в напрямі...

ПОСИЛАННЯ ТА ЦИТУВАННЯ НА КОНКРЕТНИХ ДОСЛІДНИКІВ І ПРАЦІ

- (Дослідник) так визначає завдання...
- В ... аспекті висвітлюють проблему вітчизняні вчені... у праці...
- В аналогічному напрямку активно працюють науковці...
- Використовуємо методіку, запроповану американським дослідником...
- У дослідженні (автори) ... виявлено, що...
- Дані, які отримано..., перегукуються з висновками...
- Дані запозичено зі статті...
- Детальніше дивіться про це у працях...
- До проблеми (якої?) зверталосся чимало авторів:...
- До цієї проблеми звертався...
- Дослідник ... пропонує/стверджує/підкреслює/наголошує/нагадує, що...
- У праці ... зазначено, що...
- Дослідник ... вбачає, що...
- На переконання (дослідника),...
- Один із підходів представлено у працях (дослідник)... (посилання на праці)
- Розглядаючи..., (дослідник) висловив гіпотезу/стверджує...
- Проблемі ... приділили увагу... у праці...
- Як зазначає (дослідник) ...
- За даними (автори) ... (посилання на працю)

Навчальне видання

**СУЧАСНЕ СТУДЕНТСЬКЕ ОСВІТНЄ ДОСЛІДЖЕННЯ:
ЯК НАПИСАТИ НАУКОВУ РОБОТУ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Навчально-методичний посібник

**ПОДОСИННІКОВА Ганна Ігорівна
ЧЕРНИШ Валентина Василівна**

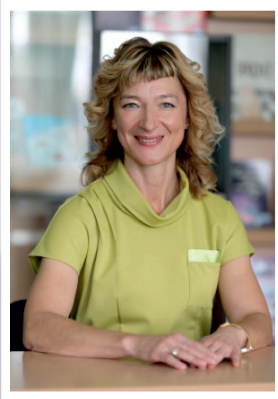
Відповідальний за випуск: О.Ю. Кудріна
Комп'ютерна верстка: О.Л. Суріна

Підписано до друку 29.09.2025 р.
Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 8,83.
Ум. фарб.- відб. 8,25. Обл.-вид. арк. 5,48.
Тираж 50 пр. Вид № 2.

Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка
40002. м. Суми, вул. Роменська, 87
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Виготовлювач:
ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.
Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
Серія ДК, № 5050 від 23.02.2016

ПОДОСИННИКОВА Ганна Ігорівна

Кандидат педагогічних наук, доцент, керівник Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов та культур, завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка.

Коло наукових інтересів: підготовка вчителів іноземних мов, інтерактивне навчання іноземних мов, сучасні технології навчання, використання автентичних фільмів та літератури в навчанні іноземних мов і культур, мультимодальний сторітелінг, формування іншомовної міжкультурної компетентності

E-mail: hanna.podosynnikova@gmail.com.

ЧЕРНИШ Валентина Василівна

Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов, Київський національний лінгвістичний університет. Коло наукових інтересів: підготовка вчителів іноземних мов, методика формування професійно орієнтованої компетентності у майбутніх учителів іноземних мов, навчання іноземних мов в умовах інклюзивного середовища, комбіноване навчання, використання сучасних засобів навчання іноземних мов.

E-mail: chernysh_val@ukr.net;
valentyna.chernysh@knlu.edu.ua.